

การสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่องตำนานพื้นบ้านและประเพณีของ
จังหวัดสระบุรี สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
จังหวัดสระบุรี

นางกรรณิการ์ ชัยชาญธรรม

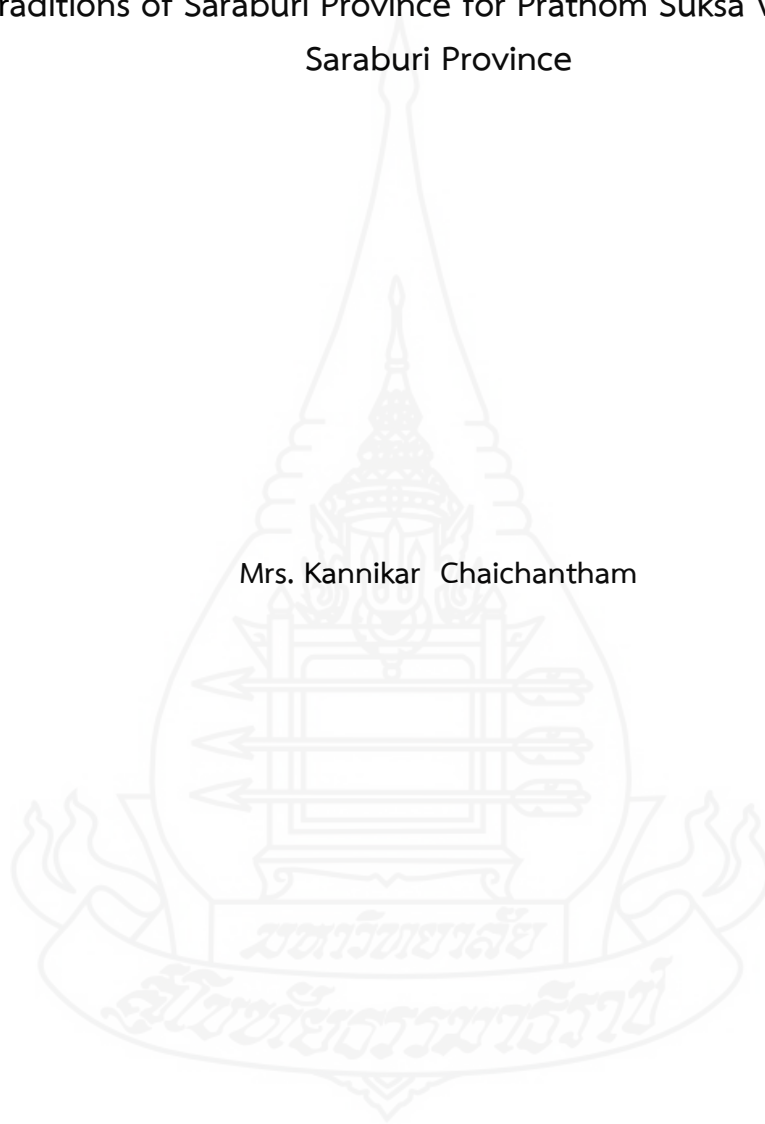

การศึกษาค้นคว้าอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
แขนงวิชาหลักสูตรและการสอน สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

พ.ศ. 2559

The Construction of a Supplementary Reading Entitled Folk Legends
and Traditions of Saraburi Province for Prathom Suksa VI Students in
Saraburi Province

Mrs. Kannikar Chaichantham

An Independent Study Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for
the Degree of Master of Education in Curriculum and Instruction

School of Educational Studies
Sukhothai Thammathirat Open University

2016

หัวข้อการศึกษาค้นคว้าอิสระ การสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่องตำนานพื้นบ้านและประเพณี
ของจังหวัดสระบุรี สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
จังหวัดสระบุรี

ชื่อและนามสกุล นางกรรณิการ์ ชัยชาญธรรม

แขนงวิชา หลักสูตรและการสอน

สาขาวิชา ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ธนรัชฎ์ ศิริสวัสดิ์

การศึกษาค้นคว้าอิสระนี้ ได้รับความเห็นชอบให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรระดับปริญญาโท เมื่อวันที่ 21 สิงหาคม 2560

คณะกรรมการสอบการศึกษาค้นคว้าอิสระ

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ธนรัชฎ์ ศิริสวัสดิ์)

..... กรรมการ
(อาจารย์ปราณี ปราบริปู)

.....
(รองศาสตราจารย์ ดร.ทวีวัฒน์ วัฒนกุลเจริญ)
ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์

ชื่อการศึกษาค้นคว้าอิสระ การสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่องตำนานพื้นบ้านและประเพณีของ
จังหวัดสระบุรี สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จังหวัดสระบุรี
ผู้ศึกษา นางกรรณิการ์ ชัยชาญธรรม **รหัสนักศึกษา** 2562100210
ปริญญา ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (หลักสูตรและการสอน)
อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ธนรัษฎ์ ศิริสวัสดิ์ **ปีการศึกษา** 2559

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้าอิสระครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) สร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่องตำนานพื้นบ้านและประเพณีของจังหวัดสระบุรี สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในจังหวัดสระบุรี และ (2) ตรวจสอบคุณภาพของหนังสืออ่านเพิ่มเติมที่สร้างขึ้น

กลุ่มตัวอย่างได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 คน และนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในจังหวัดสระบุรี จำนวน 10 คน ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ 1) หนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่องตำนานพื้นบ้านและประเพณีของจังหวัดสระบุรี 2) แบบประเมินคุณภาพของหนังสืออ่านเพิ่มเติม และ 3) แบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อหนังสืออ่านเพิ่มเติม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าดัชนีความสอดคล้อง และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการศึกษาปรากฏว่า (1) หนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่องตำนานพื้นบ้านและประเพณีของจังหวัดสระบุรี ที่สร้างขึ้นประกอบด้วย ตำนานพื้นบ้าน 5 เรื่อง ได้แก่ ตำนานพระพุทธบาท ตำนานเสาร้องไห้ ตำนานถ้ำมหาสนุก ตำนานผาเสด็จ และตำนานพระพุทธรู้อยู่ ส่วนประเพณีมี 6 เรื่อง ได้แก่ ประเพณีตักบาตรดอกไม้ ประเพณีกำฟ้า ประเพณีตักบาตรข้าวต้มลูกโยน ประเพณีจุดประทัดปีตีนกา ประเพณีทำบุญข้าวห่อ และประเพณีพิธีรำโรง โดยแต่ละเรื่องมีภาพประกอบและกิจกรรมท้ายเรื่อง และ (2) ผลการตรวจสอบคุณภาพหนังสือโดยผู้ทรงคุณวุฒิปรากฏว่าหนังสืออ่านเพิ่มเติมในภาพรวม มีความเหมาะสมโดยมีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.66-1.00 และนักเรียนมีความคิดเห็นต่อหนังสืออ่านเพิ่มเติมในภาพรวม พบว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ หนังสืออ่านเพิ่มเติม ตำนานพื้นบ้าน ประเพณี สระบุรี ประถมศึกษา

Independent Study title: The Construction of a Supplementary Reading Entitled Folk Legends and Traditions of Saraburi Province for Prathom Suksa VI Students in Saraburi Province

Author: Mrs. Kannikar Chaichantham; **ID:** 2562100210;

Degree: Master of Education (Curriculum and Instruction);

Independent Study advisor: Thanarat Sirisawat, Associate Professor;

Academic year: 2016

Abstract

The objectives of this independent study were (1) to construct a supplementary reading entitled Folk Legends and Traditions of Saraburi Province for Prathom Suksa VI students in Saraburi province; and (2) to verify quality of the constructed supplementary reading.

The sample consisted of three purposively selected experts and 10 Prathom Suksa VI students in Saraburi province. The employed instruments for the study were (1) the constructed supplementary reading entitled Folk Legends and Traditions of Saraburi Province, (2) a quality assessment form for the supplementary reading, and (3) a questionnaire on student's opinions toward the supplementary reading. Statistics for data analysis were the IOC index, percentage, mean, and standard deviation.

Findings of this study were as follows: (1) the constructed supplementary reading entitled Folk Legends and Traditions of Saraburi Province contained five folk legends, namely, Phra Buddhabhat Legend, Sao Ronghai Legend, Tham Maha Sanuk Legend, Pha Sadet Legend, and Phra Bhuddhachai Legend; it also contained six traditions, namely, Tak Bart Dokmai Tradition, Kam Fa Tradition, Tak Bart Khao Tom Luk Yon Tradition, Chut Pratheep Teenka Tradition, Tham Bun Khao Ho Tradition, and Phithi Ramrong Tradition; each story had illustrations, and end-of-story activities; and (2) results of qualify verification by the experts showed that the constructed supplementary reading as a whole was appropriate, with the IOC indices ranging from 0.66 to 1.00; and the students had opinions that the supplementary reading as a whole was appropriate at the high level.

Keywords: Supplementary reading, Folk legend, Tradition, Saraburi, Prathom Suksa

กิตติกรรมประกาศ

รายงานการศึกษาค้นคว้าอิสระฉบับนี้ ผู้ศึกษาได้รับความอนุเคราะห์เป็นอย่างดีจาก รองศาสตราจารย์ธนรัชฎ์ ศิริสวัสดิ์ อาจารย์ที่ปรึกษาที่ได้กรุณาให้คำแนะนำและติดตามผล การศึกษาค้นคว้าอิสระอย่างใกล้ชิดตลอดมา นับตั้งแต่เริ่มต้นจนกระทั่งสำเร็จ ผู้ศึกษารู้สึกซาบซึ้งใน ความกรุณาของท่านเป็นอย่างยิ่ง จึงขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 3 ท่าน ซึ่งได้แก่ คุณครูประนอม ชาววงจักร คุณครูศิริรัตน์ วิษาช่าง และคุณครูปิยพร เจริญมั่นคง ที่ให้ความอนุเคราะห์แนะนำและให้ ข้อเสนอแนะในการสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติม จนทำให้การศึกษาค้นคว้าอิสระครั้งนี้มีความสมบูรณ์ มากยิ่งขึ้น

ขอขอบคุณบุคลากรในท้องถิ่นจังหวัดสระบุรี ที่ให้ข้อมูลเกี่ยวกับตำนานพื้นบ้านและ ประเพณีเพื่อนำมาจัดทำหนังสือ จนทำให้การศึกษาค้นคว้าอิสระครั้งนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ขอขอบคุณคณะครูและนักเรียนโรงเรียนวัดโพธิ์(นาควิทยานุสรณ์) อำเภอเสาไห้ จังหวัดสระบุรี ในการประเมินคุณภาพของหนังสือ

ผู้ศึกษาขอกราบขอบพระคุณคุณพ่อ คุณแม่ ที่คอยให้กำลังใจและให้ความช่วยเหลือด้าน ทุนทรัพย์ในการศึกษาค้นคว้าตลอดมา

นอกจากนี้ ผู้ศึกษาขอขอบพระคุณคณาจารย์สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช เพื่อนนักศึกษา และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการศึกษาค้นคว้าอิสระ ทุกท่านที่ได้กรุณาให้การสนับสนุน ช่วยเหลือและให้กำลังใจ

กรรณิการ์ ชัยชาญธรรม
พฤษภาคม 2560

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์การศึกษา	3
ขอบเขตการศึกษา	3
นิยามศัพท์เฉพาะ	4
กรอบแนวคิดในการสร้างหนังสือ	4
แนวทางในการสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติม	20
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	26
บทที่ 2 หนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่อง ตำนานพื้นบ้านและประเพณีของจังหวัดสระบุรี	27
บทที่ 3 สรุปการศึกษา อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	74
สรุปการศึกษา	74
อภิปรายผล	80
ข้อเสนอแนะ	81
บรรณานุกรม	83
ภาคผนวก	86
ก รายชื่อผู้ให้ข้อมูลตำนานพื้นบ้านและประเพณี	87
ข รายชื่อผู้เชี่ยวชาญในท้องถิ่น	89
ค รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ	91
ง สำเนาหนังสือเชิญผู้ทรงคุณวุฒิ	93
จ ตัวอย่างแบบประเมินคุณภาพหนังสือโดยผู้เชี่ยวชาญในท้องถิ่น	97
ฉ ตัวอย่างแบบประเมินคุณภาพหนังสือโดยผู้ทรงคุณวุฒิ	100
ช ตารางแสดงผลการตรวจสอบคุณภาพหนังสือโดยผู้ทรงคุณวุฒิ	103
ซ รายชื่อนักเรียนที่ร่วมประเมินหนังสือ	110
ฅ ตัวอย่างแบบประเมินคุณภาพหนังสือโดยนักเรียน	112
ฉ ตารางแสดงผลการตรวจสอบคุณภาพหนังสือโดยการสอบถามนักเรียน	115
ประวัติผู้ศึกษา	119

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การอ่านเป็นการสื่อสารที่สำคัญมากสำหรับทุกคน ช่วยให้พัฒนาตนเองในทุกด้าน เป็นเครื่องมือการศึกษาหาความรู้ เกิดสติปัญญา ความเพลิดเพลินและนิสัยรักการอ่าน หนังสือจึงเป็นสื่อการเรียนรู้ที่สำคัญช่วยพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ในระดับที่สูงขึ้น และส่งเสริมการประกอบอาชีพในอนาคต แม้ในปัจจุบันจะมีความก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีอย่างไม่หยุดยั้ง หนังสือและการอ่านหนังสือยังคงมีความสำคัญต่อการดำเนินชีวิตของทุกคน

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี (2558) ทรงกล่าวถึงความสำคัญของการอ่านในงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ ครั้งที่ 43 และงานสัปดาห์หนังสือนานาชาติครั้งที่ 13 ว่า

“ความรู้ที่ได้จากการอ่านหนังสือเป็นเครื่องบำรุงสติปัญญาและยกระดับจิตใจ ที่จะส่งผลให้สังคมไทยเป็นสังคมแห่งปัญญา ให้คนในสังคมมีความรู้ ความคิด วิจารณ์ญาณที่เหมาะสม พร้อมช่วยกันขับเคลื่อนสังคมให้เจริญงอกงาม และทำให้คนในสังคมอยู่ร่วมกันอย่างเป็นปกติสุข ปัจจุบันงานสัปดาห์หนังสือขยายใหญ่ขึ้นมาก มีผู้เข้าชมงานจำนวนมากขึ้นทุกปี เพื่อเลือกสรรหนังสือดีที่มีหลากหลายประเภท แสดงให้เห็นว่า หนังสือเล่มยังเป็นที่ยืนชอบของคนทั่วไป”

กระทรวงศึกษาธิการได้ให้ความสำคัญกับการอ่านเช่นกัน จะเห็นได้จากหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้กล่าวถึงการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยโดยได้ระบุในสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ไว้ดังนี้

สาระที่ 1 : การอ่าน มาตรฐาน ท 1.1 ใช้กระบวนการอ่านสร้างความรู้และความคิดเพื่อนำไปใช้ตัดสินใจ แก้ปัญหาในการดำเนินชีวิต และมีนิสัยรักการอ่าน ตัวชี้วัดชั้นปีของชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ได้กำหนดสาระสำคัญในการพัฒนาการอ่านไว้ดังนี้ อ่านเรื่องสั้น ๆ อย่างหลากหลาย แยกข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็นจากเรื่องที่อ่าน อธิบายการนำความรู้และความคิด จากเรื่องที่อ่านไปตัดสินใจแก้ปัญหา ในการดำเนินชีวิต

จากตัวชี้วัดชั้นปีที่หลักสูตรแกนกลางสถานศึกษาขั้นพื้นฐานได้กำหนดขึ้นนั้นย่อมทำให้เห็นถึงความสำคัญของการอ่านเพื่อสร้างความรู้ ความคิดและวิสัยทัศน์ สร้างนิสัยรักการอ่านให้เกิดขึ้นกับผู้อ่าน ดังนั้นการที่จะให้ผู้เรียนมีนิสัยรักการอ่านนั้นจะต้องให้นักเรียนมีเจตคติที่ดีต่อการอ่าน และจะต้องมีหนังสือที่เหมาะสมให้นักเรียนอ่าน หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2551

(กระทรวงศึกษาธิการ, 2551, น. 27) ได้กล่าวถึงสื่อการเรียนการสอนว่า ผู้เรียนและผู้สอนสามารถจัดทำและพัฒนาขึ้นเองหรือปรับปรุงเลือกใช้อย่างมีคุณภาพจากสื่อต่าง ๆ ที่อยู่รอบตัวเพื่อนำมาประกอบในการจัดการเรียนการสอนที่สามารถส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ โดยสถานศึกษาควรจัดให้มีอย่างพอเพียงเพื่อพัฒนาให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างแท้จริง เช่น จัดหาสื่อสำหรับการศึกษาค้นคว้าของผู้เรียน เสริมความรู้ให้ผู้สอน รวมทั้งจัดหาสิ่งที่อยู่ในท้องถิ่นมาประยุกต์ใช้เป็นสื่อการเรียนรู้ ซึ่งการ

จัดทำหนังสืออ่านเพิ่มเติมจึงจัดเป็นสื่ออย่างหนึ่งที่ช่วยส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของนักเรียน ครูควรเลือกเนื้อหาที่เหมาะสมกับวัยและความสนใจของนักเรียนสามารถทำให้นักเรียนอ่านด้วยความสนใจและเข้าใจในสิ่งที่อ่านได้ดี เมื่ออ่านแล้วควรเกิดความรู้และความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ความรู้ทางสังคม และวัฒนธรรมที่สืบต่อกันมา

นอกจากหนังสืออ่านเพิ่มเติมแล้วเนื้อหาในหนังสือก็มีความสำคัญมากเช่นกัน ซึ่งเนื้อหาส่วนใหญ่ที่มีความนิยมในการนำมาสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติม คือเรื่องของตำนาน พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2542, น. 347) ได้ให้ความหมายของตำนานว่าหมายถึง เรื่องที่แสดงกิจการอันมีมาแล้วแต่ปางหลัง เรื่องราวมนานที่เล่าสืบ ๆ กันมา สมพร จารุณี (2538, น. 26) กล่าวว่า ตำนานให้ประโยชน์ทางการศึกษาแก่ประชาชนคือบอกให้ทราบความจริงที่สำคัญต่างๆ เป็นแหล่งศึกษาสภาพชีวิตและวัฒนธรรมของชาวบ้านซึ่งมีความสำคัญ นอกจากตำนานแล้วยังมีเรื่องของประเพณี ซึ่งในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2542, น. 501) ได้กำหนดความหมายประเพณี ไว้ว่า ความประพฤติที่คนส่วนใหญ่ ยึดถือแบบแผนและได้ทำการปฏิบัติสืบต่อกันมาจนเป็นต้นแบบที่จะให้คนรุ่นต่อ ๆ ไปได้ประพฤติปฏิบัติตามกันไป

จะเห็นได้ว่าทั้งตำนานและประเพณีมีความสำคัญควรแก่การให้นักเรียนได้เรียนรู้เป็นอย่างมาก ซึ่งการสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติมที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับตำนาน ประเพณี มีผู้สนใจสร้างและศึกษาหลายท่าน ดังเช่น ประพันธ์ สีทองสุด (2554) ได้สร้างและพัฒนาหนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่อง ประเพณีตำนาน นิทานพื้นบ้านเพชรบูรณ์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จังหวัดเพชรบูรณ์ และตรวจสอบคุณภาพของหนังสืออ่านเพิ่มเติมโดยผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.67-1.00 ซึ่งสรุปได้ว่าหนังสืออ่านเพิ่มเติมมีความเหมาะสม การตรวจสอบคุณภาพหนังสือโดยนักเรียนจำนวน 10 คน นักเรียนมีความคิดเห็นต่อหนังสืออ่านเพิ่มเติมในภาพรวมมีความเหมาะสมในระดับมาก

จังหวัดสระบุรีเป็นจังหวัดเก่าแก่ มีประวัติมาตั้งแต่สมัยอยุธยา มีแหล่งอารยธรรมโบราณที่มีหลักฐานว่าอยู่ในยุคทวารวดี เช่น ที่บ้านอู่ตะเภา ตำบลม่วงหวาน อำเภอหนองแซง สันนิษฐานว่าที่ถ้ำพระโพธิสัตว์ อำเภอแก่งคอย พบภาพสลักหินตำที่ผนังถ้ำ ที่ถ้ำเขาวง (ถ้ำนารายณ์) ตำบลเขาวง อำเภอพระพุทธบาท มีจารึกที่ผนังถ้ำด้วยอักษรปัลลวะ เป็นภาษามอญโบราณ จารึกเมื่อประมาณพุทธศตวรรษที่ 12 นักโบราณคดีชาวฝรั่งเศสชื่อปีแอร์ ดูปองท์ สันนิษฐานว่า ผู้คนในยุคทวารวดีเป็นคนมอญที่อพยพมาอยู่ในถิ่นนี้ เมื่อพุทธศตวรรษที่ 15 เพราะภาษาที่จารึกในสมัยนี้เป็นภาษามอญทุกแห่ง

ผู้ศึกษาพิจารณาเห็นแล้วว่า จังหวัดสระบุรีเป็นดินแดนที่ผสมประเพณี และตำนานพื้นบ้านที่มีคุณค่า อีกทั้งเป็นสิ่งที่อยู่ใกล้ตัวนักเรียน นักเรียนเคยทราบข้อมูลมาบ้างแล้วแต่ขาดความชัดเจนในข้อมูล ประกอบกับในปัจจุบันสถานศึกษาที่จัดการเรียนการสอนระดับประถมศึกษาในจังหวัดสระบุรี ยังขาดแคลนหนังสืออ่านเพิ่มเติมที่ให้ความรู้เกี่ยวกับประเพณี และตำนานพื้นบ้านสระบุรี ซึ่งเป็นสื่อส่งเสริมให้นักเรียนมีความภาคภูมิใจและเห็นคุณค่าของวรรณกรรม ปลูกฝังให้นักเรียนรักการอ่าน และส่งเสริมการอ่านเพื่อเป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้ในด้านอื่น ๆ ผู้ศึกษาจึงสนใจสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่อง ตำนานพื้นบ้านและประเพณีของจังหวัดสระบุรี สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เพื่อให้นักเรียนมีพัฒนาการทางด้านทักษะการอ่านภาษาไทยดีขึ้น มีนิสัยรักการอ่าน

ทั้งยังอนุรักษ์วัฒนธรรม ประเพณีท้องถิ่น ส่งเสริมให้นักเรียนมีความรู้ ความภูมิใจในภูมิปัญญาของบรรพบุรุษ

2. วัตถุประสงค์การศึกษา

2.1 เพื่อสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่องตำนานและประเพณีของจังหวัดสระบุรี สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

2.2 เพื่อตรวจสอบคุณภาพของหนังสือที่สร้างขึ้น

3. ขอบเขตการศึกษา

3.1 หนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่อง ตำนานและประเพณีจังหวัดสระบุรี สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดโพธิ์(นาควิทยานุสรณ์) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1 การศึกษาครั้งนี้ได้กำหนดขอบเขตของเนื้อหาเรื่องตำนานและประเพณีของจังหวัดสระบุรี แบ่งออกดังนี้

3.1.1 ตำนาน

- 1) พระพุทธรบาท
- 2) เสาร้องไห้
- 3) ถ้ำมหาสนุก
- 4) ผาเสด็จ
- 5) พระพุทธรณาย

3.1.2 ประเพณี

- 1) ตักบาตรดอกไม้
- 2) กำฟ้า
- 3) ตักบาตรข้าวต้มลูกโยน
- 4) จุดประทีปตีนกา
- 5) ทำบุญข้าวห่อ
- 6) พิธีรำโรง

3.2 การตรวจสอบคุณภาพหนังสือ ตรวจสอบโดยผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้ด้านการเขียนหนังสืออ่านเพิ่มเติม ด้านท้องถิ่นและด้านการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย จำนวน 3 คน ประเมินโดยใช้แบบประเมินค่าดัชนีความสอดคล้อง และให้นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดโพธิ์(นาควิทยานุสรณ์) อำเภอเสาไห้ จังหวัดสระบุรี จำนวน 10 คน ประเมินโดยใช้แบบประเมินความคิดเห็นต่อคุณภาพของหนังสืออ่านเพิ่มเติม

4. นิยามศัพท์เฉพาะ

4.1 หนังสืออ่านเพิ่มเติม หมายถึง หนังสือที่มีเนื้อหาสาระอิงหลักสูตร สำหรับให้นักเรียนอ่านเพื่อศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมด้วยตนเองตามความเหมาะสมของวัยและความสนใจ ในการอ่านของแต่ละบุคคล เพื่อประโยชน์และเสริมประสบการณ์ของนักเรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่องตำนานและประเพณีจังหวัดสระบุรี สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 อำเภอเสนาให้ จังหวัดสระบุรี ซึ่งนักเรียนได้ศึกษาด้วยตนเอง ตามความเหมาะสมของวัย

4.2 ตำนานพื้นบ้าน หมายถึง เรื่องเล่าเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของสถานที่ บุคคล ศาสนวัตถุและศาสนสถานที่สำคัญ ๆ ในท้องถิ่นต่าง ๆ และเรื่องเล่าที่อธิบายความเป็นมาของความเชื่อและพิธีกรรมในท้องถิ่นต่าง ๆ

4.3 ประเพณี หมายถึง ความประเพณีที่สืบทอดกันมาจนเป็นที่ยอมรับของคนส่วนใหญ่ในหมู่คณะ เป็นนิสัยสังคม ซึ่ง เกิดขึ้นจากการที่ต้องเอาอย่างบุคคลอื่น ๆ ที่อยู่รอบ ๆ ตน

4.5 ตำนานจังหวัดสระบุรี หมายถึง เรื่องที่เล่าต่อกันมาในอดีตซึ่งเกิดจากภูมิปัญญาและจินตนาการของผู้เล่าเพื่อให้ทราบถึงประวัติความเป็นมาเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ โบราณสถานในจังหวัดสระบุรี

4.6 ประเพณีจังหวัดสระบุรี หมายถึง ความประเพณีที่ถือเป็นแบบแผนกันมาอย่างเดียวกันและสืบทอดกันมานานในจังหวัดสระบุรี

5. กรอบแนวคิดในการสร้างหนังสือ

กรอบแนวคิดที่ใช้เป็นแนวทางในการสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่อง ตำนานพื้นบ้านและประเพณีของจังหวัดสระบุรี สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 อำเภอเสนาให้ จังหวัดสระบุรี โดยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังต่อไปนี้

5.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับหนังสืออ่านเพิ่มเติม

- 5.1.1 ความหมายของหนังสืออ่านเพิ่มเติม
- 5.1.2 ประโยชน์ของหนังสืออ่านเพิ่มเติม
- 5.1.3 ลักษณะของหนังสืออ่านเพิ่มเติม
- 5.1.4 แนวทางในการสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติม
- 5.1.5 การประเมินหนังสืออ่านเพิ่มเติม

5.2 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับตำนานพื้นบ้าน

- 5.2.1 ความหมายของตำนาน
- 5.2.2 ความสำคัญของตำนาน
- 5.2.3 ประเภทของตำนาน

5.3 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับประเพณี

- 5.3.1 ความหมายของประเพณี
- 5.3.2 ความเป็นมาของประเพณี

5.3.3 ประเภทของประเพณี

5.4 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับจังหวัดสระบุรี

5.4.1 ประวัติความเป็นมาของจังหวัดสระบุรี

5.4.2 ประเภทวรรณกรรมท้องถิ่นในจังหวัดสระบุรี

5.4.3 การปกครองของจังหวัดสระบุรี

5.4.4 ประชากรและสภาพสังคมของจังหวัดสระบุรี

5.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหนังสืออ่านเพิ่มเติม

5.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติม

5.1.1 ความหมายของหนังสืออ่านเพิ่มเติม

หนังสืออ่านเพิ่มเติมเป็นหนังสือเสริมประสบการณ์ประเภทหนึ่งที่กระทรวงศึกษาธิการได้อนุญาตให้นำมาใช้ในโรงเรียนได้นอกเหนือจากหนังสือเรียน มีผู้ให้ความหมายของหนังสืออ่านเพิ่มเติมไว้ดังนี้

จินตนา ไบกาซุยี (2542, น. 133-134) กล่าวว่า หนังสืออ่านเพิ่มเติม คือ หนังสือที่มีสาระอิงหลักสูตรสำหรับให้นักเรียนอ่าน เพื่อศึกษาหาความรู้ด้วยตนเองตามความเหมาะสมของวัย และความสามารถในการอ่านของแต่ละบุคคล โดยครูอาจารย์ที่สอนอยู่ในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษามีโอกาสจัดทำและเขียนขึ้น เพื่อใช้ประโยชน์ในการเรียนการสอนของตนได้มากที่สุด ซึ่งอาจจะเป็นความรู้ส่วนใดส่วนหนึ่งจากหลักสูตรหรือความรู้ในเรื่องใดเรื่องหนึ่งซึ่งเป็นประโยชน์เสริมประสบการณ์ให้แก่ผู้เรียน ซึ่งเป็นนักเรียนวัยต่าง ๆ มีลักษณะการเขียนทั้งในแง่ให้สารประโยชน์โดยตรงในลักษณะการเขียนสารคดี และให้ความสนุกสนานในลักษณะการเขียนแบบบันเทิงคดีปะปนกันอยู่ด้วย แต่เน้นหนักไปในแง่ให้สารประโยชน์มากกว่าความบันเทิง ซึ่งสอดคล้องกับความคิดของถวัลย์ มาศจรัส (2548, น. 1) ที่กล่าวว่า หนังสืออ่านเพิ่มเติม ได้แก่ หนังสือที่มีสาระอิงหลักสูตร สำหรับให้นักเรียนอ่านเพื่อศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมด้วยตนเอง ตามความเหมาะสมของวัย และความสามารถในการของแต่ละบุคคล เช่น หนังสืออ่านเพิ่มเติมกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย บทอาขยานภาษาไทย

จากความหมายข้างต้นที่กล่าวมาพอสรุปได้ว่าหนังสืออ่านเพิ่มเติม หมายถึง หนังสือที่มีสารอิงหลักสูตร สำหรับให้นักเรียนอ่านเพื่อศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมด้วยตนเอง ตามความเหมาะสมของวัย และความสามารถในการของแต่ละบุคคล เพื่อเป็นการเพิ่มพูนความรู้ ส่งเสริมให้นักเรียนใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ และมีนิสัยรักการอ่าน

5.1.2 ประโยชน์ของหนังสืออ่านเพิ่มเติม

จินตนา ไบกาซุยี (2542, น. 143-144) สรุปประโยชน์ของหนังสืออ่านเพิ่มเติมไว้ดังนี้

1. ส่งเสริมความรู้ หนังสืออ่านเพิ่มเติมควรมีเนื้อหาสาระเกี่ยวกับความรู้หรือทักษะความคิดรวบยอด หลักการหรือทฤษฎีเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อผู้อ่านในการดำเนินชีวิต การศึกษาหาความรู้ รวมทั้งก่อให้เกิดความเจริญงอกงามและพัฒนาการด้านต่าง ๆ

2. ส่งเสริมสติปัญญา หนังสืออ่านเพิ่มเติมนอกจากจะมีเนื้อหาสาระให้ผู้อ่านเกิดความรู้แล้วควรมีลักษณะที่ส่งเสริมพัฒนาการทางสติปัญญา เปิดโอกาสให้ผู้อ่านได้พัฒนาทักษะในการสังเกต ประเมินค่าตลอดจนนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ในการแก้ปัญหา

3. ส่งเสริมเจตคติที่เหมาะสม หนังสืออ่านเพิ่มเติมควรสอดแทรกแนวคิดที่ช่วยให้ผู้อ่านเกิดเจตคติที่เหมาะสมในการนำความรู้นั้นไปใช้ตามแนวทางที่พึงประสงค์เป็นประโยชน์แก่ตนและส่วนรวม

4. ส่งเสริมความเข้าใจ หนังสืออ่านเพิ่มเติมควรเสนอเนื้อหาสาระในลักษณะที่ส่งเสริมให้ผู้อ่านสามารถทำความเข้าใจในเรื่องราวได้ กล่าวคือ ใช้ภาษาให้ถูกต้องและพอเหมาะกับความรู้อ่านและประสบการณ์ทางการใช้ภาษาของผู้อ่าน ใช้เทคนิควิธีหรือเครื่องส่งเสริมความเข้าใจอื่นๆ เช่น ภาพประกอบ แผนภูมิ ตาราง คำถาม อภิธานศัพท์ เป็นต้น

5. ส่งเสริมการศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง หนังสืออ่านเพิ่มเติมควรมีลักษณะกระตุ้นให้ผู้อ่านเกิดความสนใจและกระตือรือร้นที่จะศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง ผู้เขียนควรพิจารณาเสนอเรื่องราวที่เด็กแต่ละวัยสนใจ เน้นให้เด็กเห็นความสำคัญของประโยชน์ของเรื่องราวที่เสนอ ซึ่งสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับผู้เรียน

นอกจากนี้ทั้งสมพร จารุณี (2541, น. 35-44) และอึ้ง ชูทรัพย์ (2545, น. 7) มีความเห็นถึงประโยชน์ของหนังสืออ่านเพิ่มเติมตรงกันว่า ช่วยส่งเสริมและพัฒนาความรู้ความคิดทั้ง 4 ด้าน คือ พัฒนาการทางภาษา พัฒนาการทางความคิด พัฒนาการทางบุคลิกภาพและ พัฒนาการทางสังคม

สรุปได้ว่า หนังสืออ่านเพิ่มเติมมีประโยชน์ทั้งในการส่งเสริมด้านความรู้ด้านสติปัญญา ส่งเสริมลักษณะนิสัยที่ดีในการอ่าน และส่งเสริมประสบการณ์ในด้านความรู้เพิ่มเติมที่นักเรียนจะได้รับตามความสนใจและความต้องการของนักเรียน

5.1.3 ลักษณะของหนังสืออ่านเพิ่มเติม

หนังสืออ่านเพิ่มเติมที่ดีผู้เขียนจะต้องคำนึงถึงลักษณะของหนังสืออ่านเพิ่มเติมซึ่งมีผู้สรุปลักษณะของหนังสืออ่านเพิ่มเติมไว้ดังนี้

จินตนา ไบกาซูยี (2536, น. 215-218) ได้กล่าวถึงลักษณะของหนังสืออ่านเพิ่มเติมที่ดีว่า ให้ความรู้และสารประโยชน์ตรงกับวัตถุประสงค์ หัวเรื่องถูกต้องตามหลักวิชาการมีสัมพันธ์ภาพ มีการลำดับความที่ดี มีความชัดเจน มีความยาวพอเหมาะ สำนวนภาษาจะต้องเป็นภาษาไทยและใช้เครื่องหมายวรรคตอนเพื่อให้ข้อเขียนแม่นยำ

สมพร จารุณี (2541, น. 77-136) กล่าวถึงองค์ประกอบที่ดีของหนังสืออ่านเพิ่มเติม สรุปดังต่อไปนี้

1. ส่วนนำเรื่อง หรือบทนำเรื่อง เป็นส่วนที่สำคัญมากของงานเขียน เพราะเป็นส่วนที่ดึงดูดความสนใจของผู้อ่าน บทนำเรื่องจึงมักเป็นส่วนที่เกริ่นนำให้ผู้อ่านทราบว่าเรื่องที่จะอ่านต่อไปนี้เป็นเรื่องเกี่ยวกับอะไร มีสาระสำคัญอย่างไร ผู้อ่านอาจได้รับประโยชน์อะไรบ้างจากการอ่าน สิ่งที่เกริ่นนำในบทนำเรื่องจะต้องเกี่ยวข้องกับเนื้อเรื่อง

2. เนื้อหา การเขียนหนังสืออ่านเพิ่มเติม ถ้ามีที่มาจากเรื่องจริง จึงต้องยึดหลักว่าเป็นงานเขียนที่มุ่งแสดงข้อมูล ให้ความรู้แก่ผู้อ่าน สาระและเรื่องราวสามารถตรวจสอบได้ มีแนวคิดแก่ผู้อ่าน

3. ภาษา จะใช้ภาษาที่เป็นแบบแผน เป็นคำสุภาพ ไม่มีการตัดหรือทอนรูป ประโยคมีความเป็นกลางไม่ตลกขบขัน เยาะเย้ยถากถาง ไม่แสดงออกถึงความรุนแรง มีความเคร่งครัด และรักษามาตรฐานของภาษา เลือกใช้ภาษาที่นุ่มนวลน่าอ่าน ให้เหมาะสมกับประเภทของงานเขียน

4. ภาพประกอบ ไม่ว่าจะ เป็นหนังสือบันเทิงคดี หรือสารคดี ภาพประกอบจะมีบทบาทช่วยเสริมเนื้อหาสาระและเรื่องราว ดึงดูดความสนใจ ช่วยเสริมสร้างจินตนาการ และยังช่วยให้ผู้อ่านมีความรู้สึกเข้าใจเรื่องราวดังกล่าวด้วย ภาพประกอบควรมีลักษณะดังนี้

4.1 ช่วยเสริมให้เนื้อหาเด่นชัดยิ่งขึ้น เช่น หากเขียนเรื่องราวเกี่ยวกับการท่องเที่ยว ภาพประกอบที่เป็นสถานที่ บุคคล หรือสิ่งของ จะช่วยเสริมความรู้ ความเข้าใจ ให้ดียิ่งขึ้น ภาพกับเนื้อหาต้องเป็นเรื่องราวเดียวกัน ถ้าเป็นสารคดีควรเป็นภาพถ่ายเรื่องราวจากแหล่งข้อมูลโดยตรง หรือนำภาพในอดีตที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหา มีคำบรรยายภาพที่ถูกต้องชัดเจน

4.2 ช่วยดึงดูดความสนใจ ภาพประกอบต้องมีคุณภาพทั้งในแง่ความสวยงาม ความถูกต้อง ชัดเจน มีรายละเอียดสอดคล้องกับเนื้อหาทำให้ผู้อ่านสัมผัสกับเรื่องที่อ่านได้ จะทำให้หนังสือเป็นแหล่งความรู้และน่าสนใจ

4.3 ช่วยเสริมสร้างจินตนาการ ภาพประกอบในเรื่องบันเทิงคดีที่เป็นภาพวาดที่สวยงาม แสดงเหตุการณ์ จะทำให้ผู้อ่านเกิดอารมณ์คล้อยตามและเกิดจินตนาการเช่นเดียวกับสารคดี ภาพประกอบที่สวยงามและแสดงให้เห็นสิ่งที่ผู้อ่านไม่มีโอกาสสัมผัสโดยตรงจะทำให้ผู้อ่านได้รับความรู้ใหม่และประทับใจ

สรุปได้ว่า หนังสืออ่านเพิ่มเติมที่จะสร้างความสนใจในการอ่าน มีความกระชับ ใช้ภาษาถูกต้อง น่าอ่าน เข้าใจง่าย มีภาพประกอบที่สวยงามเหมาะสมกับเนื้อเรื่อง มีเอกภาพในการเสนอเนื้อหา ช่วยเสริมสร้างค่านิยม ทักษะคิด คุณธรรม จริยธรรมที่ดีงาม สนองความต้องการและความสนใจของเด็ก

5.1.4 แนวทางการสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติม

การสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติมเพื่อเสริมการเรียนรู้การสอนในหลักสูตรจะต้องมีเกณฑ์การสร้างที่เหมาะสม และเอื้อประโยชน์ต่อผู้อ่านมากที่สุด ซึ่งมีผู้ที่ศึกษาและตั้งเกณฑ์ที่ใช้ในการพิจารณาคัดเลือกหนังสือ เพื่อนำมาใช้เป็นหนังสืออ่านเพิ่มเติมประกอบการเรียนดังนี้

จินตนา ไบกาซูยี (2536, น. 147-149) กล่าวว่าผู้ที่สร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติมสำหรับเด็กควรมีการวางแผนการเขียนของตนไว้ล่วงหน้า เพื่อเป็นแนวทางในการเขียนและป้องกันการสับสนในขณะดำเนินการ แนวทางการสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติมมีดังนี้

1. การกำหนดประเภทหนังสือ ถ้าต้องการให้หนังสืออ่านเพิ่มเติมที่สร้างมีคุณค่ามากขึ้น นอกจากจะสร้างตามลักษณะที่กรมวิชาการกำหนดไว้แล้ว ต้องคำนึงถึงลักษณะและประโยชน์ใช้สอย รวมทั้งพิจารณาถึงความถนัดและความชำนาญของตนที่มีอยู่ว่ามีความชำนาญในการสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติมประเภทใด เช่น สารคดี บันเทิงคดี นิทานหรือตำนาน เป็นต้น

2. การกำหนดวัตถุประสงค์ที่ชัดเจนของการสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติมไว้ก่อนนั้น จะทำให้ผู้สร้างไม่ออกนอกกรอบที่จะเขียน รวมทั้งยังจะทำให้ผู้อ่านทราบได้ทันทีว่าผู้เขียนต้องการที่จะสื่อเรื่องใดให้แก่ผู้อ่าน นอกจากนี้วัตถุประสงค์ยังใช้เป็นเครื่องมือตรวจสอบการเขียนเนื้อหาด้วยว่ามีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้หรือไม่ และยังเป็นเครื่องเตือนใจให้ผู้เขียนเพิ่มความระมัดระวัง

ไม่เขียนนอกเหนือหรือตกหล่นไปจากวัตถุประสงค์ ซึ่งโดยปกติแล้ววัตถุประสงค์นี้จะปรากฏอยู่ในคำนำ คำชี้แจงของผู้เขียนหรือในบทนำก็ได้ โดยนิยมเขียนเป็นวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม

3. การกำหนดระดับผู้อ่าน หรือกลุ่มเป้าหมายในการสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติม ผู้สร้างจะต้องทราบว่าผู้อ่านของตนคือใคร โดยตรงค่านิ่งถึงเพศ วัย ระดับการศึกษา ความสนใจในการอ่าน ความสนใจทั่วไปในสังครอบตัวหรือความสนใจพิเศษ รวมทั้งจุดเด่น จุดด้อยในเรื่องต่าง ๆ เพื่อนำมากำหนดเป็นกรอบกฎเกณฑ์ในการเขียนสามารถสื่อสารได้ตรงกับผู้อ่านอย่างมีประสิทธิภาพ การแบ่งกลุ่มนักเรียนที่อยู่ในระดับโรงเรียนแบ่งแยกย่อยได้ดังนี้

3.1 กลุ่มวัยเริ่มเรียน

3.2 กลุ่มวัยเรียนประถมศึกษา (ตอนต้น) 6-8 ปี

3.3 กลุ่มวัยเรียนประถมศึกษา (ตอนปลาย) 9-11 ปี

3.4 กลุ่มวัยเรียนมัธยมศึกษา (ตอนต้น) 12-14 ปี

3.5 กลุ่มวัยเรียนมัธยมศึกษา (ตอนปลาย) 15-18 ปี

4. การศึกษาความสนใจและความต้องการของผู้อ่าน ผู้เขียนต้องศึกษาหลักจิตวิทยาความสนใจและความต้องการของผู้อ่านตามวัย ซึ่งกลุ่มเป้าหมายที่เป็นผู้อ่านหนังสืออ่านเพิ่มเติมนี้คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

5. การกำหนดเนื้อหา/หัวเรื่อง/ชื่อเรื่อง โดยมีแหล่งที่มาของหนังสือที่นำมาเป็นแนวในการเขียน คือ หลักสูตร สิ่งแวดล้อมในสังคมและสภาพท้องถิ่น การกำหนดชื่อเรื่องเกี่ยวข้องไปถึงหัวเรื่องที่จะเขียน และขอบข่ายเนื้อหาที่กำหนดไว้ในโครงสร้างหลักสูตรสิ่งแวดล้อมในสังคมและสภาพท้องถิ่น การกำหนดชื่อเรื่องเกี่ยวข้องไปถึงชื่อเรื่องที่จะเขียน หลักการสำคัญคือ ชื่อเรื่องควรจะสอดคล้องกับหัวเรื่องและโครงสร้างเนื้อหาเรื่อง

6. การกำหนดโครงสร้างเนื้อหา/โครงเรื่อง โครงสร้างเนื้อหา คือการกำหนดขอบเขตของเนื้อหาของหนังสือที่จะเขียนให้มีระบบตามลำดับความคิดหรือตามวัตถุประสงค์ของการเขียน ต้องคำนึงถึงโครงสร้างทางเนื้อหาทางวิชาการเป็นรากฐานที่สำคัญที่จะช่วยให้ผู้อ่านเกิดการเรียนรู้และเข้าใจสิ่งที่อ่านได้ง่าย

7. การกำหนดแนวการเขียน หนังสืออ่านเพิ่มเติมมีจุดประสงค์ให้ผู้อ่านได้สาระความรู้ ความคิดในวิชาการต่างๆอย่างเข้าใจแจ่มแจ้ง ดังนั้นแนวการเขียนที่เหมาะสมจึงควรเป็นความเรียง เช่น การบรรยาย การพรรณนา การอธิบาย

8. การกำหนดแหล่งข้อมูลค้นคว้าอ้างอิงก่อนลงมือเขียน ผู้เขียนหนังสือต้องอ่านและค้นคว้าข้อมูลจากแหล่งความรู้ต่าง ๆ การจัดระบบข้อมูล ซึ่งนำไปสู่การเรียบเรียงและการเสนอเรื่องเรื่องการเขียนบันทึกในสิ่งที่ได้อ่านและค้นคว้า สิ่งที่ควรบันทึกไว้ได้แก่ ชื่อหัวเรื่องสำหรับอ้างอิง เนื้อเรื่อง วัน เดือน ปี และแหล่งข้อมูล

9. การกำหนดลักษณะรูปเล่ม

9.1 ความยาวของหนังสือ ขึ้นอยู่กับองค์ประกอบดังนี้

9.1.1 ความสามารถของผู้อ่านตามวัย มีหลักการปฏิบัติดังนี้

วัย 0-5 ขวบ ประมาณ 4-8 หน้าหรือ 8-16 หน้า (ขนาด 8
หน้ายก) วัย 6-11 ขวบ ประมาณ 8-24 หน้า (ขนาด 8 หน้ายก) หรือประมาณ 16-32 หน้า (ขนาด 16
หน้ายก) วัย 12-14 ขวบ ประมาณ 50-100 หน้า (ขนาด 16 หน้ายก)

9.1.2 ความยากง่ายและธรรมชาติของเนื้อหาสาระขึ้นอยู่กับวัย
ประสบการณ์และความสามารถทางสติปัญญาของผู้อ่าน

9.2 รูปเล่มมาตรฐานของหนังสือ วิทยาลัย มาศจรัส (2535, น. 70) อธิบายถึง
ลักษณะรูปเล่มหนังสือที่นิยมจัดพิมพ์ทั่ว ๆ ไป ดังนี้

9.2.1 ขนาด 8 หน้ายก หมายถึงหนังสือที่มีขนาด 18.5×26 ซม.

9.2.2 ขนาด 8 หน้ายกพิเศษ หมายถึงหนังสือที่มีขนาด 21×29.7 ซม.

9.2.3 ขนาด 16 หน้ายก หมายถึงหนังสือที่มีขนาด 13×18.5 ซม.

9.2.4 ขนาด 16 หน้ายกพิเศษ หมายถึงหนังสือที่มีขนาด 14.8×21 ซม.

9.3 ภาพประกอบ เป็นเครื่องช่วยในการอ่านต้องสอดคล้องกับเนื้อหาควร
จัดวางให้ต่อเนื่องอยู่ในบริเวณเดียวกันกับข้อความ ภาพสีจะดึงดูดความสนใจในการอ่านได้มากกว่าภาพ
ขาวดำ การเตรียมภาพประกอบทำได้หลายวิธี เช่น การถ่ายภาพขึ้นใหม่ การวาดภาพใหม่ การขอ
ฟิล์มจากแหล่งต่างๆ

9.4 การจัดรูปเล่มและการจัดหน้า การจัดรูปเล่มหนังสือต้องรู้ส่วนประกอบ
ของหนังสือตลอดทั้งเล่ม ส่วนประกอบหนังสือแบ่งเป็นส่วนใหญ่ดังนี้

9.4.1 ส่วนหน้าของหนังสือ ประกอบด้วย

ก. ปกหน้า ควรให้มีสีสันสะดุดตา ภาพบนปกควรเป็นหัวใจของ
เรื่อง ข้อความบนปกมีชื่อเรื่อง ชื่อผู้แต่ง ตัวอักษรอ่านง่ายสะดุดตา

ข. ปกใน มีชื่อหนังสือ ประเภทหนังสือ ชื่อผู้แต่ง ผู้วาดภาพ
ผู้จัดทำ ผู้รวบรวม

ค. หน้าคำนำ มีข้อความแสดงจุดประสงค์หรือสารประโยชน์ของ
หนังสือ ประวัติความเป็นมา ชี้แจงการใช้หนังสือ

ง. หน้าสารบัญ

9.4.2 ส่วนเนื้อหาของหนังสือ ประกอบด้วยเนื้อเรื่องและภาพประกอบ
หนังสือที่มีภาพประกอบควรจัดภาพให้เป็นส่วนหนึ่งของเนื้อหาโดยอาจจัดภาพเป็น 1/2 ของหน้า หรือ
1/4 ของหน้า หรือ 3/4 ของหน้าก็ได้ ดูให้เหมาะสม

9.4.3 ส่วนท้ายของหนังสือ ประกอบด้วย บรรณานุกรม หน้ากิจกรรม
อื่น ๆ เช่น แบบฝึกหัด กิจกรรมท้ายเรื่อง

ขั้นตอนการจัดทำหนังสือ สรุปได้ดังนี้ คือ กำหนดประเภทหนังสือ
กำหนดจุดประสงค์ กำหนดระดับผู้อ่านว่ามีวัยวุฒิ ระดับสติปัญญา ความรู้และประสบการณ์เดิม
เพียงใด กำหนดเนื้อหา/ชื่อเรื่อง กำหนดโครงสร้างเนื้อหาหรือโครงเรื่อง กำหนดแนวการเขียน
กำหนดแหล่งข้อมูลค้นคว้าอ้างอิงและกำหนดลักษณะรูปเล่มให้เหมาะสมกับผู้อ่าน

5.1.5 การประเมินหนังสืออ่านเพิ่มเติม

ได้มีผู้เสนอแนวทางในการประเมินหนังสืออ่านเพิ่มเติมหลายท่าน ดังนี้

ชุตินา สัจจามันท์ และคนอื่น ๆ (2546, น. 116) ได้กำหนดเกณฑ์การประเมินค่าหนังสืออ่านเพิ่มเติมประเภทบันเทิงคดี ครอบคลุม 3 ประเด็น ได้แก่ เนื้อหา แนวการเขียน และภาษา ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. ด้านเนื้อหา พิจารณาจากเนื้อหาสนุกสนาน เพลิดเพลิน เนื้อหาส่งเสริมจินตนาการ เนื้อหาที่ช่วยให้ผู้อ่านเกิดแนวคิด และทัศนคติที่ดี เนื้อหาส่งเสริมพัฒนาการด้านอารมณ์และสังคม เนื้อหามีส่วนส่งเสริมจริยธรรมและคุณธรรม เนื้อหาส่งเสริมความคิดริเริ่มสร้างสรรค์
2. ด้านแนวการเขียน พิจารณาจากโครงเรื่องสอดคล้องกับแก่นของเรื่อง การเริ่มเรื่องน่าสนใจ การดำเนินเรื่องชวนติดตาม การจบเรื่องน่าประทับใจ การสร้างตัวละครแสดงพฤติกรรมสมจริงการสร้างฉากสมจริงตามเนื้อหา
3. ด้านการใช้ภาษา พิจารณาจากภาษาสละสลวย การใช้ภาษาสอดคล้องกับลักษณะของเรื่อง ภาษาที่ใช้ทำให้เกิดความรู้สึกคล้อยตาม ภาษาที่ใช้มีความสมจริง ภาษาที่ใช้ช่วยพัฒนาทักษะทางภาษาของผู้อ่าน

ถวัลย์ มาศจรัส (2548, น. 164) ได้อธิบายเกณฑ์การประเมินคุณภาพหนังสืออ่านเพิ่มเติมสำหรับการจัดทำเป็นผลงานทางวิชาการ และกรณีทั่วไปไว้ดังนี้

1. ด้านเนื้อหา
 - 1.1 สอดคล้องกับหลักการ จุดหมาย สาระ และมาตรฐานการเรียนรู้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน
 - 1.2 ถูกต้องตามหลักวิชาการและเป็นปัจจุบัน
 - 1.3 ยากง่าย พอเหมาะกับช่วงชั้น
 - 1.4 มีความยาวของเนื้อหาพอเหมาะ
 - 1.5 มีแหล่งอ้างอิงค้นคว้า /หรือบรรณานุกรม
 - 1.6 ไม่ขัดต่อความมั่นคงและศีลธรรมอันดีงาม
2. การนำเสนอเนื้อหา
 - 2.1 มีรูปแบบการเสนอเนื้อหาที่เหมาะสมและน่าสนใจ
 - 2.2 เสนอเนื้อหาการเพิ่มพูนทักษะการคิด
3. การใช้ภาษา
 - 3.1 สื่อความหมายชัดเจน อ่านเข้าใจง่าย
 - 3.2 ถูกต้องตามหลักการใช้ภาษา
 - 3.3 ใช้ภาษาเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน
 - 3.4 ใช้ศัพท์เฉพาะถูกต้อง (ถ้ามี)
4. ภาพ ตาราง แผนภูมิ
 - 4.1 ถูกต้อง ชัดเจน เป็นปัจจุบัน
 - 4.2 เหมาะสม สอดคล้องกับเนื้อหา
 - 4.3 มีรูปแบบการนำเสนอที่น่าสนใจ
 - 4.4 ช่วยให้เข้าใจเนื้อหาชัดเจน

นอกจากนี้ยังมีเกณฑ์ทั่วไปเกี่ยวกับรูปเล่ม เช่น ขนาดของเล่ม การออกแบบปก ขนาดตัวอักษร กระดาษที่ใช้ การเข้าเล่มแข็งแรงทนทาน การจัดหน้า เช่น การจัดวางภาพประกอบและตัวอักษรเหมาะสม ภาพประกอบน่าสนใจ ปริมาณภาพประกอบมีความเหมาะสม

จากหลักเกณฑ์ในการประเมินคุณภาพหนังสืออ่านเพิ่มเติม ผู้ศึกษาพิจารณาว่าเกณฑ์การประเมินที่ใช้ประกอบด้วย ด้านรูปเล่มและการพิมพ์ ด้านภาพประกอบ ด้านเนื้อหา ด้านภาษา ด้านประโยชน์ที่ได้รับ

5.2 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับตำนานพื้นบ้าน

5.2.1 ความหมายของตำนาน

ผู้เชี่ยวชาญและนักวิชาการให้ความหมายของตำนานไว้ดังนี้

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2554 (2556, น. 497) ได้ให้ความหมายของตำนานว่าหมายถึง เรื่องแสดงความเป็นมาแต่ปางหลังของสถานที่บุคคล หรือพิธีกรรม เป็นต้น

วิลักษณ์ ศรีป่าซาง (2541, น. 1) ได้ให้ความหมายของตำนานว่า เป็นเรื่องเล่าถึงเหตุการณ์ต่างๆที่เกิดขึ้นตั้งแต่สมัยโบราณ เช่น เรื่องราวที่เกี่ยวกับบุคคลสำคัญ เรื่องการสร้างบ้านเมือง และเหตุการณ์ต่าง ๆ ของบ้านเมือง ประเพณีและความเชื่อเกี่ยวกับศาสนา ในประเทศไทยมีการนับถือพระพุทธศาสนาแต่โบราณ เรื่องราวในตำนานจึงเล่าเรื่องของการสร้างวัดในพระพุทธศาสนา

ภารดี มีเจริญ (2550, น. 81) ได้สรุปคำจำกัดความของตำนานไว้ 3 ประการ ดังนี้

1. ตำนานมีความหมายผสมอยู่ระหว่างนิทานและนิยาย เพราะตำนานเป็นเรื่องเล่าซึ่งสมมุติว่าเกิดจริง แสดงประวัติความเป็นมาของราชวงศ์อาจมีเค้าความจริง หรือเป็นเรื่องที่ประดิษฐ์ขึ้นจากมโนภาพ ตำนานจึงเป็นเรื่องราวอันเป็นผลงานทางอารมณ์และภูมิหลังของความสนุกสนานเพลิดเพลิน

2. ตำนาน คือ งานบันทึกประวัติศาสตร์ อันเกิดจากความเชื่อและศรัทธา ความหลังและความกลัวที่จะรักษา จะพบความเชื่ออุดมคติ และสัญลักษณ์ของพุทธศาสนา

3. ตำนาน คือ บันทึกเรื่องราวเกี่ยวกับบ้านเมือง กษัตริย์ ราชวงศ์ เหตุการณ์ต่าง ๆ เกี่ยวกับมนุษย์และสังคมในอดีต เหตุการณ์ที่เป็นปรากฏการณ์ธรรมชาติ และปรากฏการณ์ทางประวัติศาสตร์

ประคอง นิมมานเหมินท์ (2555, น. 30) ให้ความหมายของตำนานว่า หมายถึง เรื่องเล่าความเป็นมาของสิ่งใดสิ่งหนึ่งมักเป็นเรื่องเล่าที่เล่าสืบทอดต่อ ๆ กันมา แล้วมีผู้นำมาบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษร มักเกี่ยวข้องกับความเชื่อหรือพิธีกรรมบางอย่าง อาจมีรูปแบบเป็นร้อยแก้วหรือร้อยกรอง

จากความหมายข้างต้นที่กล่าวมา พอสรุปได้ว่า ตำนาน หมายถึงเรื่องเล่าที่สืบทอดกันมาเป็นเวลานาน เป็นเรื่องเกี่ยวกับโบราณวัตถุ โบราณสถาน บุคคล ชนชาติ สถานที่ หรือสิ่งของ มักประกอบด้วยอิทธิปาฏิหาริย์ หรือเกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์

5.2.2 ความสำคัญของตำนาน

ได้มีผู้กล่าวถึงความสำคัญของตำนานไว้ดังนี้

สมพร จารุณัฐ (2538, น. 26) กล่าวว่า ตำนานให้ประโยชน์ทางการศึกษาแก่ประชาชน คือบอกให้ทราบความจริงที่สำคัญต่าง ๆ เป็นแหล่งศึกษาสภาพชีวิตและวัฒนธรรมของชาวบ้านซึ่งมีความสำคัญดังนี้คือ

1. ให้คุณค่าด้านสังคม โดยแสดงให้เห็นสภาพชีวิตความเป็นอยู่ของบรรพบุรุษ และสภาพบ้านเมืองตลอดจนความรู้สึกนึกคิดของบุรุษในสมัยนั้น
2. ให้คุณค่าด้านปรัชญาและความเข้าใจธรรมชาติของมนุษย์ นิทานและตำนานท้องถิ่นเป็นที่รวมแห่งปรัชญาการดำเนินชีวิตของคนในสังคม เนื้อเรื่องสอดแทรกปรัชญาแง่คิดของชีวิต ศีลธรรม ตลอดจนคติธรรม เพื่อยกระดับจิตใจของผู้อ่านและผู้ฟังให้สูงขึ้น ทำให้เข้าใจพื้นฐานของชีวิตได้อย่างกว้างขวางยิ่งขึ้น
3. สะท้อนประวัติศาสตร์การต่อสู้ของเผ่าพันธุ์มนุษย์ว่า กว่าจะรวมกันเป็นประเทศชาติในปัจจุบัน ต้องรบพุ่งเสียเลือดเนื้อมากมาย
4. สะท้อนเรื่องกรรมและการตั้งสัตย์อธิษฐาน ตำนานส่วนใหญ่จะแสดงให้เห็นแง่ที่ว่าทำดียอมได้ดี ทำชั่วยอมได้ชั่ว รวมทั้งให้ข้อคิดเรื่องการทำความดี และหากตั้งสัตย์อธิษฐาน ก็จะได้สมปรารถนา

5. อธิบายปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นตามความเชื่อ

6. สร้างความภาคภูมิใจในท้องถิ่นของตนเพราะเมื่อทราบเรื่องราวความเป็นมาของท้องถิ่นที่กว่าจะมาเป็นชนชาติเช่นทุกวันนี้ บรรพบุรุษต้องต่อสู้กับความยากลำบากอย่างมาก ทำให้เกิดความภูมิใจในประวัติศาสตร์ท้องถิ่น และมีกำลังใจต่อสู้เพื่อพัฒนาสังคมของชาติต่อไป

สมูล จันทรหอม (2538, น. 26) กล่าวว่า ตำนานให้ประโยชน์ทางการศึกษาแก่ประชาชนคือบอกให้เราทราบความเจริญที่สำคัญต่างๆเป็นแหล่งศึกษาสภาพชีวิตและวัฒนธรรมของชาวบ้าน ซึ่งมีความสำคัญดังนี้คือ

1. ให้คุณค่าด้านสังคม โดยแสดงให้เห็นสภาพชีวิตความเป็นอยู่ของบรรพบุรุษ และสภาพบ้านเมือง ตลอดจนความรู้สึกนึกคิดของบรรพบุรุษในสมัยนั้น
2. ให้คุณค่าด้านปรัชญาและความเข้าใจธรรมชาติของชีวิตมนุษย์ นิทานและตำนานท้องถิ่นเป็นที่รวมแห่งปรัชญาการดำเนินชีวิตของคนในสังคม เนื้อเรื่องสอดแทรกปรัชญาแง่คิดของชีวิตศีลธรรม ตลอดจนคติธรรม เพื่อยกระดับจิตใจของผู้อ่านและผู้ฟังให้สูงขึ้น ทำให้เข้าใจพื้นฐานของชีวิตได้กว้างขวาง
3. สะท้อนประวัติศาสตร์การต่อสู้ของเผ่าพันธุ์มนุษย์ว่ากว่าจะรวมกันเป็นประเทศชาติในปัจจุบัน ต้องรบพุ่งเสียเลือดเนื้อมากมาย
4. สะท้อนเรื่องกรรมและการตั้งสัตย์อธิษฐาน ตำนานส่วนใหญ่จะแสดงให้เห็นแง่ที่ว่าทำดียอมได้ดี ทำชั่วยอมได้ผลชั่ว รวมทั้งให้ข้อคิดเรื่องการทำความดีและหากตั้งสัตย์อธิษฐานก็จะได้สมปรารถนา
5. อธิบายปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นตามความเชื่อ

6. สร้างความภูมิใจในท้องถิ่นของตน เพราะเมื่อทราบเรื่องราวความเป็นมาของท้องถิ่นที่กว่าจะมาเป็นชนชาติเช่นทุกวันนี้ บรรพบุรุษต้องต่อสู้กับความยากลำบากต่างๆอย่างมากมาย ทำให้เกิดความภูมิใจในประวัติศาสตร์ท้องถิ่น และมีกำลังใจต่อสู้เพื่อพัฒนาสังคมของชาติต่อไป

สรุปได้ว่า ตำนานมีความสำคัญให้คุณค่าด้านสังคม ด้านปรัชญา และความเข้าใจธรรมชาติของมนุษย์ สะท้อนประวัติศาสตร์ สะท้อนเรื่องกรรมและการตั้งสัจย์อธิษฐาน อธิบายปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นตามความเชื่อและสร้างความภูมิใจในท้องถิ่นของตน นอกจากนี้แล้วยังได้ทราบถึงความจริงที่สำคัญต่าง ๆ เป็นแหล่งศึกษาสภาพชีวิตและวัฒนธรรมของชาวบ้าน

5.2.3 ประเภทของตำนาน

ตำนานเป็นเรื่องเล่าเกี่ยวกับความเป็นมาของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง มักเป็นเรื่องเล่าที่เล่าสืบทอดต่อ ๆ กันมา แล้วมีผู้นำมาบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษร มักเกี่ยวข้องกับความเชื่อและพิธีกรรม บางอย่าง อาจมีรูปแบบเป็นร้อยแก้วหรือร้อยกรอง ได้มีผู้กล่าวถึงประเภทของตำนานไว้ดังนี้

อุษณีย์ ธงไชย (2540, น. 89-107) แบ่งวรรณกรรมประเภทตำนานตามเนื้อหา เป็น 3 กลุ่มใหญ่ดังนี้

1. ตำนานที่เป็นเรื่องราวการกำเนิดเมืองต่าง ๆ ตำนานกลุ่มนี้มีเนื้อหาเกี่ยวกับเมืองในเขตล้านนาในสมัยก่อนพุทธศตวรรษที่ 18 เนื้อเรื่องจะไม่เชื่อมโยงกับประวัติศาสตร์ไทยในยุคหลัง แต่จะเป็นเรื่องของกำเนิดและการสลายตัวของเมืองต่าง ๆ เช่น ตำนานสุวรรณโคตมคำ ตำนานสิงหนวัติกุมาร เป็นต้น

2. ตำนานที่มีเนื้อหาแบบประวัติศาสตร์สากล หมายถึงตำนานที่มีเนื้อหาค่อนข้างหลากหลาย คือ ส่วนแรกจะเป็นเรื่องเกี่ยวกับพุทธประวัติ การเผยแผ่พุทธศาสนา ฯลฯ บางครั้งเป็นเรื่องราวของการสังคายนาพุทธศาสนาในสมัยต่าง ๆ สามารถระบุชื่อผู้แต่งและระยะเวลาที่แต่งได้อย่างแน่นอน เนื้อเรื่องส่วนมากเป็นเรื่องราวเกี่ยวกับราชวงศ์มังราย เช่น ชินกาลมาลีปกรณ์ จามเทวีวงศ์ ตำนานมูลศาสนา

3. ตำนานที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของพระพุทธรูปและเจดีย์ที่สำคัญ เช่น ตำนานวัดพระธาตุดอยสุเทพ เป็นต้น

วิลักษณ์ ศรีป่าซาง (2541, น. 89-107) ได้แบ่งตำนานออกเป็น 7 ประเภท โดยยึดเนื้อหาและแก่นของเรื่องเป็นหลัก ดังนี้

1. ตำนานปูชนียสถาน เป็นตำนานที่กล่าวถึงเรื่องราวการกำเนิดพระธาตุ พระบาท พระพุทธเจ้า การประทานพระธาตุ การก่อสร้างพระพุทธรูปและเรื่องราวอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

2. ตำนานประวัติโบราณสถานและโบราณวัตถุ เป็นตำนานที่เรียบเรียงขึ้นโดยอาศัยข้อมูลจากคำบอกเล่า หรือจากตำนานหลักเรื่องอื่น มีจุดประสงค์ เพื่อนำเสนอความเป็นมาของสถานที่ หรือวัตถุที่มีความสำคัญ เช่น วัด พระธาตุ เมือง พระพุทธรูป เป็นต้น เพื่อให้เป็นที่รู้จักและแนะนำสถานที่

3. ตำนานเมือง เป็นตำนานที่เสนอความเป็นมาของบ้านเมือง ตลอดจนเรื่องราวของผู้ครองนคร เนื้อหาในตอนต้นมักเป็นนิทานปรัมปราแล้วค่อยคลี่คลายสู่ยุคสมัยที่เป็นประวัติศาสตร์มีหลักฐานสามารถนำมาอ้างอิงได้จนถึงสมัยเดียวกับผู้แต่งหรือยุคสมัยที่ใกล้เคียง

4. ตำนานบุคคลหรือตำนานวีรบุรุษ เป็นตำนานที่มีเนื้อหาเน้นความสำคัญของบุคคลเพียงคนเดียว ซึ่งเป็นบุคคลสำคัญของท้องถิ่น

5. ตำนานปุชนิยัตถุ เป็นตำนานเกี่ยวกับเรื่องประวัติของพระพุทธรูปสำคัญ เนื้อหามักกล่าวถึงประวัติความเป็นมาของพระพุทธรูป

6. ตำนานประวัติศาสตร์ของพุทธศาสนา เป็นตำนานที่นำเสนอเรื่องราวประวัติความเป็นมาของพระพุทธศาสนา

7. ตำนานเบ็ดเตล็ดอื่น ๆ เป็นตำนานที่มีเนื้อเรื่องแตกต่างจากกลุ่มที่กล่าวมาทั้งหมด

ประคอง นิมมานเหมินท์ (2555, น. 30) แบ่งประเภทของตำนานออกเป็น

4 ประเภทดังนี้

1. ตำนานเกี่ยวกับความเป็นมาของโลกและจักรวาล ตำนานประเภทนี้บางทีก็เรียกว่าตำนานปฐมปรา หรือปฐมปราคติ เนื้อหาแสดงให้เห็นความเชื่อของคนในท้องถิ่น ในเรื่องความเป็นมาของโลก จักรวาล มนุษย์และสรรพสิ่ง ตลอดจนการจัดระเบียบสังคมและวัฒนธรรม ซึ่งอาจเป็นความเชื่อแบบเดิมหรือความเชื่อที่ได้จากอิทธิพลทางพุทธศาสนา ตัวอย่างวรรณกรรมประเภทนี้ได้แก่ ตำนานว่าด้วยความเป็นมาของโลกและมนุษย์ที่อยู่ในส่วนต้นของพงศาวดารล้านช้าง ตำนานขุนบรม และวรรณกรรมเรื่องพญาคันคาก เป็นต้น วรรณกรรมทั้ง 3 เรื่องนี้แต่งขึ้นในล้านช้าง และมีการถ่ายทอดแพร่หลายในดินแดนอีสานของไทยด้วย วรรณกรรมดังกล่าว แม้มีคำหรือข้อความที่แสดงให้เห็นว่า ขณะที่แต่งนั้น พุทธศาสนาได้แพร่หลายเข้าไปในล้านช้างแล้ว แต่เนื้อหาส่วนใหญ่ ก็แสดงให้เห็นความเชื่อเดิมของคนไทยเกี่ยวกับความเป็นมาของโลก ความเป็นไปในธรรมชาติ และความเป็นมาของระบบการปกครองที่มีพระเจ้าแผ่นดินเป็นประมุขก่อนการรับพุทธศาสนา

2. ตำนานสถานที่ บอกเล่าความเป็นมาของบ้านเมืองหรือปุชนิยสถานที่สำคัญในท้องถิ่น ตำนานประเภทนี้มีอยู่เป็นจำนวนมากและมีอยู่ในทุกถิ่น มีทั้งที่เล่าเป็นมุขปาฐะ และแต่งเป็นวรรณกรรมลายลักษณ์อักษร ตัวอย่างเช่น เรื่องผาแดงนางไอ่ ตำนานเมืองฟ้าแดดสูงยางและตำนานอุรังคชาติของอีสานและล้านช้าง ตำนานสถานที่ของล้านนา มักผูกโยงเรื่องราวให้เกี่ยวข้องกับพุทธศาสนา ที่รู้จักกันแพร่หลาย ได้แก่ ตำนานพระเจ้าเลียบโลกที่กล่าวถึงความเป็นมาของพระธาตุเจดีย์และรอยพระพุทธรูปบาทโนเมืองต่าง ๆ โดยโยงเข้ากับพุทธประวัติ ส่วนวรรณกรรมตำนานสถานที่ของภาคใต้ เช่น ตำนานพระบรมธาตุเมืองนครศรีธรรมราช เป็นต้น

3. ตำนานวีรบุรุษ เป็นเรื่องเล่าเกี่ยวกับวีรบุรุษในอดีตอันไกลโพ้น วีรบุรุษของภาคกลางที่เป็นที่รู้จักกันดี ได้แก่ พระร่วง และท้าวอุทอง ซึ่งมีเรื่องเล่ามากมายหลายสำนวน วีรบุรุษซึ่งพบเป็นเรื่องเล่าในล้านนาและในกลุ่มชนชาติไทยหลายกลุ่ม ๆ ได้แก่ ขุนเจือง พญาเจือง หรือท้าวเจือง ตามตำนานพื้นเมืองเชียงใหม่ และตำนานในล้านนาหลายฉบับระบุว่า พญาเจืองเป็นกษัตริย์เชื้อสายลาวจักราชแห่งเมืองเงินยาง เคยปราบดินแดนต่าง ๆ ในล้านช้างและเวียตนาม มีความเก่งกล้าเป็นที่ภาคภูมิใจของกลุ่มชนชาติไทหลายกลุ่ม ในล้านนามีผู้แต่งเป็นวรรณกรรมร้อยแก้วในลักษณะหนังสือเทศน์ชื่อว่า ทูตยิวังสมาลินี หรือ ตำนานพระยาเจือง เรื่องเดียวกันนี้พบในภาคอีสานด้วย ในล้านช้างมีการนำเรื่องราวของขุนเจือง หรือท้าวเจืองมาแต่งเป็นร้อยกรอง พบอยู่ 2 สำนวนคือ เรื่องท้าวยี่บาเจือง และเรื่องท้าวบาเจืองหรือที่รู้จักกันทั่วไปในชื่อท้าวสูงหรือเจือง

4. ตำนานประเพณีพิธีกรรม มีเนื้อหาบอกเล่าความเป็นมาของประเพณีพิธีกรรม เช่น ตำนานสงกรานต์ที่มีเล่าทุกถิ่น เป็นต้น

จากที่ผู้รู้ได้กล่าวถึงตำนานข้างต้น จึงสรุปได้ว่าประเภทของตำนานแบ่งตามลักษณะที่เกี่ยวข้องได้ดังนี้ ปรากฏการณ์ธรรมชาติ สถานที่ บุคคลและเนื้อหาเกี่ยวกับความเป็นมาของสิ่งนั้น

5.3 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับประเพณี

การศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับประเพณี ผู้ศึกษาได้ค้นคว้ารวบรวมในเรื่องความหมาย ลักษณะ ประเภท และคุณค่าของประเพณี ในรายละเอียดดังต่อไปนี้

5.3.1 ความหมายของประเพณี

พระยาอนุমানราชชน (2514, น. 37) ได้ให้ความหมายของคำว่าประเพณีไว้ว่า ประเพณี คือ ความประพฤติที่ชนหมู่หนึ่งอยู่ในที่แห่งหนึ่งถือเป็นแบบแผนกันมาอย่างเดียวกัน และสืบต่อกันมานาน ถ้าใครในหมู่ประพฤติออกนอกแบบก็ผิดประเพณี หรือผิดจารีตประเพณี

ชณัฐดา ฤทธิ์แดง (2542, น. 30) ได้สรุปความสำคัญของประเพณีว่า เป็นระเบียบแบบแผนที่เป็นแกนกลางของสังคม ซึ่งบรรพบุรุษไทยได้ช่วยกันคิดสั่งสมและถ่ายทอดสืบต่อกันมาจนถึงคนไทยรุ่นปัจจุบัน ประเพณีจึงเป็นมรดกอันล้ำค่าทางวัฒนธรรม ควรที่ทุกคนจะต้องศึกษาและดำรงรักษาเอาไว้ยาวนานเท่านาน

พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2551, น. 501) ได้กำหนดความหมายของประเพณี ไว้ว่า ขนบธรรมเนียมแบบแผน ซึ่งสามารถแยกคำต่าง ๆ ออกได้เป็น ขนบ มีความหมายว่า ระเบียบแบบอย่าง ธรรมเนียม มีความหมายว่า ที่นิยมใช้กันมา และเมื่อนำมารวมกันแล้วมีความหมายว่า ความประพฤติที่คนส่วนใหญ่ ยึดถือเป็นแบบแผนและได้ทำการปฏิบัติสืบต่อกันมาจนเป็นต้นแบบที่จะให้คนรุ่นต่อ ๆ ไปได้ประพฤติปฏิบัติตามกันต่อไป

สรุปได้ว่า ประเพณี หมายถึง ระเบียบแบบแผนที่กำหนดพฤติกรรมในสถานการณ์ต่าง ๆ ที่คนในสังคมยึดถือปฏิบัติสืบกันมา ถ้าคนใดในสังคมนั้น ๆ ผ่าฝืนมักถูกตำหนิจากสังคม ลักษณะประเพณีในสังคมนั้นประเทศชาติ มีทั้งประสมกลมกลืนเป็นอย่างเดียวกัน และมีผิดแผกกันไปบ้างตามความนิยมเฉพาะท้องถิ่น แต่โดยมากย่อมมีจุดประสงค์ และวิธีการปฏิบัติเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน มีเฉพาะส่วนปลีกย่อยที่เสริมเติมแต่งหรือตัดทอนไปในแต่ละท้องถิ่น สำหรับประเพณีไทย มักมีความเกี่ยวข้องกับความเชื่อในคติพระพุทธศาสนาและพราหมณ์มาแต่โบราณ

5.3.2 ความเป็นมาของประเพณี

พระยาอนุमानราชชน (2514, น. 37) ประเพณีมีป่อเกิดจากสภาพสังคม ธรรมชาติ ทัศนคติ เอกลักษณ์ ค่านิยม โดยความเชื่อของคนในสังคมต่อสิ่งที่มีอำนาจเหนือมนุษย์นั้น ๆ เช่น อำนาจดินฟ้า อากาศและเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นโดยไม่ทราบสาเหตุต่าง ๆ ฉะนั้นเมื่อเวลาเกิดภัยพิบัติขึ้นมนุษย์จึงต้องอ่อนน้อมร้องขอในสิ่งที่ตนคิดว่าจะช่วยได้พอภัยนั้นผ่านพ้นไปแล้ว มนุษย์ก็แสดงความรู้คุณค่าต่อสิ่งนั้น ๆ ด้วยการทำพิธีบูชาเพื่อเป็นศิริมงคลแก่ตน ตามความเชื่อ ความรู้ของตน เมื่อความประพฤตินั้นคนส่วนรวมยึดถือปฏิบัติเป็นธรรมเนียม หรือเป็นระเบียบแบบแผนและทำจนเป็นพิมพ์เดียวกัน สืบต่อกันจนกลายเป็นประเพณีของสังคมนั้น ๆ

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า ความเป็นมาของประเพณีเกิดจากสังคมโดยคนในสังคมมีความเชื่อ ทศนคติ ค่านิยม ร่วมกันสร้างให้มีขึ้นแล้วถ่ายทอดให้แก่กันด้วยวิธีการต่างๆ สืบต่อกันมาจนกลายเป็นประเพณีของสังคมนั้นๆ

5.3.3 ประเภทของประเพณี

พระยาอนุมานราชชน (2506, น. 3-4) ได้แบ่งประเภทของประเพณีแบ่งออกเป็น 3 ประเภท ได้แก่

1. จารีตประเพณี หรือ กฎศีลธรรม หมายถึง สิ่งซึ่งสังคมใดสังคมหนึ่งยึดถือและปฏิบัติต่อกันมาอย่างต่อเนื่องและมั่นคง เป็นเรื่องของความผิดถูก มีเรื่องของศีลธรรมเข้ามาเกี่ยวข้อง ดังนั้นสมาชิกในสังคมต้องทำ ผู้ใดฝ่าฝืนถือว่าผิด จะต้องถูกตำหนิหรือได้รับการลงโทษจากคนในสังคมนั้น

2. ขนบประเพณีหรือสถาบัน หมายถึง ระเบียบแบบแผนที่สังคมได้กำหนดไว้แล้วปฏิบัติสืบต่อกันมาทั้งโดยทางตรงและทางอ้อม ทางตรง ได้แก่ ประเพณีที่มีการกำหนดเป็นระเบียบแบบแผนให้ปฏิบัติอย่างชัดเจนว่าบุคคลต้องปฏิบัติเช่นไร เช่น สถาบันโรงเรียน มีโรงเรียน มีผู้สอน มีผู้เรียน มีระเบียบการรับสมัคร การเข้าเรียน การสอบไล่ เป็นต้น ทางอ้อม ได้แก่ ประเพณีที่รู้กันโดยทั่ว ๆ ไป โดยไม่ได้วางระเบียบไว้แน่นอน แต่ปฏิบัติไปตามคำบอกเล่า หรือตัวอย่างจากที่ผู้ใหญ่หรือผู้ใหญ่หรือบุคคลในสังคมปฏิบัติ เช่น ประเพณีเกี่ยวกับ การเกิด การแต่งงาน เป็นต้น

3. ธรรมเนียมประเพณี หมายถึง ประเพณีเกี่ยวกับเรื่องธรรมดาสามัญที่ทุกคนควรทำ ไม่มีระเบียบแบบแผนเหมือนขนบประเพณี หรือมีความผิดถูกเหมือนจารีตประเพณีเป็นแนวทางในการปฏิบัติที่ทุกคนปฏิบัติกันทั่วไปจนเกิดความเคยชินและไม่รู้สึกเป็นภาระหน้าที่เพราะเป็นสิ่งที่มีความนานและใช้กันอย่างแพร่หลาย ส่วนมากเป็นมารยาทในด้านต่าง ๆ เช่น การแต่งกาย การพูด การรับประทานอาหาร ฯลฯ ธรรมเนียมประเพณีเป็นเรื่องที่ทุกคนควรทำแม้มีผู้ฝ่าฝืนหรือทำผิดก็ไม่ถือว่าเป็นเรื่องสำคัญแต่อาจถูกตำหนิ

เสรี ชาหลา (2545, น. 33-46) ได้สรุปประเพณีเป็น 4 ประเภท โดยอาศัยเกณฑ์ที่ว่าเป็นเรื่องของครอบครัวหรือส่วนรวมเป็นเรื่องของท้องถิ่นหรือของชาติ เช่น การบวช การแต่งงาน การตาย เป็นต้น

1. ประเพณีเกี่ยวกับครอบครัวหรือประเพณีส่วนบุคคล เป็นประเพณีที่เกี่ยวกับในครอบครัวโดยเฉพาะ เช่น การบวช การแต่งงาน การตาย เป็นต้น

2. ประเพณีส่วนรวม ได้แก่ ประเพณีที่ประชาชนในแต่ละสังคมนิยมปฏิบัติร่วมกันเป็นพิธีที่เกิดขึ้นตามเทศกาลต่าง ๆ มักเกี่ยวข้องกับศาสนา การประกอบอาชีพและงานรื่นเริง เช่น การทำบุญในวันสำคัญทางศาสนา เป็นต้น

3. ประเพณีท้องถิ่น จัดเป็นประเพณีส่วนรวมที่นิยมปฏิบัติกันในแต่ละท้องถิ่น เช่น ประเพณีบุญบั้งไฟของภาคอีสาน เป็นต้น

4. รัฐพิธีและราชพิธี

4.1 รัฐพิธี หมายถึง ประเพณีที่จัดโดยรัฐบาลซึ่งกำหนดเป็นประจำเพื่อเป็นขวัญและกำลังใจแก่ประชาชน เช่น รัฐพิธีแรกนาขวัญ เป็นต้น

4.2 พระราชพิธี เป็นงานหลวงสำหรับพระมหากษัตริย์ แบ่งเป็น 2 ลักษณะ คือ งานที่จัดขึ้นเป็นประจำตามฤดูกาล เช่น พระราชพิธีฉัตรมงคล และงานที่จัดขึ้นเป็นพิเศษตามที่ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้จัดเป็นพระราชพิธีเป็นงานชั่วคราว เช่น พระราชพิธีอภิเษก-สมรส เป็นต้น

5.4 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับจังหวัดสระบุรี

5.4.1 ประวัติความเป็นมาของจังหวัดสระบุรี

สระบุรีเป็นเมืองสำคัญเมืองหนึ่งแต่โบราณ สันนิษฐานว่าตั้งขึ้นเมื่อประมาณปี พ.ศ. 2092 ในรัชสมัยสมเด็จพระมหาจักรพรรดิ การตั้งเมืองนี้สันนิษฐานว่า พระองค์โปรดเกล้าฯ ให้แบ่งเขตพื้นที่บางส่วนของเมืองลพบุรีกับเมืองนครนายกมารวมกันตั้งขึ้นเป็นเมืองสระบุรี ทั้งนี้เพื่อต้องการให้เป็นศูนย์ระดมพลเมืองในยามศึกสงคราม เพราะฉะนั้นตั้งแต่สมัยอยุธยาเป็นต้นมา จึงมักพบเรื่องราวของจังหวัดสระบุรีเกี่ยวกับการศึกสงครามอยู่เสมอ ทำให้มีข้อมูลที่สำคัญในด้านโบราณสถานทางพุทธศาสนา ประวัติศาสตร์ ประเพณี ซึ่งยังคงคุณค่าไว้ได้อย่างครบถ้วน และมีวรรณกรรมพื้นบ้านในจังหวัดสระบุรีทั้งจากแหล่งวัฒนธรรม ทั้งในอำเภอเสาไห้ อำเภอพระพุทธบาท อำเภอแก่งคอย อำเภอหนองโดน อำเภอหนองแซง ส่วนใหญ่วรรณกรรมที่พบจะเป็นวรรณกรรมประเภทตำนานการตั้งชื่อสถานที่ เช่น ตำนานพระพุทธบาท ตำนานเสาร์องไห้ ตำนานถ้ำมหาสนุก และประเพณีที่พบเป็นประเพณีที่เกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนา และความเชื่อของชนชาติที่หลากหลายในจังหวัดสระบุรี เช่น ไทยวน มอญ ลาวเวียง เป็นต้น

5.4.2 สภาพทางภูมิศาสตร์ของจังหวัดสระบุรี

1. ที่ตั้ง

ที่ตั้ง จังหวัดสระบุรี ตั้งอยู่ภาคกลางของประเทศไทยซึ่งตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือของกรุงเทพมหานครประมาณเส้นรุ้งที่ 14 องศา 31 ลิปดา 43.59439 ฟลิปดาเหนือ กับเส้นแวงที่ 100 องศา 54 ลิปดา 35.58478 ฟลิปดาตะวันออก อยู่ห่างจากกรุงเทพมหานครตามทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 1 (ถนนพหลโยธิน) ระยะทางประมาณ 108 กม. และตามทางรถไฟสายตะวันออกเฉียงเหนือ ระยะทางประมาณ 113 กิโลเมตร และตามแม่น้ำเจ้าพระยาแยกเข้าแม่น้ำป่าสัก ประมาณ 165 กิโลเมตร เนื้อที่ จังหวัดสระบุรีมีเนื้อที่ทั้งหมด 3,576 ตร.กม. หรือประมาณ 2,235,304 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 0.70 ของพื้นที่ประเทศ แบ่งเขตการปกครองออกเป็น 13 อำเภอ 111 ตำบล 971 หมู่บ้าน 21 เทศบาล 87 องค์การบริหารส่วนตำบล

2. อาณาเขต

ทิศเหนือ ติดต่อกับอำเภอเมืองลพบุรี อำเภอชัยบาดาล และ อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี

ทิศตะวันออก ติดต่อกับอำเภอปากช่อง อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา และอำเภอบ้านนา จังหวัดนครนายก

ทิศใต้ ติดต่อกับอำเภอหนองเสือ จังหวัดปทุมธานี และอำเภอวังน้อย อำเภออุทัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ทิศตะวันตก ติดต่อกับอำเภอภาชี อำเภอท่าเรือ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา และอำเภอเมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี

3. ลักษณะภูมิอากาศ

จังหวัดสระบุรีอยู่ภายใต้อิทธิพลของลมมรสุม 2 ชนิด ซึ่งพัดประจำฤดูกาล โดยพัดจากตะวันตกเฉียงเหนือในฤดูหนาวเรียกว่า มรสุมตะวันออกเฉียงใต้ อิทธิพลของลมนี้จะทำให้บริเวณจังหวัดสระบุรีมีอากาศหนาวเย็นและแห้ง กับมรสุมอีกชนิดหนึ่งคือ มรสุมตะวันออกเฉียงใต้ ซึ่งพัดจากทิศตะวันตกเฉียงใต้เป็นส่วนใหญ่ในฤดูฝน ทำให้อากาศชุ่มชื้นและมีฝนตกทั่วไป พิจารณาตามลักษณะลมฟ้าอากาศของประเทศไทย แบ่งฤดูกาลของจังหวัดสระบุรี ออกเป็น 3 ฤดูดังนี้ ฤดูฝน เริ่มตั้งแต่กลางเดือนพฤษภาคมถึงกลางเดือนตุลาคม เป็นฤดูมรสุมตะวันออกเฉียงใต้ จะมีลมจากทิศตะวันตกเฉียงใต้ ซึ่งเป็นลมที่พัดจากมหาสมุทรอินเดียนำไอน้ำและความชุ่มชื้นเข้ามายังประเทศไทย นอกจากนั้นยังมีร่องความกดอากาศต่ำพัดผ่านประเทศไทยตอนบนเกือบตลอดช่วงฤดูฝน จึงทำให้บริเวณจังหวัดสระบุรีมีฝนตกชุกทั่วไป โดยเดือนที่มีฝนตกมากที่สุดคือเดือนกันยายน ฤดูหนาว เริ่มตั้งแต่กลางเดือนตุลาคมถึงกลางเดือนกุมภาพันธ์ ซึ่งเป็นฤดูมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ จะมีลมเย็นและแห้งจากทิศตะวันออกเฉียงเหนือพัดผ่าน ทำให้อากาศเย็นทั่วไป โดยมีอากาศหนาวถึงหนาวจัดเป็นบางวันในเดือนธันวาคมและมกราคม ฤดูร้อน เริ่มตั้งแต่กลางเดือนกุมภาพันธ์ถึงกลางเดือนพฤษภาคม ในระยะนี้เป็นช่วงปลอดจากมรสุม จะมีลมจากทิศใต้และตะวันออกเฉียงใต้พัดปกคลุม ทำให้อากาศร้อนอบอ้าวทั่วไป เดือนที่มีอากาศร้อนที่สุดคือเดือนเมษายน

4. แหล่งน้ำ

จังหวัดสระบุรี มีแหล่งน้ำธรรมชาติที่สำคัญ คือ แม่น้ำป่าสัก มีแม่น้ำ ห้วย ลำคลอง 513 สาย ซึ่งในจำนวนนี้มีที่ใช้งานได้ในฤดูแล้ง 493 สาย มีหนอง บึง 59 แห่ง ที่มีสภาพใช้งานได้ในฤดูแล้ง 52 แห่ง มีน้ำพุ น้ำซับ 13 แห่ง ที่มีสภาพใช้งานได้ในฤดูแล้ง 13 แห่ง และอื่น ๆ 63 แห่ง ที่มีสภาพใช้งานได้ในฤดูแล้ง 60 แห่ง

5.4.3 การปกครองของจังหวัดสระบุรี

1. อำเภอเมือง	มี 11 ตำบล
2. อำเภอแก่งคอย	มี 14 ตำบล
3. อำเภอหนองแค	มี 18 ตำบล
4. อำเภอวิหารแดง	มี 6 ตำบล
5. อำเภอหนองแซง	มี 9 ตำบล
6. อำเภอบ้านหมอ	มี 9 ตำบล
7. อำเภอดอนพุด	มี 4 ตำบล
8. อำเภอหนองโดน	มี 4 ตำบล
9. อำเภอพระพุทธบาท	มี 9 ตำบล
10. อำเภอเสาไห้	มี 12 ตำบล
11. อำเภอมวกเหล็ก	มี 6 ตำบล
12. อำเภอวังม่วง	มี 3 ตำบล

5.4.4 ประชากรและสภาพสังคมของจังหวัดสระบุรี

ประชากรในจังหวัดสระบุรี ประกอบด้วยคนพื้นเมืองและคนในกลุ่มชาติพันธุ์ ได้แก่ ไท-ยวน ไทเบ็งหรือไทโคราช

1. ชนกลุ่มไท-ยวน เป็นชนกลุ่มหนึ่งที่มีภาษาพูด และวัฒนธรรม ละเอียดกับผู้คนในภาคเหนือแถบเชียงใหม่ เชียงแสน ชนกลุ่มนี้อาศัยอยู่ที่อำเภอเส้าไห้ จังหวัดสระบุรี ชาวไท-ยวนจะตั้งหมู่บ้านเรียงไปตามริมแม่น้ำป่าสักทั้งสองฟากฝั่ง และอาศัยอยู่ในทุกตำบลของอำเภอนั้น และเมื่อชุมชนขยายตัวมากขึ้น สมาชิกในชุมชน ได้ขยายไปยังชุมชนต่าง ๆ ของจังหวัดสระบุรี บางคนอพยพไปถึง อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา ชาวไทยยวนตั้งหมู่บ้านโดยให้วัดเป็นศูนย์กลางชุมชน มีบ้านเรือนตั้งเรียงรายอยู่รอบ ๆ ในอดีตบ้านเรือนชาวไท-ยวนเส้าไห้มีลักษณะเป็นแบบเรือนชาวล้านนา ที่เรียกว่า "เรือนกาแลและเรือนแบบชาวไทยภาคกลาง" ทางด้านภาษา ชาวไท-ยวนเส้าไห้จะใช้อักษรธรรม แบบเดียวกับชาวล้านนา ส่วนประเพณีวัฒนธรรมนั้น ก็ยังคงรักษาอยู่ก็คือ ประเพณีสลากภัต ประเพณีถวายปราสาทผึ้ง เป็นต้น การประกอบอาชีพ ชาวไท-ยวน อำเภอเส้าไห้ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำนา รับจ้างค้าขาย อาชีพเสริมคือ ทอผ้า การแต่งกายของชาวไท-ยวน หญิงสาว ไว้ผมยาวเกล้ามวยตกแต่งผมโดยใช้ดอกไม้ไหวหรือปิ่นปักผม นุ่งผ้าซิ่นคล้ายจีบหน้านาง มีลวดลายเป็นริ้วตามขวาง ผ้าที่ใช้เป็นผ้าซิ่นที่เป็นเอกลักษณ์ของชาวไท-ยวนและเป็นผ้าที่ทอใช้เอง เรียกว่า " ซิ่นชาวเหนือ ซิ่นโก และซิ่นมุก " ใช้นุ่งในชีวิตประจำวัน ผู้ชาย ไว้ผมทรงมหาดไทย ไม่สวมเสื้อ นุ่งผ้าโจงกระเบนสีพื้นค่อนข้างเข้ม เช่น สีดำ สีกรมท่า สีน้ำตาล ใช้ผ้าขาวม้าเคียนเอว หญิงสาวชาวไท-ยวนเป็นกลุ่มชนที่มีความรู้ความสามารถในการทอผ้าเป็นเลิศ จนถือเป็นเงื่อนไข ในการดำเนินชีวิตว่าการเป็นกุลสตรีไท-ยวนที่สมบูรณ์นั้น จะต้องมีความสามารถทอผ้าได้ ยิ่งมีความสามารถทอผ้าได้งามมากเท่าใด ยิ่งทำให้ผู้หญิงคนนั้นเพียบพร้อมมากเท่านั้น

2. ไทเบ็งหรือไทแดง หรือไทโคราช เป็นกลุ่มชนพื้นถิ่นอีกกลุ่มหนึ่งที่ตั้งบ้านเรือนอยู่บริเวณลุ่มน้ำป่าสัก อำเภอพัฒนานิคม อำเภอชัยบาดาล อำเภอโคกสำโรง และอำเภอสระโบสถ์ จังหวัดลพบุรี และยังคงถิ่นฐานกระจายอยู่ในจังหวัดอื่นๆ อีกเช่น อำเภอวังม่วง จังหวัดสระบุรี อำเภอศรีเทพ อำเภอวิเชียรบุรี จังหวัดเพชรบูรณ์ จังหวัดนครราชสีมา จังหวัดบุรีรัมย์ จังหวัดชัยภูมิ "ไทเบ็ง" คือกลุ่มชนที่ใช้ภาษาไทยกลาง เพียงแต่สำเนียงเพี้ยนเหนือเท่านั้น มีภาษาไทยลาวปนอยู่บ้าง การตั้งบ้านเรือน ชาวไทเบ็งนิยมปลูกเรือนใต้ถุนสูง เช่นเดียวกับบ้านในชนบทมีใต้ถุนบ้านสูง ญาติพี่น้องปลูกบ้านในบริเวณใกล้เคียงกัน ลักษณะครอบครัวจะเป็นครอบครัวขยาย สมัยก่อนมีอาชีพทำนาทำไร่เป็นหลัก ปัจจุบันมีความเป็นอยู่แบบเรียบง่าย พูดเสียงเหนือ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ มีน้ำใจ ใจบุญสุนทาน รักสนุก ซื่อสัตย์ ซын อุดหนุน *การแต่งกาย ชาวไทเบ็งเป็นคนเรียบง่าย จึงมีการแต่งกายแบบธรรมดา มีเสื้อผ้าเท่าที่จำเป็น นิยมใช้ผ้าฝ้ายมากกว่าผ้าทอจากเส้นใยอื่น ๆ ถ้าเป็นโอกาสพิเศษจะใช้ผ้าฝ้ายที่ทอปนกับผ้าไหม

5.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหนังสืออ่านเพิ่มเติม

5.5.1 งานวิจัยในประเทศ

งานค้นคว้าและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติมได้มีผู้ให้ความสนใจและศึกษาไว้มากมาย สรุปได้จากบทความต่อไปนี้ เช่น

ภาณุวัฒน์ เตชนันท์ (2556) ได้สร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติมเรื่อง ตำนานพื้นบ้านและนิทานพื้นบ้าน อำเภอท่าวังผา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จังหวัดน่าน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่องตำนานพื้นบ้านและนิทานพื้นบ้าน อำเภอท่าวังผา และเพื่อตรวจสอบคุณภาพหนังสืออ่านเพิ่มเติมที่สร้างขึ้น ผลการตรวจสอบคุณภาพของหนังสือโดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน

3 คน ประเมินด้านการจัดทำ เนื้อหา และการใช้ภาษา ภาพประกอบ มีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.67 - 1.00 และตรวจสอบคุณภาพโดยนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 1.00 สรุปได้ว่าหนังสืออ่านเพิ่มเติมที่สร้างขึ้นมีความเหมาะสมอยู่ในระดับสูง

ประพันธ์ สีทองสุด (2554) ได้สร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติมเรื่อง ประเพณี ตำนาน นิทานพื้นบ้านเพชรบูรณ์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จังหวัดเพชรบูรณ์โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่อง ประเพณี ตำนาน นิทานพื้นบ้านเพชรบูรณ์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จังหวัดเพชรบูรณ์และเพื่อตรวจสอบคุณภาพหนังสืออ่านเพิ่มเติมที่สร้างขึ้น ผลการตรวจสอบของหนังสือโดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 คน มีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.67 - 1.00 สรุปได้ว่าหนังสืออ่านเพิ่มเติมที่สร้างขึ้นมีความเหมาะสม และตรวจสอบคุณภาพโดยนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 10 คน นักเรียนมีความคิดเห็นต่อหนังสืออ่านเพิ่มเติมในภาพรวมว่ามีความเหมาะสมในระดับมาก

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติม จะเห็นได้ว่าหนังสืออ่านเพิ่มเติมที่นำเรื่องราวภายในท้องถิ่นมาจัดทำเป็นหนังสือ จะทำให้นักเรียนเกิดความสนใจในเรื่องราว รักการอ่าน มีพัฒนาการเกี่ยวกับการอ่านมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ยังส่งเสริมให้นักเรียนเกิดความรักและภาคภูมิใจในท้องถิ่น ทำให้ผู้ศึกษามีความมั่นใจในการสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติมและพัฒนาหนังสืออ่านเพิ่มเติมให้มีประสิทธิภาพ ในการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องหนังสืออ่านเพิ่มเติม ประกอบด้วยชื่อเรื่องที่มีความสอดคล้องกับเนื้อหาและกลุ่มเป้าหมาย มีการประเมินคุณภาพของหนังสือโดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 คน ด้านลักษณะของหนังสือ เนื้อหา การใช้ภาษา และภาพประกอบ และประเมินคุณภาพของหนังสือโดยนักเรียนกลุ่มเป้าหมาย จำนวน 10 คน

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องโดยเฉพาะในประเทศ สรุปว่าสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติมในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ส่วนใหญ่จะเป็นการสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติมเกี่ยวกับ ตำนานพื้นบ้าน วรรณกรรมท้องถิ่น นิทานพื้นบ้าน และนำเอาภูมิปัญญาท้องถิ่นมาสร้างเป็นหนังสือ เพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอน ผลการวิจัยพบว่าหนังสืออ่านเพิ่มเติมที่สร้างขึ้น มีคุณภาพเหมาะสมและมีประโยชน์ในการจัดการเรียนการสอนเป็นอย่างมาก

6. แนวทางในการสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติม

การสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติมเรื่อง ตำนานและประเพณีจังหวัดสระบุรี สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 อำเภอเสาไห้ จังหวัดสระบุรี โดยผู้ศึกษาได้ดำเนินการตามลำดับขั้นตอนดังต่อไปนี้

- 6.1 กำหนดลักษณะของหนังสือ
- 6.2 การสร้างและพัฒนาหนังสือ
 - 6.2.1 การสร้างหนังสือ
 - 6.2.2 การปรับปรุงคุณภาพหนังสือ

6.1 กำหนดลักษณะของหนังสือ

หนังสือที่สร้างขึ้น คือ หนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่อง ตำนานและประเพณีจังหวัดสระบุรี สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 อำเภอเสาไห้ จังหวัดสระบุรี โดยเลือกเอาตำนานและประเพณี

ของจังหวัดสระบุรีมาสร้างเป็นหนังสืออ่านเพิ่มเติม ซึ่งมีลักษณะเป็นการส่งเสริมนักเรียนให้มีนิสัยรักการอ่าน เกิดความรักและความภาคภูมิใจในภูมิปัญญาท้องถิ่นชุมชนของตนเอง

6.1.1 จุดประสงค์ในการสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติม

1. นักเรียนสามารถแสดงความคิดเห็นจากวรรณคดี หรือวรรณกรรมที่อ่านได้
2. นักเรียนสามารถเล่านิทานพื้นบ้านท้องถิ่นตนเอง และนิทานพื้นบ้านของท้องถิ่นอื่นได้
3. นักเรียนอธิบายคุณค่าของวรรณคดี และวรรณกรรมที่อ่านและนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริงได้

6.1.2 ลักษณะหนังสือ

- ผู้ศึกษาได้กำหนดลักษณะของหนังสือไว้ดังนี้
1. กลุ่มผู้อ่านหนังสือคือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 อายุระหว่าง 11-12 ปี
 2. แหล่งที่มาของหัวเรื่อง นำตำนานและประเพณีจังหวัดสระบุรีมาสร้างเป็นหนังสืออ่านเพิ่มเติม
 3. กำหนดชื่อเรื่องให้สอดคล้องกับหัวข้อเรื่องว่าตำนานและประเพณีจังหวัดสระบุรี
 4. แนวทางในการเขียนแบบสารคดีและบันเทิงคดี โดยให้ความรู้ ข้อคิด ความสนุกสนานเพลิดเพลิน
 5. รูปเล่มหนังสือ ใช้รูปเล่มขนาด 21 x 29.7 เซนติเมตร
 6. เนื้อหาประกอบด้วยตำนานและประเพณีจังหวัดสระบุรี พร้อมกิจกรรมท้ายเรื่อง

6.1.3 โครงสร้างเนื้อหาหนังสือ

โครงสร้างของเนื้อหาประกอบด้วย วัตถุประสงค์ เนื้อเรื่อง ภาพประกอบ คำศัพท์ และกิจกรรมท้ายเรื่อง ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. วัตถุประสงค์ของหนังสือ ผู้ศึกษาได้กำหนดวัตถุประสงค์ของหนังสือดังต่อไปนี้
 - 1.1 เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับตำนานและประเพณีจังหวัดสระบุรี
 - 1.2 เพื่อให้ผู้เรียนมีทักษะการอ่านและมีนิสัยรักการอ่าน
 - 1.3 เพื่อให้ผู้เรียนตระหนักและเห็นคุณค่าของตำนานและประเพณีจังหวัดสระบุรี
2. เนื้อเรื่อง นำตำนานและประเพณีจังหวัดสระบุรี มาเรียบเรียงให้อ่านเข้าใจง่าย ให้ความรู้ ความสนุกสนานเพลิดเพลิน แทรกสาระข้อคิดสติเตือนใจต่าง ๆ เหมาะสมกับวัยและสอดคล้องมาตรฐานการเรียนรู้
3. ภาพประกอบ เป็นภาพถ่าย ภาพวาด ภาพจากสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่มีความสัมพันธ์กับเนื้อเรื่อง เพื่อช่วยส่งเสริมให้เกิดความเข้าใจในเนื้อเรื่องได้ดียิ่งขึ้น และช่วยให้ผู้อ่านมีความเพลิดเพลินในการอ่าน

4. คำศัพท์ เป็นการอธิบายความหมายของภาษาถิ่นเหนือที่มีอยู่ในตำนานและประเพณีแต่ละเรื่องเพื่อให้ผู้เรียนได้เข้าใจความหมาย และเข้าใจเรื่องราวที่อ่านได้ดียิ่งขึ้น แหล่งที่มาของการอธิบายความหมาย โดยการศึกษาเอกสารและสอบถามบุคคลในท้องถิ่น เป็นต้น

5. กิจกรรมท้ายเรื่อง เป็นการสร้างกิจกรรมเพื่อประเมินผลจากการอ่านตำนานและประเพณีจังหวัดสระบุรี ในแต่ละเรื่อง ซึ่งสอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้

6.2 การสร้างและพัฒนาหนังสือ

การสร้างและการพัฒนาหนังสือ มี 3 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนการสร้างหนังสือ ขั้นปรับปรุงคุณภาพหนังสือโดยผู้ทรงคุณวุฒิ และขั้นตรวจสอบคุณภาพหนังสือโดยผู้เรียน

6.2.1 การสร้างหนังสือ

1. ศึกษาหลักสูตร ผู้ศึกษาได้วิเคราะห์หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เกี่ยวกับสาระการเรียนรู้และมาตรฐานการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เพื่อใช้เป็นแนวทางการสร้างหนังสือ ดังนี้

สาระที่ 1 การอ่าน

มาตรฐาน ท 1.1 ใช้กระบวนการอ่านสร้างความรู้และความคิด เพื่อนำไปใช้ตัดสินใจและแก้ปัญหาในการดำเนินชีวิต และมีนิสัยรักการอ่าน

สาระที่ 4 หลักการใช้ภาษาไทย

มาตรฐาน ท 4.1 เข้าใจธรรมชาติของภาษาและหลักภาษาไทย การเปลี่ยนแปลงของภาษา และพลังของภาษา ภูมิปัญญาทางภาษา และรักภาษาไทยไว้เป็นสมบัติของชาติ

สาระที่ 5 วรรณคดีและวรรณกรรม

มาตรฐาน ท 5.1 เข้าใจและแสดงความคิดเห็น วิวิจารณ์วรรณคดีวรรณกรรมไทยอย่างเห็นคุณค่า และนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง

2. ศึกษาข้อมูลตำนานและประเพณีจังหวัดสระบุรี โดยการศึกษาข้อมูลจากเอกสารและบุคคลในท้องถิ่น พร้อมทั้งนำข้อมูลที่ได้ไปให้ผู้เชี่ยวชาญในท้องถิ่นของ จังหวัดสระบุรี จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลที่ผู้ศึกษาได้รวบรวมและเรียบเรียงไว้ โดยผู้เชี่ยวชาญเลือกเรื่องที่มีความเหมาะสม โดยมีดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 1.0 จากนั้นคัดเลือกตำนานและประเพณีที่มีคุณค่าเหมาะสมกับวัยของผู้เรียนและสอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้ นำมาเป็นแนวทางในการสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติมสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จังหวัดสระบุรี

3. กำหนดโครงสร้างของหนังสือ

3.1 การออกแบบปก ได้นำเสนอภาพตำนานและประเพณีจังหวัดสระบุรี เป็นภาพวาดและถ่ายภาพสี

3.2 ส่วนประกอบของหนังสือประกอบด้วย ปกหน้า ซึ่งสื่อให้ผู้อ่านเข้าใจถึงเนื้อหา มีชื่อเรื่องบอกเนื้อหาสาระ หน้าคำนำเพื่อแสดงจุดมุ่งหมายของการเขียน กล่าวขอบคุณผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการสร้างหนังสือ หน้าสารบัญ บรรจุบัญชิต่อหัวเรื่องที่ปรากฏอยู่ในหนังสือ พร้อมทั้งระบุเลขหน้าเพื่อสะดวกแก่ผู้อ่านเพื่อสามารถค้นคว้าหาสิ่งที่ต้องการอ่านได้อย่างรวดเร็ว เนื้อเรื่องแต่ละเรื่องมีภาพประกอบและกิจกรรมท้ายเรื่อง

3.3 ขนาดของหนังสือ หนังสือที่สร้างขึ้น มีขนาด 21 x 29.7 เซนติเมตร

3.4 ขนาดของตัวอักษรซึ่งมีความสำคัญต่อการใช้สายตาของเด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งเป็นเด็กค่อนข้างโต จึงใช้ขนาดตัวอักษร 18 พ้อยท์ หัวข้อปรับขนาดตามความเหมาะสม

3.5 การแบ่งเนื้อหาแต่ละตอน มีการจัดลำดับเนื้อหาสาระตามโครงสร้างของเนื้อหา ซึ่งประกอบด้วย ตำนานพื้นบ้าน ได้แก่ ตำนานพระพุทธรบาท ตำนานเสาร้องไห้ ตำนานผาเสด็จ ตำนานวัดพระพุทธรฉาย ตำนานถ้ำมหาสนุก ประเพณี ได้แก่ ประเพณีตักบาตรดอกไม้ ประเพณีสงกรานต์ ตักบาตรเทียนทองวัดสูง ประเพณีกำฟ้า ประเพณีข้าวต้มลูกโยน ประเพณีทำบุญข้าวห่อ ประเพณีพิธีรำโรง โดยแต่ละเรื่องจะมีภาพประกอบ และกิจกรรมท้ายเรื่อง

3.6 สร้างกิจกรรมท้ายเรื่อง ฤๅละ 2 ตอนเพื่อวัดความรู้ความเข้าใจ ของเนื้อหาในแต่ละเรื่อง และเพื่อพัฒนาทักษะทางภาษาของผู้เรียน

3.7 ภาพประกอบ เลือกใช้ภาพประกอบที่เป็นภาพถ่ายจากสถานที่จริง มีความเหมาะสมกับเนื้อหา และเกี่ยวข้องกับเนื้อหา

3.8 ขนาดของภาพประกอบ จัดภาพให้เป็นส่วนหนึ่งของเนื้อหา โดยจัดภาพให้เหมาะสมกับหน้า และมีข้อความอธิบายภาพด้านล่าง

3.9 จำนวนภาพประกอบ เนื่องจากภาพประกอบมีส่วนช่วยเสริมเนื้อหาสาระและดึงดูดความสนใจ เสริมสร้างจินตนาการและเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจ ช่วยให้หนังสือ น่าสนใจ ช่วยให้ผู้อ่านได้รับรู้เรื่องนั้น ชัดเจนมากยิ่งขึ้นโดยเฉพาะภาพถ่ายจากสถานที่จริง

4. สร้างแบบประเมินของหนังสืออ่านเพิ่มเติมโดยครอบคลุมทั้ง 5 ด้านคือ ด้านลักษณะรูปเล่มและการพิมพ์ ด้านภาพประกอบ ด้านเนื้อหา ด้านการใช้ภาษาและด้านคุณค่า และประโยชน์ที่ได้รับ

6.2.2. การปรับปรุงคุณภาพหนังสือ

การปรับปรุงคุณภาพของหนังสือที่สร้างขึ้น มีรายละเอียด ดังนี้

1. การสร้างแบบประเมินคุณภาพหนังสือ

ประเด็นของการประเมินหนังสืออ่านเพิ่มเติมโดยผู้ทรงคุณวุฒิ มีประเด็นการประเมินครอบคลุม 5 ด้าน รวม 31 ข้อ ดังนี้

(1) ด้านลักษณะรูปเล่มและการพิมพ์	จำนวน 7 ข้อ
(2) ด้านภาพประกอบ	จำนวน 6 ข้อ
(3) ด้านเนื้อหา	จำนวน 5 ข้อ
(4) ด้านภาษา	จำนวน 4 ข้อ
(5) ด้านประโยชน์ที่ได้รับ	จำนวน 3 ข้อ

โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

+1	หมายถึง	เหมาะสม
0	หมายถึง	ไม่แน่ใจ
-1	หมายถึง	ไม่เหมาะสม

2. การตรวจสอบหนังสือโดยผู้ทรงคุณวุฒิ

2.1 นำหนังสืออ่านเพิ่มเติมเสนอให้ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ด้านการเขียนหนังสืออ่านเพิ่มเติม ด้านตำนานและประเพณี ด้านการใช้ภาษาไทย ด้านหลักสูตร และการจัดการเรียนการสอนภาษาไทย จำนวน 3 ท่าน พิจารณาคุณภาพของหนังสือโดยใช้สถิติวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) โดยคำนวณจากคะแนนแต่ละข้อคำถาม แทนค่าในสูตรดังนี้

ค่าเฉลี่ย (Mean) ใช้สูตรในการคำนวณดังนี้

$$\bar{x} = \frac{\sum x}{N}$$

เมื่อ \bar{x} แทน ค่าเฉลี่ย

$\sum x$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมด

N แทน จำนวนผู้ทรงคุณวุฒิทั้งหมด

เกณฑ์การแปลความหมายค่าเฉลี่ย ที่ใช้มาตราส่วนประมาณค่าของ

บุญส่ง นิลแก้ว (2541, น. 34)

4.50 - 5.00 หมายถึง มากที่สุด

3.50 - 4.49 หมายถึง มาก

2.50 - 3.49 หมายถึง ปานกลาง

1.50 - 2.49 หมายถึง น้อย

1.00 - 1.49 หมายถึง น้อยที่สุด

ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) ใช้สูตรในการคำนวณดังนี้

$$S.D. = \sqrt{\frac{\sum (x - \bar{x})^2}{N - 1}}$$

เมื่อ S.D. แทน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

\bar{x} แทน ค่าเฉลี่ย

$\sum x$ แทน คะแนนทั้งหมด

N แทน จำนวนนักเรียนทั้งหมด

2.2 การประเมินหนังสือโดยผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 3 ท่าน เพื่อประเมินคุณภาพของหนังสือจากแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพหนังสือ และนำมาวิเคราะห์ข้อมูล และสรุปผลโดยใช้สถิติวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ซึ่งมีรายการประเมินโดยครอบคลุมทั้ง 5 ด้านคือ ด้านลักษณะรูปเล่มและการพิมพ์ ด้านภาพประกอบ ด้านเนื้อหา ด้านการใช้ภาษาและด้านคุณค่า และประโยชน์ที่ได้รับ ผลการตรวจสอบคุณภาพหนังสืออ่านเพิ่มเติมที่สร้างขึ้น มีความเหมาะสมมากที่สุดโดยมีรายละเอียดดังนี้

- 2.2.1 ด้านรูปเล่มและการพิมพ์
- 2.2.2 ด้านภาพประกอบ
- 2.2.3 ด้านเนื้อหา
- 2.2.4 ด้านภาษา
- 2.2.5 ด้านประโยชน์ที่ได้รับ
- 2.2.6 สรุปในภาพรวมของหนังสือแต่ละด้าน

3. การตรวจสอบหนังสือโดยผู้เรียน

การดำเนินการในขั้นนี้เป็นการนำหนังสือไปทดลองใช้ กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดโพธิ์ (นาควิทยานุสรณ์) อำเภอเสนาให้ จังหวัดสระบุรี จำนวน 10 คนเพื่อประเมินคุณภาพของหนังสือจากแบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อหนังสือ แล้วนำมาวิเคราะห์ข้อมูลและสรุปผลโดยใช้สถิติวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ประเด็นการประเมินความคิดเห็นต่อหนังสืออ่านเพิ่มเติมโดยนักเรียน มีประเด็นการประเมินครอบคลุม 5 ด้าน รวม 20 ข้อ ดังนี้

(1) ด้านลักษณะรูปเล่มและการพิมพ์	จำนวน 6 ข้อ
(2) ด้านภาพประกอบ	จำนวน 5 ข้อ
(3) ด้านเนื้อหา	จำนวน 3 ข้อ
(4) ด้านภาษา	จำนวน 3 ข้อ
(5) ด้านประโยชน์ที่ได้รับ	จำนวน 3 ข้อ

โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

5	หมายถึง	เห็นด้วยมากที่สุด
4	หมายถึง	เห็นด้วยมาก
3	หมายถึง	เห็นด้วยปานกลาง
2	หมายถึง	เห็นด้วยน้อย
1	หมายถึง	เห็นด้วยน้อยที่สุด

3.1 ค่าเฉลี่ย (Mean) ใช้สูตรในการคำนวณดังนี้

$$\bar{x} = \frac{\sum x}{N}$$

เมื่อ \bar{x}	แทน	ค่าเฉลี่ย
$\sum x$	แทน	ผลรวมของคะแนนทั้งหมด
N	แทน	จำนวนนักเรียนทั้งหมด

เกณฑ์การแปลความหมายค่าเฉลี่ย ที่ใช้มาตราส่วนประมาณค่าของ บุญ

สง นิลแก้ว (2541, น. 34)

4.50 - 5.00	หมายถึง	เห็นด้วยมากที่สุด
3.50 - 4.49	หมายถึง	เห็นด้วยมาก

2.50 - 3.49 หมายถึง เห็นด้วยปานกลาง

1.50 - 2.49 หมายถึง เห็นด้วยน้อย

1.00 - 1.49 หมายถึง เห็นด้วยน้อยที่สุด

3.2 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) ใช้สูตรในการคำนวณดังนี้

$$S.D. = \sqrt{\frac{\sum(x-\bar{x})^2}{N-1}}$$

เมื่อ S.D. แทน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

\bar{x} แทน ค่าเฉลี่ย

Σ แทน คำนวณทั้งหมด

N แทน จำนวนนักเรียนทั้งหมด

3.3 การประเมินหนังสือโดยผู้เรียนทั้ง 10 คน เพื่อประเมินคุณภาพของหนังสือจากแบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อหนังสือ และนำมาวิเคราะห์ข้อมูล และสรุปผลโดยใช้สถิติวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ซึ่งมีรายการประเมินโดยครอบคลุมทั้ง 5 ด้านคือ ด้านลักษณะรูปเล่มและการพิมพ์ ด้านภาพประกอบ ด้านเนื้อหา ด้านการใช้ภาษาและด้านคุณค่า และประโยชน์ที่ได้รับ ผลการตรวจสอบคุณภาพหนังสืออ่านเพิ่มเติมที่สร้างขึ้น มีความเหมาะสมมากที่สุดโดยมีรายละเอียดดังนี้

3.3.1 ด้านลักษณะรูปเล่มและการพิมพ์

3.3.2 ด้านภาพประกอบ

3.3.3 ด้านเนื้อหา

3.3.4 ด้านการใช้ภาษา

3.3.5 ด้านคุณค่าและประโยชน์ที่ได้รับ

3.3.6 สรุปในภาพรวมของหนังสือแต่ละด้าน

7. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

7.1 ได้หนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่อง ตำนานและประเพณีของจังหวัดสระบุรี สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 อำเภอกาหลง จังหวัดสระบุรี ที่มีคุณภาพ สามารถใช้เป็นสื่อ ประกอบการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยได้เป็นอย่างดี

7.2 นักเรียนมีพัฒนาการด้านการอ่าน มีนิสัยรักการอ่าน และมีความรู้เกี่ยวกับ ตำนานและประเพณีของจังหวัดสระบุรี

7.3 เป็นแนวทางการสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติม และเป็นการส่งเสริมให้มีการสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติมในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย และกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น ๆ

7.4 เป็นการอนุรักษ์ตำนานและประเพณีของจังหวัดสระบุรีเป็นมรดกทางภาษาและวัฒนธรรม

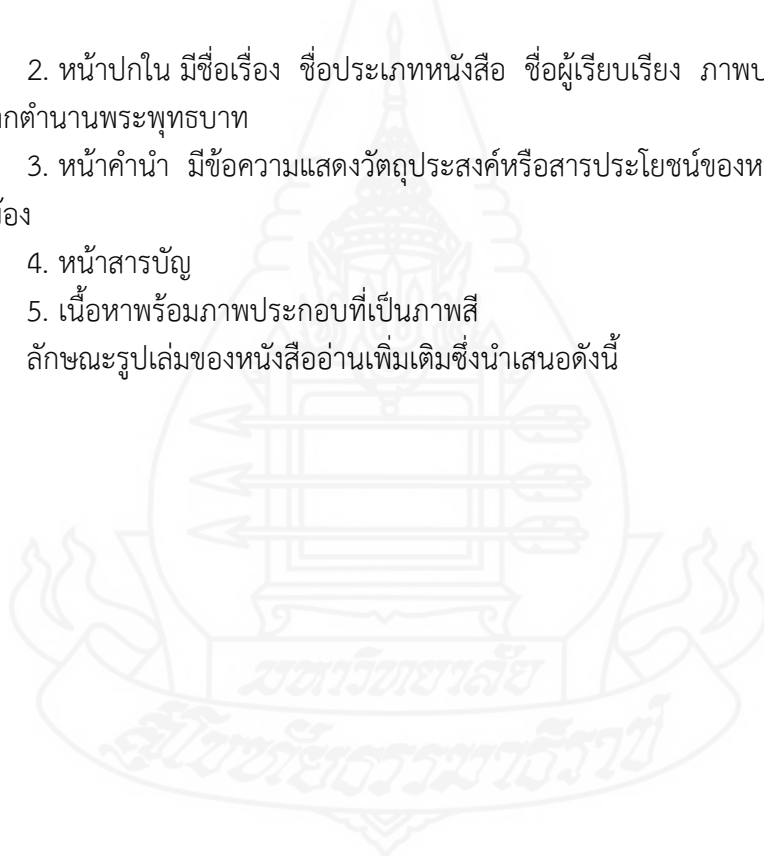
7.5 นักเรียนเกิดความรัก และภาคภูมิใจในท้องถิ่นของตน

บทที่ 2

หนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่อง ตำนานพื้นบ้านและประเพณีของจังหวัด สระบุรี สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

หนังสืออ่านเพิ่มเติมเรื่อง ตำนานพื้นบ้านและประเพณีของจังหวัดสระบุรี สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จังหวัดสระบุรี ที่สร้างขึ้นผ่านการตรวจสอบคุณภาพหนังสือจากผู้ทรงคุณวุฒิ และพัฒนาปรับปรุงเรียบร้อยแล้ว ได้จัดพิมพ์รูปเล่มที่สมบูรณ์ โดยมีขนาด 21 x 29.7 เซนติเมตร ความยาว 43 หน้า มีส่วนประกอบรูปเล่มดังนี้

1. ปกหน้า มีชื่อเรื่อง ชื่อประเภทหนังสือ ภาพปกเป็นภาพที่คัดเลือกจากตำนานพระพุทธรบาท
 2. หน้าปกใน มีชื่อเรื่อง ชื่อประเภทหนังสือ ชื่อผู้เรียบเรียง ภาพปกเป็นภาพที่คัดเลือกจากตำนานพระพุทธรบาท
 3. หน้าคำนำ มีข้อความแสดงวัตถุประสงค์หรือสารประโยชน์ของหนังสือ ขอขอบคุณผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง
 4. หน้าสารบัญ
 5. เนื้อหาพร้อมภาพประกอบที่เป็นภาพสี
- ลักษณะรูปเล่มของหนังสืออ่านเพิ่มเติมซึ่งนำเสนอ ดังนี้

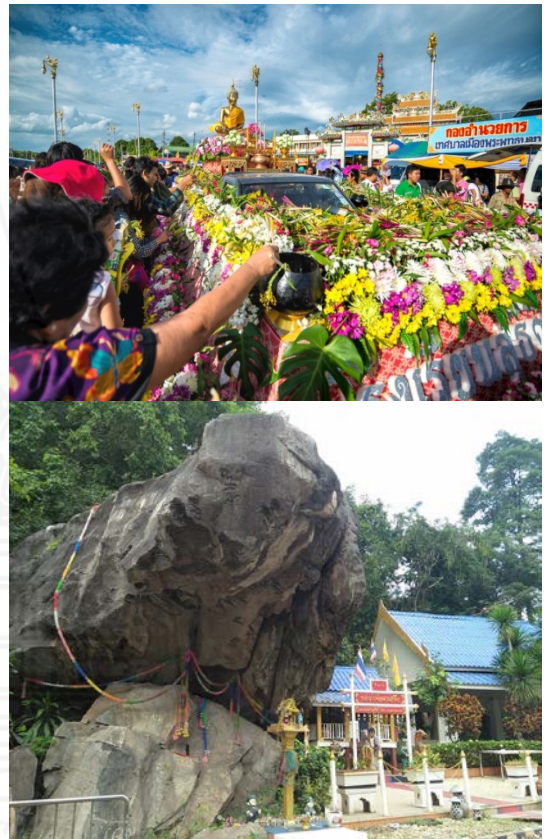
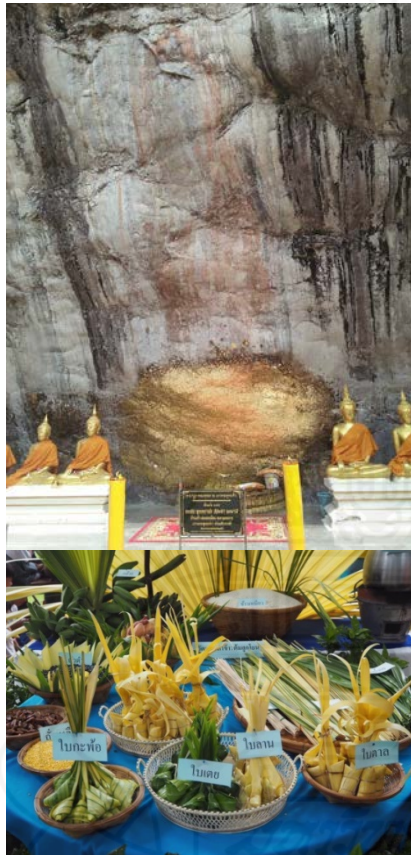

ตำนานพื้นบ้านและประเพณี จังหวัดสระบุรี

หนังสืออ่านเพิ่มเติมกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย
สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

ตำนานพื้นบ้านและประเพณี จังหวัดสระบุรี

หนังสืออ่านเพิ่มเติมกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย
สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

กรรณิการ์ ชัยชาลยุทธม

คำนำ

หนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่องตำนานและประเพณีจังหวัดสระบุรี เป็นหนังสืออ่านเพิ่มเติมเล่มหนึ่งที่เกิดขึ้น เพื่อประกอบกรเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และเพื่อพัฒนาทักษะการอ่าน ส่งเสริมให้นักเรียนมีนิสัยรักการอ่านใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ เนื้อหาในหนังสือเล่มนี้ประกอบด้วยตำนานและประเพณีจังหวัดสระบุรี โดยมีแนวคิด คติสอนใจ สภาพความเป็นอยู่ ความเชื่อต่าง ๆ ซึ่งคนรุ่นหลังควรศึกษา อนุรักษ์สืบทอดให้คงอยู่และใช้เป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต

หนังสืออ่านเพิ่มเติมเล่มนี้ สำเร็จลุล่วงด้วยดีโดยได้รับความอนุเคราะห์จาก รองศาสตราจารย์ธนรัษฎ์ ศิริสวัสดิ์ อาจารย์ที่ปรึกษา ที่ให้ความกรุณาให้คำแนะนำ ที่เป็นประโยชน์ในการสร้างหนังสือและปรับปรุงหนังสือด้านต่าง ๆ ขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่าน ที่ได้ตรวจสอบหนังสือ ให้ข้อเสนอแนะ เพื่อให้หนังสือมีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น รวมทั้งขอขอบคุณนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดโพธิ์ (นาควิทยานุสรณ์) จังหวัดสระบุรี ที่ได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดทำหนังสือเล่มนี้

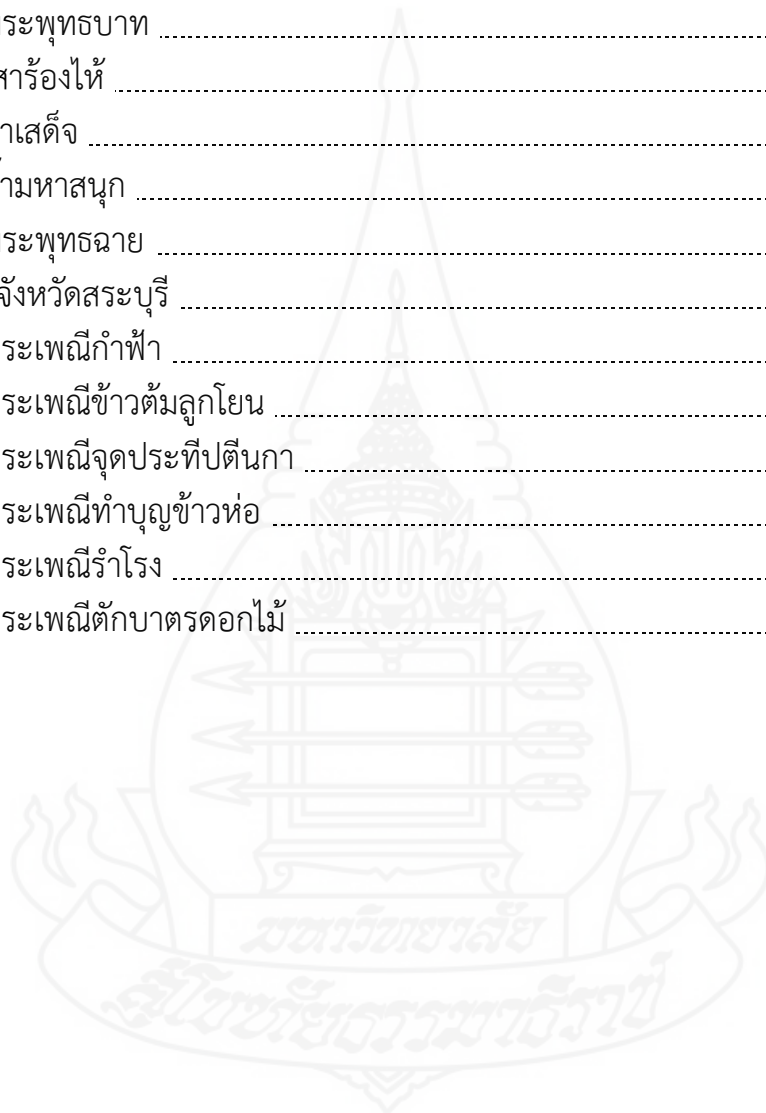
ผู้เขียนหวังเป็นอย่างยิ่งว่า หนังสืออ่านเพิ่มเติมเล่มนี้ จะเป็นประโยชน์ต่อนักเรียนในการเรียนรู้ เพื่อความเข้าใจในตำนานและนิทานพื้นบ้าน มีความภาคภูมิใจในภูมิปัญญาของบรรพบุรุษให้มากขึ้น

กรรณิการ์ ชัยชาญธรรม

สิงหาคม 2560

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
คำนำ	ก
ตำนานพื้นบ้าน	1
พระพุทธรบาท	1
เสาร้องไห้	4
ผาเสด็จ	7
ถ้ำมหาสนุก	10
พระพุทธรณาย	13
ประเพณีจังหวัดสระบุรี	16
ประเพณีกำฟ้า	16
ประเพณีข้าวต้มลูกโยน	20
ประเพณีจุดประทิวตีนกา	23
ประเพณีทำบุญข้าวห่อ	29
ประเพณีรำโรง	32
ประเพณีตักบาตรดอกไม้	38

พระพุทธรบาท

รอยพระพุทธรบาทในมณฑป

ตำนานพื้นบ้านเกี่ยวกับพระพุทธรบาทได้กล่าวถึงนายพรานคนหนึ่งชื่อบุญ ซึ่งเที่ยวล่าสัตว์บริเวณเขาสวรรณบรรพต เมืองสระบุรี วันนั้นพรานบุญยิงเนื้อทราย ตัวหนึ่งบาดเจ็บได้วิ่งหายไปในพื้นที่ป่าเขา ต่อมาครู่หนึ่งมันวิ่งออกมาด้วยอาการปกติ โดยไม่มีบาดแผลแต่อย่างใด ยังความประหลาดใจแก่พรานบุญยิ่งนัก

วันต่อมาเมื่อกวางถูกพรานบุญยิงอีก เหตุการณ์ก็เป็นเช่นเดิม พรานบุญจึงเข้าไปดูที่พุ่มไม้และได้พบรอยเท้าคนขนาดใหญ่อยู่ในศิลาและในรอยเท้านั้นมีน้ำจำนวนหนึ่งซึ่งอยู่ จึงทำให้เกิดความเชื่อว่าน้ำในรอยเท้านี้เองคงจะรักษาอาการบาดเจ็บได้ พรานบุญจึงตักน้ำนั้นขึ้นมาลูบตามเนื้อตามตัวตน ก็พบว่ากลากเกลื้อนและแผลตามผิวหนังก็หายไป พรานบุญจึงมั่นใจว่ารอยเท้าคนขนาดใหญ่นี้คงจะมีความศักดิ์สิทธิ์ จึงไปแจ้งต่อเจ้าเมืองสระบุรี

คำศัพท์

เนื้อทราย

หมายถึง

สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมจำพวกกวางชนิดหนึ่ง

เมื่อเจ้าเมืองมาตรวจสอบเห็นเป็นความจริงดังพรานบุญว่าทุกประการ จึงมีใบแจ้งมายังเมืองหลวง สมเด็จพระเจ้าทรงธรรมเสด็จไปทอดพระเนตรทรงโสมนัสอย่างยิ่งและโปรดฯ ให้สร้างมหาเจดีย์สถาน มีมณฑปสวมรอยพระพุทธรูปมาจนถึงทุกวันนี้

ปัจจุบันรอยพระพุทธรูปตั้งอยู่ที่วัดพระพุทธรูปราชวรมหาวิหาร ตำบลขุนโขลน อำเภอพระพุทธรูป จังหวัดสระบุรี ห่างจากตัวเมืองจังหวัดประมาณ 28 กิโลเมตร มีทางเลียวย้ายก่อนถึงอำเภอพระพุทธรูปเข้าไปประมาณ 1 กิโลเมตร

รอยพระพุทธรูปที่จังหวัดสระบุรีจัดเป็นปูชนียสถานที่สำคัญแห่งหนึ่งของประเทศโดยถือว่าเป็นสิ่งเคารพสักการะแทนพระพุทธรองค์ และเป็นสถานที่ที่ประชาชนจำนวนมากนิยมเดินทางมาเพื่อเยี่ยมชมตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

บริเวณรอบ ๆ มณฑปวัดพระพุทธรูป

คำถามท้ายเรื่อง

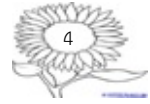
1. นักเรียนคิดว่าพรานบุญมีลักษณะนิสัยอย่างไร
2. หากนักเรียนได้พบเหตุการณ์เหมือนพรานบุญ นักเรียนจะอย่างไร
3. นักเรียนคิดว่าเพราะเหตุใดจึงมีความเชื่อว่ารอยที่พบคือรอยเท้าของพระพุทธเจ้า
4. ข้อคิดที่ได้จากเรื่องนี้เป็นอะไร
5. นักเรียนภาคภูมิใจหรือไม่ที่จังหวัดสระบุรีมีรอยพระพุทธบาท เพราะเหตุใด

กิจกรรมเสนอแนะ

1. ให้นักเรียนไปทัศนศึกษาออกสถานที่ที่วัดพระพุทธบาทแล้วจัดทำแผ่นพับ
2. ให้นักเรียนค้นคว้าเพิ่มเติมเกี่ยวกับตำนานพระพุทธบาทแล้วนำมาจัดป้ายนิเทศในชั้นเรียน

ศาลาเปลื้องพระภุษา สร้างเพื่อใช้เป็นที่พระเจ้าแผ่นดินทรงเปลี่ยนฉลองพระองค์
ก่อนขึ้นนมัสการรอยพระพุทธบาท

เสาร้องไห้

เสาร้องไห้

เสาคะเคียนทอง ภายในศาลแม่นางตะเคียน

เสาร้องไห้ เป็นเสาไม้ขนาดใหญ่ ตั้งอยู่ที่ศาลเจ้าแม่นางตะเคียนในวัดสูง ตำบลเสาไห้ จังหวัดสระบุรี มีประชาชนไปเคารพบูชากันมาก

ตำนานเล่าว่าเมื่อครั้งสร้างกรุงเทพฯ เป็นเมืองหลวงได้มีการประกาศให้หัวเมืองต่าง ๆ คัดเลือกเอาเสาไม้ที่มีลักษณะงดงามเพื่อจัดเป็นเสาเอก เมืองสระบุรีจึงได้ส่งเสาไม้ตะเคียนทองขนาดใหญ่ต้นหนึ่ง ซึ่งมีลักษณะงดงามมากล่องตามแม่น้ำป่าสัก แต่เพราะมาถึงช้าไป ได้มีการคัดเลือกเสาเอกไปแล้ว จึงได้เป็นเสารองเป็นที่คาดกันว่าถ้าเสาต้นนี้มาทันต้องได้เป็นเสาเอกอย่างแน่นอน เพราะมีลักษณะใหญ่และสวยงามมาก เสาต้นนี้จึงเสียใจลอยทวนน้ำมาจากกรุงเทพฯ มาถึงบริเวณอำเภอสภาไห้ในปัจจุบันและจมอยู่ที่แห่งนี้ประมาณ 100 กว่าปี เล่ากันว่าพอถึงเวลากลางคืนชาวบ้านมักได้ยินเสียงร้องไห้

จนวันหนึ่งนางเฉลียว จันทรประสิทธิ์ ภรรยาของผู้นำหมู่บ้านฝันว่ามีหญิงคนหนึ่งบอกว่าเป็นนางไม้ประจำเสาที่จมน้ำอยู่นางจึงบอกนายเฒ่าผู้เป็นสามีให้ช่วยนำเสาขึ้นจากน้ำ ส่วนนายเฒ่าไม่เชื่อและไม่ได้สนใจอีก

มีคนเล่าต่อกันมาว่า นางไม้ของเสาต้นนี้ไปเข้าทรงกับผู้อื่นอีกหลายครั้ง จนชาวบ้านต้องไปขอร้องให้นายเฒ่าช่วยนำเสาต้นนี้ขึ้นมาจากน้ำให้ได้ ทุกคนจึงตัดสินใจช่วยกันนำเสาขึ้นจากน้ำ ผู้อยู่ในเหตุการณ์เล่าว่าในวันนั้นแดดร้อนจัดมาก ขณะที่กำลัง

นำเสาขึ้นจากน้ำห้องฟ้าก็มีดครีมีไปหมดทันที มีเสียงฟ้าผ่าดังมาก และมีสายฟ้าเป็นประกายสีเขียวยาวไปทั่ว มีเสียงฟ้าร้องคล้ายฝนจะตก ทำให้ผู้คนที่มาเข้าร่วมพิธีต่างพากันแปลกใจ

ต่อมาเมื่อวันที่ 23 เมษายน 2501 ซึ่งเป็นวันที่ประชาชนช่วยกันเชิญเสาไปประดิษฐานที่วัดสูง โดยเวลา 9.00 น. เป็นเวลาเริ่มพิธีเคลื่อนเสาไปที่วัด โดยตั้งศาลสูงเพิงตาและมีเครื่องประกอบพิธีได้แก่ มีหัวหมูทั้งด้านซ้ายและด้านขวา มีบายศรี 3 ชั้นใช้ด้ายสายสิญจน์ผูกที่เสาแล้วใช้เชือกผูกแพที่รับเสาให้ประชาชนดึง เมื่อได้ฤกษ์ พระสงฆ์ 9 รูปเจริญชัยมงคลคาถา ประชาชนที่อยู่บนฝั่งหน้าที่ว่าการอำเภอเสาให้ต่างช่วยกันดึงเชือกแพผูกบวบให้เคลื่อนไปทางทิศตะวันออก มีเรือแถวหน้าขบวน และมีเรือต่าง ๆ ร่วมขบวนอีกเป็นจำนวนมาก ในวันนั้นที่นำเสาขึ้นจากน้ำมีประชาชนมาร่วมพิธีเป็นจำนวนมาก ประมาณสามหมื่นคน จึงนับเป็นวันประวัติศาสตร์ครั้งสำคัญของชาวอำเภอเสาให้ และจากเหตุการณ์นี้จึงเป็นที่มาของชื่ออำเภอเสาร่องให้และเปลี่ยนมาเป็นอำเภอเสาให้ในปัจจุบัน

ศาลแม่นางตะเคียน

ปัจจุบันศาลแม่นางตะเคียนหรือที่รู้จักกันว่าเสาร่องให้ ถือเป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์ของชาวอำเภอเสาให้ และยังคงได้รับการสักการะศรัทธามาโดยตลอด ทุก ๆ ปีจะมีการจัดงานอาบน้ำแม่นางตะเคียนเนื่องในเทศกาลสงกรานต์เป็นประจำทุกปี

คำถามท้ายเรื่อง

1. นักเรียนคิดว่านายเผ่ามีลักษณะนิสัยอย่างไร
2. ถ้าเสาดั้นนี้มาถึงกรุงเทพฯทันเวลานักเรียนคิดว่าเหตุการณ์จะเป็นอย่างไร
3. นักเรียนประทับใจเหตุการณ์ตอนใดมากที่สุด จงระบุ พร้อมให้เหตุผล
4. นักเรียนชอบตำนานเสาร้องไห้หรือไม่ เพราะเหตุใด
5. ข้อคิดที่ได้จากการอ่านเรื่องนี้คืออะไร

กิจกรรมเสนอแนะ

1. ให้นักเรียนศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมเกี่ยวกับตำนานเสาร้องไห้แล้วนำมาอภิปรายในชั้นเรียน
2. ให้นักเรียนแต่งคำประพันธ์ประเภทกลอนเกี่ยวกับตำนานเสาร้องไห้

รูปปั้นแม่นางตะเคียน

ผาเสด็จ

บริเวณผาเสด็จ

ผาเสด็จ เป็นชื่อหน้าผาที่มีชะงอกหินที่แทบจะยื่นเข้าไปในทางรถไฟ ตั้งอยู่ที่ หมู่ 5 ตำบลทับกวาง อำเภอแก่งคอย ในอดีตเมื่อประมาณ 100 กว่าปีมาแล้วรัฐบาลไทย ได้จ้างสถาปนิกต่างชาติให้มาสำรวจเส้นทางสร้างทางรถไฟสายหัวลำโพง-นครราชสีมา คณะสำรวจต้องเดินทางผ่านป่าและปีนเขาไปตลอดทาง

เมื่อคณะสำรวจมาถึงบริเวณผาเสด็จ ได้พบชะงอกหินยื่นออกมาเป็นก้อนใหญ่มหึมา วิศวกรชาวฝรั่งเศสพยายามจะระเบิดทำลายหินเพื่อที่จะทำทางรถไฟอยู่หลายครั้งแต่ไม่สำเร็จ สร้างความหนักใจให้กับทุกคนเป็นอย่างมาก จึงปรึกษากันว่า ควรทำอย่างไรดี ขณะนั้นมีผู้ใหญ่ท่านหนึ่งแนะนำให้ใช้ไสยศาสตร์เพราะเชื่อว่า สถานที่แห่งนี้มีเจ้าป่าเจ้าเขาหรือเจ้าที่เจ้าทางอยู่แต่ไม่มีใครเห็นด้วย เพราะชาวต่างชาติไม่เชื่อว่าจะมีเรื่องดังกล่าว จึงดำเนินการระเบิดเขาต่อไปแต่ก็ไม่สำเร็จ จนชาวบ้านต้องบอกว่าสถานที่แห่งนี้เป็นที่ศักดิ์สิทธิ์ ชาวบ้านและพรานเคยมีประสบการณ์เกี่ยวกับเรื่องนี้มาแล้วหลายครั้ง เช่น ถ้ามีคนมาตัดต้นไม้ทำลายป่าบริเวณนั้นก็จะมีอันเป็นไปคือ ล้มป่วยจนต้องทำพิธีเช่นขอขมาจึงจะหาย ถ้าใครไม่เชื่อก็จะต้องล้มเจ็บถึงตายก็มี

รูปปั้นรัชกาลที่ 5

ความทราบถึงรัชกาลที่ 5 จึงทรงตัดสินพระราชหฤทัยเสด็จไปทอดพระเนตรด้วยพระองค์เอง พระองค์เสด็จมาตามทางรถไฟซึ่งยังสร้างไม่เสร็จเรียบร้อยดีจึงได้เดินทางได้มาประทับที่กลางดง ซึ่งทางข้างหน้านั้นเป็นชะงักหินที่ทางคณะทำทางรถไฟต้องการจะระเบิดแต่ระเบิดไม่สำเร็จ พระองค์จึงโปรดให้นำตราแผ่นดินไปประทับตรงโคนต้นไม้ใหญ่ใกล้ชะงักหินนั้นเพื่อขอมมาลาโทษแก่เจ้าที่เจ้าทาง เล่ากันว่าพอดต้นไม้ใหญ่ถูกตราแผ่นดินตีประทับลงที่โคนต้นไม้แล้ว กิ่ง ใบก็แห้งเหี่ยวและยืนต้นตายไป และมีพระราชกระแสรับสั่งสั่งให้ระเบิดหินต่อไปแต่ชาวบ้านยังคงกลัวและไม่กล้าระเบิดต่อ เนื่องจากมีบางคนเป็นไข้ป่าเจ็บหนักถึงขั้นเสียชีวิตมาแล้ว รัชกาลที่ 5 จึงโปรดให้สร้างศาลเพียงตาขึ้นที่ใกล้ชะงักหิน การระเบิดหินเพื่อทำทางรถไฟจึงดำเนินต่อไปได้จนสำเร็จ

ตั้งแต่นั้นมาพระองค์ทรงเปลี่ยนชื่อสถานที่แห่งนั้นใหม่ เพื่อเป็นสิริมงคลจากดงพญาไฟมาเป็นดงพญาเย็น และได้ทรงจารึกอักษรย่อ จ.ป.ร. ไว้ที่ชะงักหิน ซึ่งประชาชนได้ให้ความเคารพและตั้งชื่อเพื่อเป็นอนุสรณ์ว่าผาเสด็จมาจนถึงทุกวันนี้

ปัจจุบันบริเวณผาเสด็จมีรูปจำลองของรัชกาลที่ 5 และข้างกันมีศาลหลวงพ่อผาเสด็จตั้งให้ผู้คนเคารพบูชาสถานที่แห่งนี้เป็นที่ท่องเที่ยวสำคัญของจังหวัดสระบุรี เพราะนอกจากจะมีทิวทัศน์ที่งดงามแล้วยังมีตำนานและเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ให้ศึกษาอีกด้วย

คำถามท้ายเรื่อง

1. จากการอ่านตำนานผาเสด็จทำให้นักเรียนมีความรู้ในด้านใด อธิบาย
2. นักเรียนคิดว่าตำนานผาเสด็จมีคุณค่าในเรื่องใดมากที่สุด
3. นักเรียนจะมีแนวทางการอนุรักษ์ผาเสด็จอย่างไร
4. นักเรียนคิดว่าหากไม่ทำการระเบิดหินจะมีทางแก้ปัญหาด้วยวิธีอื่นอีกหรือไม่อย่างไร
5. นักเรียนเห็นด้วยหรือไม่กับการเปลี่ยนชื่อจาก ดงพญาไฟ มาเป็น ดงพญาเย็น เพราะเหตุใด

กิจกรรมเสนอแนะ

1. ให้นักเรียนศึกษาสถานที่ในจังหวัดสระบุรีที่รัชกาลที่ 5 เคยเสด็จนำเสนอน้ำขึ้นเรียน
2. ให้นักเรียนค้นคว้าเพิ่มเติมเกี่ยวกับผาเสด็จและนำมาแสดงบทบาทสมมุติ

ศาลเจ้าพ่อผาเสด็จและศาลาราชภัฏ

ถ้ำมหาสนุก

ปากทางลงถ้ำมหาสนุก

ถ้ำมหาสนุกตั้งอยู่หมู่ที่ 6 ตำบลพุกวาง อำเภอพระพุทธบาท จังหวัดสระบุรี ได้ขึ้นทะเบียนเป็นโบราณสถานกับกรมศิลปากร เมื่อวันที่ 8 มีนาคม 2478 เป็นถ้ำภูเขาหินปูนธรรมชาติซึ่งเป็นที่ประดิษฐานพระปูนปั้น และที่เหนือปากถ้ำ มีพระปรมาภิไธยย่อ จปร

ตำนานเล่าว่า มีพระภิกษุรูปหนึ่งเดินธุดงค์มาเจอถ้ำนี้และได้ปักกลดอยู่บริเวณปากถ้ำ พอถึงเวลากลางคืนท่านได้ฝันเห็นคนธรรพ์กำลังบดยาอายุวัฒนะโดยนำน้ำที่อยู่ในอ่างเจ็ดใบมาเป็นส่วนประกอบในการปรุงยาอายุวัฒนะ ที่บริเวณภายในถ้ำมีลานดินเหนียวอยู่ตามโพรงหรือห้องต่าง ๆ เต็มไปหมด มีแท่งหินประหลาดลักษณะเป็นขีดหิน สีดำอมน้ำตาล และเมื่อเคาะจะมีเสียงดังกังวานไปทั่วทั้งถ้ำ พอรุ่งเช้าท่านจึงตัดสินใจที่จะเข้าไปดูในถ้ำและท่านก็ได้พบสิ่งต่าง ๆ ซึ่งเหมือนในฝันทุกอย่าง เมื่อเดินต่อไปก็พบว่า มีช่องโพรงเป็นเหวลีกลงไปสู่เบื้องล่าง ท่านจึงได้ใช้เชือกที่ทำมาจากเถาวัลย์ผูกตัวลงไปดูก็ได้พบกับทางเดินของลำธารใต้ถ้ำ เมื่อท่านเดินสำรวจไปเรื่อย ๆ เล่ากันว่าท่านได้เดินไปจนทะลุถึงวัดพนัญเชิงวรวิหารที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยาซึ่งการเดินทางในครั้งนั้นใช้เวลาานานจนผมบนศีรษะของท่านยาวถึงต้นคอเลยทีเดียว

มีผู้เล่ากันว่าเส้นทางน้ำใต้ดินนั้นมีอยู่จริงแน่นอน เพราะสมัยก่อนชาวอำเภอพระพุทธบาทเคยผลิตน้ำประปาใช้เลี้ยงคนทั้งอำเภอจากที่วัดโคกเลียบ ตามน้ำใต้ดินที่นี้

ไหลแรงมาก ซึ่งวัดโคกเลียบตั้งอยู่ในแนวลำธารน้ำใต้ภูเขาเช่นกัน ส่วนอีกแห่งก็คือแหล่งน้ำพุธรรมชาติที่พุ่งแรงมาก แต่ในปัจจุบันถูกโรงปูนที่ได้รับสัมปทานแคว้นถมปิดตาน้ำ (น้ำเลยแห้งหายไป) คนแก่แคว้นนั้นได้เล่าให้ฟังว่า สมัยก่อนหากใครเดินตากแดดมาร้อน ๆ มาถึงตรงบริเวณตาน้ำพุแห่งนี้จะรู้สึกเย็นสบายเป็นอย่างมาก

ภายในถ้ำมหาสนุก

ด้วยความที่ถ้ำแห่งนี้มีทางสลับซับซ้อนมาก มีช่อง, โพรง ให้มุดลอดหรือเดินทะลุไปได้หลายเส้นทาง ห้องแต่ละห้องมีความงดงามแปลกตา ทำให้ผู้พบเห็นรู้สึกสนุก เพราะตื่นตาตื่นใจกับห้องที่ถูกจัดแต่งไว้โดยธรรมชาติ จนบางครั้งทำให้จำไม่ได้ว่า เข้ามาทางไหนกันแน่ ดังนั้นชาวบ้านแคว้นนั้นเลยเรียกกันว่า ถ้ำมหาสนุกซึ่งถ้ำแห่งนี้ มีความลึกสวยงามและซับซ้อนมาก การลงไปเที่ยวชมถ้าคนเดียวตามลำพังค่อนข้างเสี่ยงต่อการหลงทางและอาจหาทางออกไม่เจอได้ จำเป็นต้องมีคนที่รู้เส้นทางไปด้วย

ถ้ำมหาสนุกถือเป็นโบราณสถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์อีกแห่งหนึ่งของจังหวัดสระบุรี เพราะเป็นสถานที่ที่พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวเสด็จมายังบริเวณเชิงเขาหน้าถ้ำและได้มีการสำรวจพบอักษรพระปรมาภิไธยย่อ จปร115 บริเวณเหนือปากถ้ำ ถือได้ว่านอกจากจะมีความสวยงามแปลกตาแล้วยังมีเรื่องราวในประวัติศาสตร์ ที่น่าสนใจอีกด้วย

คำถามท้ายเรื่อง

1. นักเรียนคิดว่าพระภิกษุมีลักษณะนิสัยอย่างไร
2. หากนักเรียนเป็นพระภิกษุและได้พบโพรงที่เป็นเหวลึกจะทำอย่างไร
3. หากนักเรียนต้องการไปศึกษาที่ถ้ำแห่งนี้ นักเรียนควรทำอย่างไร
4. เมื่อนักเรียนเข้าไปในถ้ำแล้วเกิดหลงทาง นักเรียนจะทำอย่างไร
5. นักเรียนชอบเหตุการณ์ตอนใดมากที่สุด เพราะเหตุใด

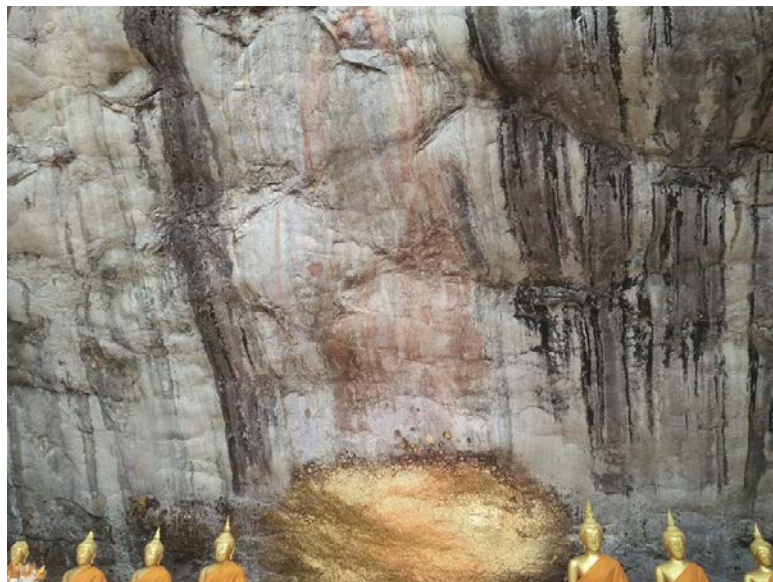
กิจกรรมเสนอแนะ

1. ให้นักเรียนทำแผนพับแนะนำให้มาท่องเที่ยวถ้ำมหาสนุก
2. ให้นักเรียนแต่งกลอนสี่จากเรื่องถ้ำมหาสนุก

ภายในถ้ำมหาสนุก

พระพุทธฉาย

พระพุทธฉายของพระพุทธเจ้า

พระพุทธฉายเป็นภาพสีของพระพุทธเจ้ามีลักษณะเป็นเงาแดงตั้งอยู่เชิงเขาพลิวี่(ปลิวี่) ตำบลหนองปลาไหล อำเภอมะเมือง จังหวัดสระบุรี

ตามตำนานเล่าว่า เมื่อครั้งพุทธกาลพระพุทธเจ้าเสด็จมาโปรดชาวกุพราณ (คาตะกะพราณ) ณ ภูเขาแห่งหนึ่งพระพุทธเจ้าเสด็จมาประทับ ณ ภูเขาดังกล่าว ในเวลา กลางคืนมีเทวดามาเข้าเฝ้า ทำให้เกิดแสงสว่างไปทั่วทั้งป่าเขา เป็นที่น่าตื่นตาตื่นใจ โดยเฉพาะชาวกุพราณที่เห็นเหตุการณ์ทุกอย่าง

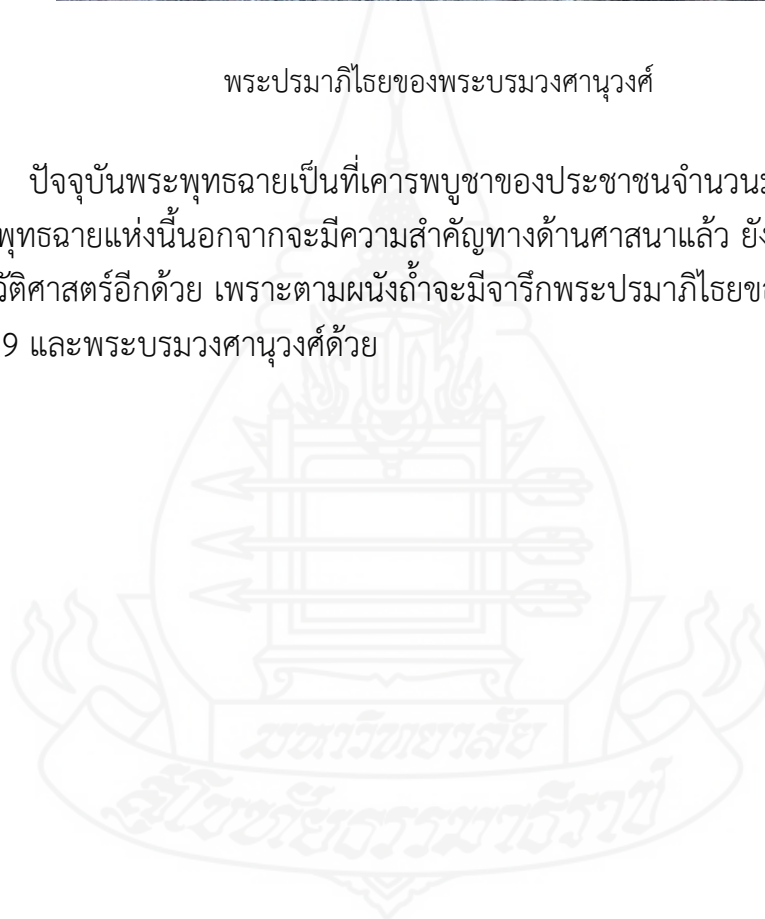
เมื่อถึงตอนเช้าชาวกุพราณจึงได้เข้าไปพบพระพุทธเจ้า พร้อมกับทูลถามเกี่ยวกับเหตุการณ์อันน่าตื่นตาตื่นใจที่ตนได้เจอ เมื่อรู้ว่าเป็นแสงสว่างจากเหล่าเทวดาที่มาเข้าเฝ้าพระพุทธเจ้า นายพราณจึงเกิดความเลื่อมใสศรัทธาในพระพุทธศาสนา และได้ขอ บวชเพื่อติดตามพระพุทธองค์แต่พระพุทธองค์ไม่ทรงอนุญาต และทรงทำพุทธ-ปาฏิหาริย์ ให้พระฉายาของพระองค์ติดอยู่ที่หน้าผาแห่งนั้นเป็นพุทธานุสรณ์ สถานที่ดังกล่าวจึง เรียกว่า “พระพุทธฉาย” มาจนถึงทุกวันนี้

มีผู้สันนิษฐานกันว่ามี การพบพระพุทธฉายในรัชสมัยสมเด็จพระเจ้าทรงธรรม และทรงสร้างมณฑปครอบสิ่งศักดิ์สิทธิ์ดังกล่าวไว้ ครั้นมาถึงสมัยรัตนโกสินทร์ รัชกาลที่ 5 ทรงบูรณะพระพุทธฉายโดยสร้างมณฑปใหม่เป็นมณฑปยอดแหลมแทนมณฑปเดิม

พระปรมาภิไธยของพระบรมวงศานุวงศ์

ปัจจุบันพระพุทธรูปเหล่านี้เป็นที่เคารพบูชาของประชาชนจำนวนมาก และที่วัดพระพุทธรูปแห่งนี้นอกจากจะมีความสำคัญทางด้านศาสนาแล้ว ยังมีความสำคัญด้านประวัติศาสตร์อีกด้วย เพราะตามผนังถ้ำจะมีจารึกพระปรมาภิไธยของรัชกาลที่ 5 รัชกาลที่ 9 และพระบรมวงศานุวงศ์ด้วย

คำถามท้ายเรื่อง

1. นักเรียนประทับใจใดเหตุการณ์ตอนใดของเรื่องมากที่สุด เพราะเหตุใด
2. นักเรียนคิดว่าเพราะเหตุใดจึงเชื่อว่าเงาแดงที่พบเป็นภาพของพระพุทธเจ้า
3. ข้อคิดที่ได้จากการอ่านเรื่องนี้คืออะไร
4. นักเรียนคิดว่าพระพุทธฉายมีความสำคัญอย่างไรกับชุมชน จงอธิบายพร้อมแสดงเหตุผล
5. นักเรียนจะมีวิธีการอนุรักษ์และสืบสานตำนานพระพุทธฉายอย่างไร จงอธิบาย

กิจกรรมเสนอแนะ

1. ให้นักเรียนศึกษาความรู้เกี่ยวกับพระพุทธฉายเพิ่มเติมแล้วนำมาจัดทำหนังสือเล่มเล็ก
2. ให้นักเรียนจัดนิทรรศการเกี่ยวกับบุคคลในประวัติศาสตร์ที่เคยมานมัสการพระพุทธฉาย

มณฑปครอบพระพุทธฉาย

ประเพณีกำฟ้า

ประกาศขอพรจากเทพยดาในประเพณีกำฟ้า

“กำฟ้า” เป็นประเพณีของชาวไทยพวนที่ได้ยึดถือปฏิบัติต่อกันมาตั้งแต่ครั้งโบราณ ซึ่งเป็นประเพณีเกี่ยวกับการนับถือสักการบูชาฟ้า เนื่องจากชาวพวนเป็นกลุ่มชนที่ประกอบอาชีพทางการเกษตรโดยเฉพาะการทำนา

ในสมัยก่อนการทำนาต้องอาศัยน้ำฝนจากธรรมชาติ ชาวพวนในสมัยนั้นจึงมีความศรัทธาในท้องฟ้าเป็นอย่างมาก ถือว่าท้องฟ้าเป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์มีเทวดาคุ้มครองและเชื่อว่าความแห้งแล้ง ฟ้าร้อง ฟ้าผ่า เป็นผลมาจากที่ท้องฟ้าไม่พอใจ ประชาชนต่างกลัวจะได้รับความทุกข์ที่เป็นภัยจากฟ้า จึงมีการเช่นสรวงสักการบูชาผีฟ้าขึ้น ทั้งนี้เพื่อเป็นการเอาใจไม่ให้ฟ้าโกรธ หรืออย่างหนึ่งเป็นเพราะชาวบ้านที่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม รู้สึกสำนึกในบุญคุณของผีฟ้าที่ได้ให้น้ำฝน ทำให้เกิดความชุ่มชื้นความอุดมสมบูรณ์ของคน สัตว์ และพืชพรรณต่าง ๆ จึงได้เกิดประเพณีกำฟ้าขึ้น เพื่อเป็นการแสดงความขอบคุณต่อเทวดาแห่งท้องฟ้าหรือผีฟ้า

ประเพณีกำฟ้า ยังคงปฏิบัติกันอยู่ในหมู่บ้านพวนทุกจังหวัดทั่วประเทศ แต่ละท้องที่อาจจะกำหนด วัน เวลา คาดเคลื่อนกันไปบ้างในเวลาของเดือนอ้าย ขึ้น 14 ค่ำ เดือนยี่ขึ้น 13 ค่ำ และเดือน 3 ขึ้น 3 ค่ำ ทั้งนี้เป็นการตกลงของชาวพวนในแต่ละท้องที่

เดิมทีเดียวในหมู่บ้านโดยทั่วไปจะถือเอาวันที่มีผู้ได้ยินเสียง ฟาร้องครั้งแรก ในเดือน 3 ให้เป็นวันเริ่มกำฟ้า แต่การยึดถือตามแนวนี้อาจเกิดปัญหาโต้แย้งกันอยู่เสมอว่า คนนั้นได้ยินคนนี้ไม่ได้ยิน การที่ได้ยินเสียงฟาร้องครั้งแรก ในเดือน 3 โดยถือกันว่าฟ้าได้ เปิดประตูน้ำ ซึ่งกวานบ้านจะถือเอาการฟังเสียงฟ้าของคนहुตึงในหมู่บ้านเป็นเกณฑ์ ทั้งนี้ เพื่อให้เป็นเสียงฟาร้องที่ตั้งจริง ๆ จนผู้คนสามารถได้ยินกันอย่างทั่วถึง

การรำบูชาฟ้า

ตามประเพณีนั้นในวันสุกดิบซึ่งเป็นวันเตรียมงานตรงกับวันขึ้น 2 ค่ำ เดือน 3 ชาวบ้านผู้หญิงจะช่วยกันทำข้าวบูน ข้าวหลาม ข้าวจี เพื่อนำไปเซ่นผี เมื่อถึงเวลา ประมาณบ่ายสามโมงเย็นพระสงฆ์จะทำพิธีเจริญพุทธมนต์เย็น ในปะรำพิธีที่จัดเตรียมไว้ผู้ อาวุโสในหมู่บ้านที่มีความรู้ด้านการประกอบพิธีทำหน้าที่พราหมณ์สวดเบิกบายศรี บูชา เทพดาผีฟ้า แล้วอ่านประกาศอัญเชิญเทวดาให้มารับเครื่องเช่นสังเวย มารับรู้พิธีกรรม ในบางท้องถิ่นอาจมีการรำขอพรจากฟ้า

เมื่อเสร็จพิธีแล้วต่างแยกย้ายกันกลับบ้าน เมื่อถึงเวลากลางคืนคนแก่คนเฒ่า จะเอาไม้ไปเคาะที่เสาไฟแล้วกล่าวคำพูดอันเป็นมงคลให้ผีฟ้า ผีบ้าน ผีเรือน ช่วยมา ปกป้องรักษาคนในครอบครัวให้อยู่ดีมีสุข ให้ข้าวปลาอาหารอุดมสมบูรณ์

คำศัพท์

กวานบ้าน

หมายถึง

หัวหน้าหมู่บ้าน

ตั้งบายศรีบูชาฟ้า

ในตอนเช้าซึ่งเป็นวันกำฟ้า ชาวบ้านจะเตรียมอาหารคาวหวานไปถวายพระที่วัด ใส่บาตรพระด้วยข้าวหลาม ข้าวจี เวลาบ่ายไปจนกลางคืนก็จะมีการเล่นรื่นเริง เช่น แตะหมาเปี้ย เส็งคลอง เซ็งนางดั่ง เซ็งนางกวัก เซ็งนางสะ ฯลฯ สำหรับการเซ็งต่าง ๆ เป็นการเล่นที่เกี่ยวกับการทรงเจ้าเข้าผี ประกอบการร้องรำอย่างสนุกสนาน

ในวันกำฟ้าทุกคนจะหยุดงานหนึ่งวัน ตั้งแต่พระอาทิตย์ขึ้นจนพระอาทิตย์ตกดิน “เหล็กบ่แฮ่ต้องฆ้องบ่แฮ่ตี” ซึ่งเป็นการป้องกันมิให้ผู้คนถูกฟ้าผ่าในวันที่มีฟ้าคะนอง ในวันนี้จะไม่มีการใช้งานสัตว์เลี้ยง และห้ามส่งเสียงอึกทึกครึกโครม ผู้ใดฝ่าฝืนเชื่อกันว่าจะถูกฟ้าลงโทษ หลังจากวันกำฟ้า(ขึ้น3ค่ำ เดือน3) ไป7วันจะมีการกำฟ้าอีกครั้งวัน และต่อจากครั้งวันไปอีก 5 วัน จึงจะถือว่า “กำฟ้าแล้ว”

ปัจจุบันประเพณีกำฟ้าได้แปรเปลี่ยนไปอย่างมาก จึงได้มีการจัดตั้งชมรมในหมู่บ้านชาวพวนเพื่ออนุรักษ์ประเพณีวัฒนธรรมของชาวบ้านพวนให้คงอยู่ต่อไป

คำศัพท์

กำ	หมายถึง	การนับถือและสักการบูชา
ข้าวปุ้น	หมายถึง	ขนมจีน
แฮ่	หมายถึง	ให้
ต้อง	หมายถึง	จับ
แล้ว	หมายถึง	เสร็จ

คำถามท้ายเรื่อง

1. นักเรียนคิดว่าประเพณีกำฟ้าแสดงความเชื่อในเรื่องใด จงอธิบาย
2. นักเรียนเห็นว่าประเพณีกำฟ้ามีคุณค่าอย่างไร จงอธิบาย
3. ข้อคิดที่ได้จากการอ่านเรื่องนี้คืออะไร
4. นักเรียนประทับใจในเหตุการณ์ช่วงใดในประเพณีกำฟ้ามากที่สุด เพราะเหตุใด
5. นักเรียนจะอนุรักษ์ประเพณีกำฟ้าให้คงสภาพเดิมให้มากที่สุดได้อย่างไร จงอธิบาย

กิจกรรมเสนอแนะ

1. ให้นักเรียนจัดนิทรรศการเกี่ยวกับประเพณีกำฟ้า
2. นักเรียนเขียนแผนผังความคิดเกี่ยวกับขั้นตอนในการทำพิธีประเพณีกำฟ้า

ชาวบ้านทำบุญตักบาตรเนื่องในวันกำฟ้า

ประเพณีตักบาตรข้าวต้มลูกโยน

ขบวนพิธีแห่พระพุทธรูปเพื่อให้ประชาชนตักบาตร

ประเพณีตักบาตรข้าวต้มลูกโยนจัดขึ้นที่วัดพระพุทธรายจังหวัดสระบุรี ในวันออกพรรษา เพื่อสืบสานวัฒนธรรมประเพณีของจังหวัดสระบุรี ซึ่งมีมาแต่โบราณกาล มีตำนานเล่าว่าเมื่อครั้งพระพุทธเจ้าทรงพระชนมายุอยู่นั้น ได้ทรงเสด็จขึ้นไปโปรดพระพุทธรมาดาที่สวรรค์ชั้นดาวดึงส์ และกลับมาয়มนุษย์โลกที่เมืองสังกัสคีรี ตรงกับวันแรม 1 ค่ำ เดือน 11 ประชาชนต่างมารอเฝ้ารับเสด็จเป็นจำนวนมาก และต่างต้องการที่จะใส่บาตรพระพุทธองค์ แต่ประชาชนที่อยู่ไกลใส่บาตรไม่ถึง จึงใช้วิธีการโยนอาหารของตนลงในบาตรของพระพุทธเจ้าและพระสาวก โดยอาหารที่ประชาชน โยนใส่นั้นต่างตกลงในบาตรเป็นที่น่าประหลาด จึงมีการกำหนดให้หลังวันออกพรรษาหนึ่งวันมีการจัดประเพณีตักบาตรข้าวต้มลูกโยนขึ้น

ข้าวต้มลูกโยนที่กล่าวถึงนี้ก็คือ ข้าวเหนียวที่ผัดกับกะทิใส่เกลือ น้ำตาล ห่อด้วยใบมะพร้าวอ่อนหรือใบเตย ปล่อยให้เย็น ปล่อยให้เย็นแล้วต้มให้สุกลักษณะคล้ายข้าวต้มมัดแต่มีขนาดเล็กกว่า อีกทั้งในรูปแบบการห่อมีเอกลักษณ์โดดเด่น โดยจะไว้หางยาวเพื่อความสะดวกในการใส่บาตรจะทำการรวมมันพันไปจนหุ้มข้าวเหนียว และทิ้งชายไว้ จากนั้นจะมัดด้วยตอกก่อนนำไปนึ่งให้สุกอีกครั้ง

เด็ก ๆ สานิตการทำข้าวต้มลูกโยน

ในปัจจุบันประเพณีตักบาตรข้าวต้มลูกโยนนี้นับวันจะเลือนหายไป จึงควรมีการอนุรักษ์ฟื้นฟูและส่งเสริมประเพณีวัฒนธรรมอันดีงามให้อยู่คู่จังหวัดสระบุรีสืบไป

ข้าวต้มลูกโยนแบบต่าง ๆ

คำถามท้ายเรื่อง

1. นักเรียนคิดว่าจุดเด่นของประเพณีตักบาตรข้าวต้มลูกโยนคืออะไร
2. หากนักเรียนมีโอกาสไปร่วมในประเพณีตักบาตรข้าวต้มลูกโยนนักเรียนจะไปหรือไม่ เพราะเหตุใด
3. นักเรียนประทับใจสิ่งใดในประเพณีตักบาตรข้าวต้มลูกโยนมากที่สุด
4. เพราะเหตุใดเพราะเหตุใดนักเรียนคิดว่าเพราะสาเหตุใดประเพณีตักบาตรข้าวต้มลูกโยนจึงเลือนหายไป
5. นักเรียนมีวิธีการใดที่จะช่วยอนุรักษ์ประเพณีตักบาตรข้าวต้มลูกโยนเอาไว้

กิจกรรมเสนอแนะ

1. ให้นักเรียนศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมเกี่ยวกับประเพณีตักบาตรข้าวต้มลูกโยนแล้วนำมาจัดทำแผ่นพับ
2. ให้นักเรียนศึกษาริธีทำข้าวต้มลูกโยนแล้วนำมาทำหนังสือเล่มเล็ก

ประชาชนที่มาร่วมงานนำดอกไม้ธูปเทียนสักการะพระพุทธรูป

ประเพณีจุดประทีปตีนกา

ประทีปตีนกาที่ใช้จุดบูชา

ประเพณีจุดประทีปตีนกาเป็นประเพณีที่จะทำกันในวันเพ็ญเดือน 12 เมื่อถึงเวลาเย็นของวันนี้ชาวไทย-ยวนจะมารวมกันที่วัด เมื่อได้เวลาจึงจะนิมนต์พระมาเทศน์เรื่อง “พญากาเหือก” ให้ฟัง เมื่อพระเริ่มเทศน์ชาวบ้านจึงจะจุดประทีปตีนกาเพื่อบูชาพระธรรม ประทีปดังกล่าวเป็นประทีปที่ชาวบ้านจะเอาด้ายมาทำเป็นรูปตีนกาโดยพยายามทำด้ายให้เป็นรูปตีนกาวางลงในถ้วยที่มีน้ำมันแช่อยู่เล็กน้อย

ที่มาของประทีปนี้เล่ากันว่าในสมัยก่อนมีพญากาเหือกสองตัวผัวเมียทำรังอยู่ที่ต้นมะเดื่อริมฝั่งแม่น้ำคงคา ในเวลาต่อมาพระโพธิสัตว์ได้มาเกิดเป็นลูกแม่พญากาเหือกพร้อมกันถึง 5 พระองค์ เมื่อแม่กาเหือกออกไข่ ณ ที่รังต้นมะเดื่อ จำนวน 5 ฟอง แม่กาห็ คอยเฝ้าดูแลรักษาไข่ด้วยความทะนุถนอมเป็นอย่างดี

อยู่มาวันหนึ่งแม่กาเหือกออกไปหากินไกลในสถานที่แห่งหนึ่งอันสมบูรณ์ด้วยธรรมชาติ แม่กามัวหากินอาหารซึ่งพบกับธรรมชาติจนมีดีคำจนเกิดลมพายุใหญ่พัด กระหน่ำมีดครีမ်ทั่วไปหมด ทำให้แม่กาหาทางกลับรังไม่ถูก

ผู้นำหมู่บ้านจตุรปูเทียนบูชาพระรัตนตรัย

แม่กาเผือกหลงอยู่ในป่าคันทน์หนึ่ง ครั้นรุ่งเช้าจึงรีบบินกลับที่พักแต่ปรากฏว่ากิ่งไม้มะเดื่อที่ทำรังอยู่ถูกลมพายุใหญ่พัดหักล้มลงไปในแม่น้ำ แม่กาเผือกตกใจรีบบินหาไข่ทั้ง 5 ฟอง แต่หาเท่าไรก็ไม่พบด้วยความเศร้าโศกเสียใจนางจึงสิ้นใจตายอย่างน่าสงสาร แต่ด้วยความรักลูกอันบริสุทธิ์ และเพราะลูกของแม่กาเผือกเป็นถึงพระโพธิสัตว์จึงทำให้แม่กาเผือกไปเกิดยังแดนพรหมโลกชั้นสุทธาวาสได้พระนามว่า“ขติกามหาพรหม” ส่วนไข่ทั้ง 5 ถูกลมพัดตกน้ำไหลไปในสถานที่ต่าง ๆ

- ไข่ฟองที่ 1 แม่ไก่เก็บไปดูแลรักษา
- ไข่ฟองที่ 2 แม่นาคเก็บไปดูแลรักษา
- ไข่ฟองที่ 3 แม่เต่า เก็บไปดูแลรักษา
- ไข่ฟองที่ 4 แม่โคเก็บไปดูแลรักษา
- ไข่ฟองที่ 5 แม่สิงโตเก็บไปดูแลรักษา

นำดินกาที่ได้ใส่ในภาชนะหรือกระทงใบตองใส่น้ำมันเล็กน้อย

ในเวลาต่อมา พระโพธิสัตว์ทั้ง 5 ก็ออกจากไข ปรากฏเป็นมนุษย์รูปงาม ทั้ง 5 พระองค์ และเจริญเติบโตอยู่กับแม่เลี้ยงด้วยความกตัญญู จนถึงอายุได้ 12 ปี จึงคิดที่จะออกบวชบำเพ็ญเป็นฤาษีอยู่ในป่า ทั้งหมดจึงได้ลาแม่เลี้ยงของตน ฝ่ายแม่เลี้ยงก็อนุญาตให้ลูกไปบวชและบำเพ็ญบารมีอยู่ในป่า แม่เลี้ยงทั้ง 5 เห็นความมุ่งมั่นของลูกที่จะบำเพ็ญบารมีเพื่อจะได้เป็นพระพุทธเจ้าโปรดสัตว์โลก จึงฝากชื่อไว้กับลูกเพื่อเป็นตำนานไว้แก่โลกต่อไปในภาคหน้าเมื่อลูกได้ตรัสรู้เป็นพระพุทธเจ้าโปรดแล้วตามลำดับพระนามดังต่อไปนี้

- องค์ที่ 1 มีพระนามว่า พระกกุสันโธ เพราะตามนามแม่เลี้ยงเป็นไก่
- องค์ที่ 2 มีพระนามว่า พระโกนาคมน โน เพราะตามนามแม่เลี้ยงเป็นนาค
- องค์ที่ 3 มีพระนามว่า พระกัสสป โป เพราะตามนามแม่เลี้ยงเป็นเต่า
- องค์ที่ 4 มีพระนามว่า พระโคตโม เพราะตามนามแม่เลี้ยงเป็นโค
- องค์ที่ 5 มีพระนามว่า พระศรีอาริยมุต ไตรโย เพราะตามนามแม่เลี้ยงเป็น

ราชสีห์

ฝ่ายพระโพธิสัตว์ทั้ง 5 เมื่อออกบวชเป็นฤาษี ก็ได้บำเพ็ญเพียรจนสำเร็จ อยู่มาวันหนึ่งได้มาหาอาหารผลไม้และบำเพ็ญเพียรธรรมที่ป่าไผ่ต้นไม้อันร่มเย็น ฤาษีทั้ง 5 ได้มาพบกัน ณ ที่นี้โดยไม่ได้นัดหมาย จึงสอบถามถึงความเป็นมาของกันและกันจนรู้ว่าแต่ละองค์ก็มีแต่แม่เลี้ยง ฤาษีทั้ง 5 จึงร่วมกันตั้งสัจจะอธิษฐานขอให้ได้พบแม่บังเกิดเกล้า

เมื่อพระสงฆ์เริ่มสวดจะจุดเทียนรูปบูชา

ด้วยอำนาจอธิษฐานทำให้ท้าวขติกามหาพรหม ซึ่งเดิมคือแม่กาเผือกทราบเหตุการณ์ทั้งหมด จึงแปลงเป็นกาเผือกขนขาวสวยงามตามรูปเดิมมาปรากฏตัวอยู่ข้างหน้าของฤาษีทั้ง 5 เมื่อลูกฤาษีได้ทราบเรื่องราวทั้งหมดจากคำบอกเล่าของแม่กาเผือกก็รู้สึกสลดใจ และสำนึกบุญคุณอันใหญ่หลวงของแม่กาเผือก จึงน้อมกราบผู้เป็นแม่ขอสิ่งของไว้บูชา

แม่กาเผือกจึงให้ผ้าฝ้ายเป็นตีนกาสัญลักษณ์ของตนให้แก่ลูกฤาษีทั้ง 5 ไว้ใช้เป็นใส่ประทีปจุดบูชาทุกวันพระ และต่อมาได้กลายเป็นประเพณีจุดประทีปตีนกาบูชาแม่กาเผือก ในวันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 12 ซึ่งตรงกับวันลอยกระทง หลังจากนั้นฤาษีทั้ง 5 ต่างพากันตั้งหน้าบำเพ็ญเพียรรักษาศีลธรรมจนตายและได้ไปเกิดบนเทวโลกชั้นดุสิตพิภพ

เมื่อพระสงฆ์เทศนาจึงเริ่มจุดประทีปตีนกาที่อยู่ในภาชนะ

การเทศน์พญากาเผือกในกลุ่มชาวไทยยวนสระบุรียังคงสืบสานเอกลักษณ์ดั้งเดิม โดยคำเทศนาจะเป็นภาษาไทย-ยวนโบราณ และประเพณีนี้จะจัดขึ้นในตอนพลบค่ำหรือประมาณหนึ่งทุ่มตรง ผู้เฒ่าผู้แก่จะเดินทางมาบริเวณศาลาหรือลานพิธีเพื่อร่วมพิธีและฟังเทศนาธรรมโดยพร้อมเพรียง ซึ่งเป็นภาพที่งดงามและยังคงสืบต่อกันมาอย่างยาวนาน

การจุดประทีปตีนกานอกจากเพื่อเป็นพุทธบูชาพระเจ้าห้าพระองค์ตามตำนานแม่กาเผือก และจุดบูชาเพื่อตอบแทนบุญคุณผู้มีพระคุณแล้ว ยังเป็นการบูชา แสงสว่าง เพราะเชื่อว่าจะทำให้มีสติปัญญาเฉลียวฉลาด มีแสงสว่างนำทางชีวิตให้ โชติช่วงชัชวาลตั้งแสงจากประทีปตีนกาอีกด้วย

คำถามท้ายเรื่อง

1. หากนักเรียนเป็นแม่กาเผือกนักเรียนจะอย่างไรเมื่อกลับมาแล้วไม่เจอลูก
2. ถ้านักเรียนเป็นแม่สัตว์ทั้ง 5 ตัวและได้ไปพบไข่นักเรียนจะอย่างไร
3. นักเรียนคิดว่าแม่สัตว์ทั้ง 5 ตัวมีลักษณะนิสัยที่เหมือนกันในเรื่องใด
4. นักเรียนคิดว่าลูกกาเผือกทั้ง 5 ตัวมีลักษณะนิสัยอย่างไร
5. นักเรียนได้ข้อคิดอะไรจากที่มาของประเพณีจุดประทีปตีนกา

กิจกรรมเสนอแนะ

1. นักเรียนเรียนรู้การทำประทีปตีนกาจากภูมิปัญญาท้องถิ่นแล้วนำมาจัดทำบ้านนิเทศขั้นตอนการทำประทีปตีนกา
2. นักเรียนแสดงบทบาทสมมติจากเรื่องตำนานพญากาเผือก

ประทีปตีนกาบูชาพญากาเผือก

ประเพณีทำบุญข้าวห่อ

ข้าวห่อที่ชาวบ้านนำมาถวายพระภิกษุ

ประเพณีบุญข้าวห่อ เป็นประเพณีเก่าแก่ที่มีมากกว่า 100 ปีแล้ว มักจะจัดขึ้นในวันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 10 ของทุกปี ณ วัดตะเฒ่า ตำบลม่วงงาม อำเภอสทิงพระ จังหวัดสงขลา โดยชาวบ้านจะแต่งกายด้วยชุดลาวเวียง เพื่อเป็นการแสดงถึงเอกลักษณ์ของชาวลาวเวียง

มีตำนานเล่าว่าชาวบ้านม่วงงามในปัจจุบันมีบรรพบุรุษอพยพมาจากเวียงจันทน์โดยการนำของพระเจ้าธรรมจินดาและขุนหลวงศิขรภูมิ การอพยพครั้งนั้นแบ่งเป็น 2 พวก พวกแรกพักอยู่ที่บ้านม่วงลาว ตำบลม่วงงาม อำเภอสทิงพระ จังหวัดสงขลา และอีกพวกพักอยู่ที่บ้านเวียงหรือวัดเวียง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ในการอพยพของชาวบ้านมีการนำข้าวห่อติดตัวมากินระหว่างทางด้วยการห่อข้าวจะใช้ใบตองหรือใบทองกวาวหรือใบไม้ขนาดใหญ่ห่อ และในห่อข้าวนั้นจะประกอบด้วยข้าวและกับข้าวต่าง ๆ บ้างก็ห่อข้าวเหนียวกับเนื้อเค็ม ปูเค็ม ปลาเค็มซึ่งแล้วแต่ใครจะมี

เมื่อถึงเวลากินข้าวห่อ ทุกคนจะนำข้าวห่อของตนมาแลกเปลี่ยน และแบ่งกันกิน ซึ่งในวันดังกล่าวเป็นวันพระตรงกับวันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 10 มีพระสงฆ์มาปักกลดอยู่ในบริเวณนั้นด้วย ขุนศรีขรภูมิและลูกชายจึงได้นำข้าวห่อที่ตนเองห่อมาถวายพระ เมื่อชาวบ้านเห็นจึงทำตาม และได้ทำเป็นประเพณีสืบทอดกันมา เมื่อถึงวันเพ็ญเดือนสิบ ชาวบ้านม่วงงามหรือม่วงลาวจะนำข้าวห่อมาทำบุญที่วัดม่วงงาม โดยข้าวห่อที่นำมาถวายพระนั้นจะทำเท่ากับจำนวนคนในบ้าน และจะทำเพิ่มอีกหนึ่งห่อเพื่อเป็นการทำบุญให้กับบรรพบุรุษที่ล่วงลับไปแล้วเมื่อชาวบ้านได้ร่วมกันถวายข้าวห่อให้กับพระภิกษุเสร็จสิ้นแล้ว และพระภิกษุได้ฉันข้าวห่อแล้ว จะมีประเพณีการแย่งข้าวห่อที่เหลือจากพระภิกษุฉันแล้ว เพื่อนำกลับไปเผื่อคนที่บ้านประเพณีดังกล่าวมีการสืบทอดประเพณีมาจนถึงปัจจุบัน

เมื่อพระภิกษุฉันเสร็จแล้วชาวบ้านจะเข้าไปแย่งข้าวห่อเพื่อนำกลับไปให้คนที่บ้าน

ประเพณีบุญข้าวห่อนอกจากจะเป็นประเพณีที่แสดงถึงความกตัญญูของชาวบ้านที่มีต่อบรรพบุรุษแล้ว ยังเป็นการอนุรักษ์ประเพณีวัฒนธรรมของชาวลาวเวียงไม่ให้เลือนหายไปตามกาลเวลาอีกด้วย

คำถามท้ายเรื่อง

1. นักเรียนคิดว่าชนชั้นขรรฐุมิและพ่อเฒ่าโหมดมมีลักษณะนิสัยอย่างไร
2. นักเรียนประทับใจเหตุการณ์ตอนใดของเรื่องมากที่สุด เพราะเหตุใด
3. หากนักเรียนเป็นคนในชุมชนบ้านม่วงลวานนักเรียนจะเข้าร่วมประเพณีบุญข้าวห่อหรือไม่ เพราะเหตุใด
4. นักเรียนคิดว่าเพราะเหตุใดประเพณีบุญข้าวห่อจึงไม่ค่อยเป็นที่รู้จักของคนในท้องถิ่น
5. นักเรียนจะมีวิธีการอนุรักษ์และสืบสานประเพณีทำบุญข้าวห่ออย่างไร

กิจกรรมเสนอแนะ

1. ให้นักเรียนศึกษาวัฒนธรรมด้านอื่น ๆ ของลาวเวียงแล้วนำมาจัดนิทรรศการ
2. ให้นักเรียนค้นคว้าเกี่ยวกับคนไทยที่มีเชื้อสายลาวเวียงจากสื่อสารสนเทศต่าง ๆ แล้วนำมาจัดป้ายนิเทศในชั้นเรียน

ข้าวห่อที่ทำเพิ่มเพื่อเป็นการทำบุญให้กับปู่ ย่า ตา ยาย ที่ล่วงลับไปแล้ว

ประเพณีพิธีรำโรง

ที่กลางโรงพิธีมีเชือกเส้นใหญ่หุ้มด้วยด้ายดิบสีขาวเพื่อให้ผู้มาร่วมพิธีเหนยอนตัวเวลาผีเข้า

การรำโรงเป็นพิธีกรรมคนไทยเชื้อสายมอญนิยมปฏิบัติเมื่อบนสิ่งใดแล้วได้รับผลตามที่ตนบนไว้ ก็จะทำพิธีรำโรงเพื่อเป็นการแก้บน ความสำคัญของพิธีกรรมนี้จึงอยู่ที่การรักษาสังขะวาจาที่ตนให้ไว้ และความภาคภูมิใจที่ตนได้รับความสำเร็จตามที่ตนบนไว้ ที่มาของพิธีนี้มาจากความเชื่อที่ว่า คนเราตายแล้ววิญญาณจะไม่สูญไปไหน โดยเฉพาะวิญญาณของบรรพบุรุษจะอยู่ดูแลรักษาลูกหลานของตนเมื่อเช่นไหว้ดีและถูกต้องท่านก็จะช่วยเหลือลูกหลานในเวลาเดือดร้อน

การแก้บนจะเริ่มจากการปลุกโรงหรือปะรำขึ้น เป็นโรงไม้มุงด้วยแฝกหรือหญ้าคา รูปทรงหน้าจั่วกว้างยาวพอสมควร ใช้ไม้พื้นบ้านพอที่จะหาได้ในถิ่นนั้นปลุกโรงโดยหันหน้าโรงไปทิศตะวันตก ภายในโรงด้านตะวันออกจะปลุกแค้ไม้ไผ่สูงพอพันเอวของผู้บนเล็กน้อย สำหรับวางเครื่องเช่น ส่วนทางโรงทิศใต้ของโรงเป็นที่ตั้งวงปีพาทย์มอญ พื้นของโรงจะปูด้วยแคร่ไม้ไผ่ ผู้ชายจะเป็นฝ่ายร่วมกันสร้างโรงนี้และต้องทำให้เสร็จก่อนวันพิธี 1 วัน และห้ามสร้างโรงนี้ในชายคาบ้าน หลังจากเสร็จพิธีแล้วห้ามนำไม้หรือส่วนประกอบของโรงนี้ไปสร้างเป็นที่อยู่อาศัย

เครื่องเช่นจะนำมาใส่กระทงตามที่ได้บนไว้ ในหนึ่งกระทงต้องมีขนมปูย่าตายาย ซึ่งทำจากแป้งข้าวเหนียวผสมน้ำตาลปี๊บและงาดำ หมากพลู บุหรี่ กรวยใบตอง

รูปเทียน กล้วยน้ำว่า นำดอกกลิ่นหอมมาเสียบเข้ากับไม้แหลมปักเตรียมทำไว้ นอกนั้นเป็นเครื่องเช่นตามที่บนไว้ เช่น หัวหมูต้ม ไก่ต้มทั้งตัวหรือหนึ่งเหล่าขาว เป็นต้น

เครื่องเซ่นตามที่บนไว้

เมื่อถึงวันที่แก้บน ชาวบ้านจะมารวมกันที่โรงพิธีแต่เช้า ต้นผี หรือผู้กระทำพิธีเริ่มจุดธูปเทียนเชิญผีบรรพบุรุษ นำเครื่องเซ่นมาวางบนแคร่ขณะที่ยังพื้พาทย์บรรเลงไปเรื่อย ๆ ที่กลางโรงจะมีเชือกเส้นใหญ่หุ้มด้วยด้ายดิบสีขาวมัดโยงไว้เพื่อให้ผู้มาร่วมพิธีโยนตัวเวลาผีเข้า ต้นผีจะนุ่งผ้าโจงกระเบน มีสไบคล้องคอและประแป้งตามเนื้อตัว บ้างก็ทัดดอกไม้ด้วย เจ้าภาพงานต้องเตรียมเครื่องแต่งตัวนี้ไว้ให้เผื่อบางคนไม่มีเครื่องแต่งตัว เมื่อแต่งตัวแล้วก็ไปโหนเชือกที่กลางโรงพิธีโหนวนไปมาสามรอบ ผีที่ได้รับเชิญมาก็มจะเข้าสิงผู้นั้นแล้วกระโดดโลดเต้นอย่างสนุกสนานไปตามเสียงเพลงวงพื้พาทย์ที่บรรเลงด้วยเพลงที่มีทำนองเร้าใจ

ในเวลาใกล้เที่ยงเจ้าภาพหรือเจ้าของพิธีจะจัดอาหารมาเลี้ยงทุกคนในงาน แต่ห้ามนำอาหารนี้เข้าไปรับประทานในบ้าน ต้องรับประทานใกล้โรงพิธีหรือตามรั้วไม้

ต้นผีแต่งตัวเป็นนายพราน ถือน้ำไม้ทำด้วยไม้ไผ่มีสายอย่างธนู

ขณะพักกลางวันจะมี "พิธีกินหมู" โดยต้นผีจะนำหญิงผู้อาวุโส 5-6 คน เข้าโรงพิธีจับเชือกโหนดให้ผีเข้าทุกคน ปีพาทย์บรรเลงเพลงที่มีท่วงทำนองงช้า ผู้ที่ผีเข้าเหล่านี้กายจะสั่นมีอาการสะลึมสะลือครึ่งหลับครึ่งตื่น เดินช้า ๆ มานั่งล้อมวงกัน หญิงอื่นช่วยกันนำเครื่องเช่นที่วางไว้บนแคร่มาเลี้ยงผีที่กำลังนั่งกันเป็นวงถือเป็นการเลี้ยงผีปู่ย่าเสร็จจากพิธีกินหมูก็ออกจากโรงพิธี

พิธีกินหมู

ตอนบ่ายจะมีพิธีโรงสนุกสถานเช่นเดียวกับตอนเช้า ประมาณบ่าย 2-3 โมง จะมีพิธีต่อไก่ โดยได้เตรียมหาไก่ตัวผู้ 1 ตัวมาไว้ล่วงหน้าแล้ว เมื่อถึงพิธีต่อไก่อีกนำไก่มาล่อม ขาผูกไว้ที่หลักหน้าโรงพิธี ต้นผีก็จะเข้าผีแต่งตัวเป็นนายพรานถือหน้าไม้ทำด้วยไม้ไผ่มีสาย อย่างธนู เดินหรือรำเข้ามายังไก่อที่ผูกไว้ ล้วงยามเอาข้าวเปลือกมาหว่านให้ไก่อกิน ไก่อจะกิน หรือไม่กินไม่สำคัญ จากนั้นก็ล้วงยามเอากระสุนที่ทำด้วยเหง้าหยวกกล้วยมาใส่หน้าไม้ยิงไปที่ไก่อสามลูกแล้ว หลังจากยิงไก่อเสร็จแล้วก็กลับเข้าโรงพิธี

จากนั้นต้นผีนามะพร้าวผลที่ทำพิธีตั้งมะพร้าวในตอนต้นออกมาหน้าโรงพิธี แล้วท่อมะพร้าวลงบนกระดานที่ปูไว้อย่างแรงจนมะพร้าวแตก ถ้าไม่แตกก็ท่อม่ออีก ผู้คนก็จะแย่งผลมะพร้าวขึ้นไปกิน จากนั้นต้นผีก็จะนำน้ำที่เตรียมไว้มาอาบให้กับผู้ที่บนไว้ เพื่อเป็นการเสริมสิริมงคลให้แก่ชีวิต ถือว่าต่อไปนี้เป็น การเริ่มชีวิตที่ดีสืบไป ที่หัวท้ายของโรงพิธีจะมีธงเล็ก ๆ สีขาวสีแดงอย่างละ 1 ผืน มีกาบกล้วยทำเป็นเรือวางไว้ด้วย เมื่ออาบน้ำเสร็จแล้วจะมี "พิธีส่งเรือ" เรือหนึ่งลำใช้ชายสองคน มีผ้าขาวม้าเคียนศีรษะคนหน้าถือคันธงโบกไปมาคนหลังแบกเรือกาบกล้วยแล้วให้นำเรือออกไป

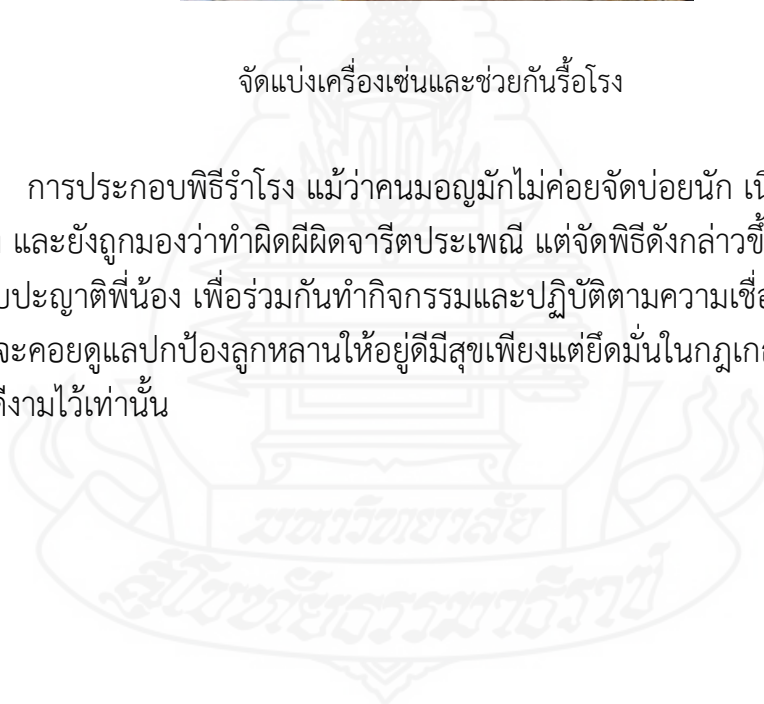
ต้นผีแต่งตัวเป็นนายพราน ถือหน้าไม้ทำด้วยไม้ไผ่มีสายอย่างธนู

ถึงขั้นตอนนี้ถือว่าเสร็จพิธีโรง จากนั้นจึงช่วยกันรื้อโรงเริ่มที่หัวหน้าวง ปี่พาทย์มอญจะแก้มือและด้ายดิบออกจากกัน ผู้คนจะแย่งเครื่องเช่นกันซุลมุน เพราะถือว่าเครื่องเช่นนั้นเป็นของเหลือจากผีบรรพบุรุษของตนกิน และมอบให้ลูกหลานนำไปกินต่อไปถือว่าได้กินสิ่งที่เป็นมงคล

จัดแบ่งเครื่องเช่นและช่วยกันรื้อโรง

การประกอบพิธีรื้อโรง แม้ว่าคนมอญมักไม่ค่อยจัดบ่อยนัก เนื่องจากถือว่า
สิ้นเปลือง และยังถูกมองว่าทำผิดผีผิดจารีตประเพณี แต่จัดพิธีดังกล่าวขึ้นสิ่งที่ได้รับ ก็
คือการพบปะญาติพี่น้อง เพื่อร่วมกันทำกิจกรรมและปฏิบัติตามความเชื่อเรื่องผีบรรพ-
บุรุษ ซึ่งจะคอยดูแลปกป้องลูกหลานให้อยู่ดีมีสุขเพียงแต่ยึดมั่นในกฎเกณฑ์สังคมและ
จารีตอันดีงามไว้เท่านั้น

คำถามท้ายเรื่อง

1. นักเรียนคิดว่าพิธีรำโรงเป็นพิธีกรรมที่สะท้อนความเชื่อในเรื่องใด
2. นักเรียนประทับใจขั้นตอนใดของพิธีรำโรงมากที่สุด เพราะเหตุใด
3. นักเรียนได้ข้อคิดใดจากประเพณีพิธีรำโรง
4. นักเรียนคิดว่าประเพณีพิธีรำโรงมีความสำคัญต่อชุมชนอย่างไร
5. นักเรียนจะมีแนวทางการอนุรักษ์ประเพณีพิธีรำโรงอย่างไร

กิจกรรมเสนอแนะ

1. นักเรียนศึกษาประเพณีพิธีรำโรงจากคนไทยเชื้อสายมอญในจังหวัดต่าง ๆ จากสื่อสารสนเทศแล้วนำมาเปรียบเทียบกับประเพณีพิธีรำโรงที่จังหวัดสระบุรีว่ามีความเหมือนหรือแตกต่างกันอย่างไร
2. ให้นักเรียนจัดป้ายนิเทศเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของคนไทยเชื้อสายมอญในจังหวัดสระบุรี

รื้อโรงเมื่อเสร็จพิธีกรรม

ประเพณีตักบาตรดอกไม้

ประชาชนจำนวนมากร่วมในประเพณีตักบาตรดอกไม้

ในพุทธตำนานมีเรื่องเล่าเกี่ยวกับการตักบาตรดอกไม้ว่า พระเจ้าพิมพิสาร กษัตริย์แห่งกรุงราชคฤห์ ทรงโปรดปรานดอกมะลิมากในแต่ละวันจะรับสั่งให้นายมาลาการ นำดอกมะลิสตมาถวายถึงวันละ 8 กำมือ วันหนึ่งขณะที่นายมาลาการกำลังเก็บดอกมะลิ ได้พบเห็นพระสัมมาสัมพุทธเจ้าพร้อมด้วยภิกษุสงฆ์อีกจำนวนหนึ่งเสด็จออกบิณฑบาต

นายมาลาการสังเกตเห็นแสงที่ออกมาจากรอบ ๆ องค์พระพุทธเจ้าทำให้เกิดความเลื่อมใสศรัทธาพระพุทธรองค์อย่างยิ่ง นายมาลาการจึงตัดสินใจนำดอกมะลิที่มีไปถวายแด่พระพุทธเจ้า พร้อมกับตั้งจิตอธิษฐานว่าของทุกอย่างที่พระเจ้าพิมพิสารทรงมอบให้สามารถใช้เพื่อยังชีพในภพนี้เท่านั้น แต่การนำดอกไม้ถวายบูชาแก่พระพุทธรองค์จะสร้างอานิสงส์ได้ทั้งภพนี้และภพหน้า หากตนเองต้องถูกประหารชีวิตเพราะไม่ได้ถวายดอกมะลิก็นิยมนม เมื่อภรรยานายมาลาการรู้จึงกลัวว่าจะต้องถูกลงโทษเพราะสามีไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของพระเจ้าพิมพิสารนางจึงหลบหนีออกจากบ้านไป

หลังจากที่พระเจ้าพิมพิสารทรงทราบเรื่องก็ทรงพอพระทัยมากและได้ให้บำเหน็จรางวัลความดีความชอบแก่นายมาลาการ นับแต่นั้นมาชีวิตของนายมาลาการจึงอยู่อย่างมีความสุข

ด้วยเหตุนี้ชาวอำเภอพระพุทธบาท จึงได้ยึดถือประเพณีตักบาตรดอกไม้เป็นประเพณีสำคัญ เพราะมีวัดพระพุทธบาทราชวรมหาวิหารซึ่งเป็นอารามหลวงอีกทั้งยังเป็นประดิษฐานของรอยพระพุทธบาท ประเพณีตักบาตรดอกไม้ได้ปฏิบัติสืบต่อกันมาเป็นประจำทุกปีโดยกำหนดให้วันเข้าพรรษา คือในวันแรม 1 ค่ำ เดือน 8 ของทุกปี เป็นวันประเพณีตักบาตรดอกไม้และตั้งแต่ปี 2544 เป็นต้นมา จังหวัดสระบุรีได้เพิ่มจำนวนวันตักบาตรดอกไม้ จาก 1 วัน เป็น 3 วัน มีพิธีตักบาตรดอกไม้วันละ 2 รอบ คือ รอบเช้าเวลา 10.00 น. รอบบ่าย เวลา 15.00 น.

พระภิกษุนำดอกไม้ขึ้นบุชารอยพระพุทธบาท

ดอกไม้ที่นิยมนำมาตักบาตรได้แก่ ดอกเข้าพรรษา ดอกเข้าพรรษาเป็นดอกไม้ชนิดหนึ่ง ต้นคล้าย ๆ ต้นกระชายหรือขมิ้น สูงประมาณ 1 คืบเศษ มีดอกสีเหลือง สีขาว และสีน้ำเงินม่วง จะออกดอกในช่วงเข้าพรรษา ต้นดอกเข้าพรรษามักขึ้นตามไหล่เขาโพธิ์-ลังกา หรือเขาสุวรรณบรรพต เทือกเขาวง และเขาพุไถลี้ ๆ กับรอยพระพุทธบาท จนชาวบ้านตั้งชื่อว่า “ต้นเข้าพรรษา”

ดอกเข้าพรรษาที่เก็บไปใช้ในประเพณีตักบาตรดอกไม้ นั้นส่วนมากจะเป็นดอกสีเหลือง ดอกสีขาว ซึ่งหาได้ง่าย ส่วนดอกเข้าพรรษาสีม่วงหายากจึงเชื่อกันว่าถ้าใครเก็บดอกไม้เข้าพรรษาสีม่วงมาใส่บาตรได้คนนั้นจะได้รับบุญกุศลมากกว่าสีอื่น ๆ หลังจากที่พระภิกษุสงฆ์เดินรับบิณฑบาตจากพุทธศาสนิกชนแล้ว จะนำดอกไม้ไปสักการะ “รอยพระพุทธรูป” พระเจดีย์จุฬามณีอันเป็นพระเจดีย์ที่บรรจุพระเขี้ยวแก้วจำลองขององค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้า แล้วจึงนำไปสักการะพระเจดีย์มหาธาตุงค์ใหญ่

ดอกเข้าพรรษาและดอกไม้ธูปเทียนสำหรับตักบาตรดอกไม้

ประเพณีตักบาตรดอกไม้ นับเป็นประเพณีอันเก่าแก่ที่ควรค่าแห่งการอนุรักษ์ ยิ่งเพราะหนึ่งปีจะมีหนึ่งครั้งเท่านั้น และประเพณีดังกล่าวมีการจัดเพียงแห่งเดียวที่พระพุทธรูปธาธรรมวิหาร จังหวัดสระบุรี นอกจากชาวพุทธศาสนิกชนจะได้รับบุญกุศลอันยิ่งใหญ่ในการถวายดอกเข้าพรรษาแด่พระภิกษุสงฆ์แล้ว ยังตื่นตาตื่นใจกับขบวนรถบุปผชาติ ขบวนวัฒนธรรมและการแสดงศิลปะพื้นบ้าน นอกจากนั้นสิ่งที่จะขาดเสียมิได้คือความงดงามของดอกเข้าพรรษาที่บ้านสระบุรีทั่วทั้งวัดพระพุทธรูปตลอดทั้ง 3 วัน

รถจากหน่วยงานต่าง ๆ ตกแต่งด้วยดอกไม้เพื่อร่วมในประเพณีตักบาตรดอกไม้

คำถามท้ายเรื่อง

1. นักเรียนคิดว่าพระเจ้าพิมพิสารมีลักษณะนิสัยอย่างไร
2. นักเรียนคิดว่าสิ่งที่นายมาลาทำนั้นสมควรหรือไม่ เพราะเหตุใด
3. หากการตัดบาตรดอกไม้หากไม่ใช้ดอกเข้าพรรษานักเรียนคิดว่าจะใช้ดอกไม้
อะไรแทนได้บ้างหรือไม่ เพราะอะไร
4. นักเรียนได้ข้อคิดใดจากเรื่องี่อ่าน
5. นักเรียนคิดว่าประเพณีตัดบาตรดอกไม้ควรแก่การอนุรักษ์หรือไม่ เพราะอะไร

กิจกรรมเสนอแนะ

1. ให้นักเรียนจัดนิทรรศการวันเข้าพรรษาและประเพณีตัดบาตรดอกไม้ของจังหวัด
สระบุรี
2. ให้นักเรียนแต่งคำประพันธ์เกี่ยวกับคุณค่าของประเพณีตัดบาตรดอกไม้

ประชาชนร่วมตัดบาตรดอกไม้

บทที่ 3

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติมเรื่อง ตำนานและประเพณีของจังหวัดสระบุรี สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สรุปผลได้ดังนี้

1. สรุปการศึกษา

1.1 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1.1.1 เพื่อศึกษาหนังสืออ่านเพิ่มเติมเรื่อง ตำนานและประเพณีของจังหวัดสระบุรี สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

1.1.2 เพื่อตรวจสอบคุณภาพหนังสือที่สร้างขึ้น

1.2 ขอบเขตของการศึกษา

1.2.1 การศึกษาครั้งนี้ได้กำหนดขอบเขตเนื้อหา ตำนานและประเพณีของจังหวัดสระบุรี สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เป็นหนังสือที่ใช้อ่านเพิ่มเติมในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีเนื้อหาตำนานและประเพณีของจังหวัดสระบุรี ซึ่งแบ่งเป็นตำนาน 5 เรื่อง ได้แก่ ตำนานพระพุทธรบาท ตำนานเสาร่องไห่ ตำนานผาเสด็จ ตำนานพระพุทธราย ประเพณี 6 เรื่อง ได้แก่ ประเพณีตักบาตรดอกไม้ ประเพณีกำฟ้า ประเพณีตักบาตรข้าวต้มลูกโยน ประเพณีจุดประทีปตีนกา ประเพณีทำบุญข้าวห่อ ประเพณีพิธีรำโรงแต่ละเรื่องมีกิจกรรมท้ายเรื่องและมีภาพประกอบ

1.2.2 การตรวจสอบคุณภาพของหนังสืออ่านเพิ่มเติม โดยผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ด้านการเขียนหนังสืออ่านเพิ่มเติม ด้านตำนานและประเพณี ด้านการใช้ภาษาไทย ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนภาษาไทย จำนวน 3 ท่าน ประเมินโดยใช้แบบประเมินค่าดัชนีความสอดคล้องแล้วนำข้อเสนอแนะมาปรับปรุงแก้ไข จากนั้นนำหนังสือที่ได้รับการปรับปรุงแล้วให้นักเรียนโรงเรียนวัดโพธิ์ (นาควิทยานุสรณ์) อำเภอกาหลง จังหวัดสระบุรี ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 10 คน ประเมินโดยใช้แบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อหนังสือ แล้วนำมาวิเคราะห์ข้อมูลและสรุปผลโดยใช้สถิติวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D)

1.3 การสร้างและพัฒนาหนังสืออ่านเพิ่มเติม

การสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่องตำนานและประเพณีของจังหวัดสระบุรี สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยผู้ศึกษาได้ดำเนินการตามลำดับขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1.3.1 กำหนดลักษณะของหนังสือ

1.3.2 การสร้างและพัฒนาหนังสือ

1) การสร้างหนังสือ

2) การปรับปรุงคุณภาพหนังสือ

1.3.1 กำหนดลักษณะของหนังสือ

หนังสือที่สร้างขึ้นคือ หนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่องตำนานและประเพณีของจังหวัดสระบุรี สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยเลือกเอาตำนานและประเพณีของจังหวัดสระบุรีมาสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติม ซึ่งมีลักษณะเป็นการส่งเสริมให้นักเรียนมีนิสัยรักการอ่าน และเกิดความรักและความภาคภูมิใจในท้องถิ่นของตนเอง

1) ลักษณะหนังสือ

ผู้ศึกษาได้กำหนดลักษณะของหนังสือไว้ ดังนี้

- (1) กลุ่มผู้อ่านหนังสือคือนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 อายุระหว่าง 11-12 ปี
- (2) แหล่งที่มาของหัวเรื่อง นำตำนานพื้นบ้านและประเพณีของจังหวัดสระบุรีมาสร้างเป็นหนังสืออ่านเพิ่มเติม
- (3) กำหนดชื่อเรื่องให้สอดคล้องกับหัวข้อเรื่องว่า ตำนานพื้นบ้านและประเพณีจังหวัดสระบุรี
- (4) แนวทางในการเขียนแบบสารคดี และบันเทิงคดี โดยให้ความรู้ข้อคิด ความสนุกสนานเพลิดเพลิน
- (5) รูปเล่มหนังสือ ใช้รูปเล่มขนาด 21 x 29.7 เซนติเมตร
- (6) เนื้อหาประกอบด้วย ตำนานพื้นบ้านและประเพณีของจังหวัดสระบุรี พร้อมกิจกรรมท้ายเรื่อง

2) โครงสร้างเนื้อหาหนังสือ

โครงสร้างของเนื้อหาประกอบด้วย วัตถุประสงค์ เนื้อเรื่อง ภาพประกอบ คำศัพท์ และกิจกรรมท้ายเรื่อง ดังรายละเอียดต่อไปนี้

(1) วัตถุประสงค์ของหนังสือ ผู้ศึกษาได้กำหนดวัตถุประสงค์ของหนังสือดังต่อไปนี้

- ก. เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับตำนานพื้นบ้านและประเพณีของจังหวัดสระบุรี
- ข. เพื่อให้ผู้เรียนมีทักษะการอ่านและมีนิสัยรักการอ่าน
- ค. เพื่อให้ผู้เรียนตระหนักและเห็นคุณค่าของตำนานพื้นบ้านและประเพณีของจังหวัดสระบุรี

(2) เนื้อเรื่อง นำตำนานพื้นบ้านและประเพณีของจังหวัดสระบุรีมาเรียบเรียงให้อ่านเข้าใจง่าย ให้ความรู้ ความเพลิดเพลินเหมาะสมกับวัยและสอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้

(3) ภาพประกอบ เป็นภาพถ่ายที่มีความสัมพันธ์กับเนื้อเรื่อง เพื่อช่วยส่งเสริมให้เกิดความเข้าใจในเนื้อเรื่องได้ดียิ่งขึ้น และช่วยให้ผู้อ่านมีความเพลิดเพลินในการอ่าน

(4) กิจกรรมท้ายเรื่อง เป็นการสร้างกิจกรรมเพื่อประเมินผลจากการอ่านตำนานพื้นบ้านและประเพณีของจังหวัดสระบุรีในแต่ละเรื่อง ซึ่งสอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้

1.3.2 การสร้างและพัฒนาหนังสือ

การสร้างและพัฒนาหนังสือมี 3 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนการสร้างหนังสือ ขั้นตอนปรับปรุงคุณภาพหนังสือโดยผู้ทรงคุณวุฒิ และขั้นตอนตรวจสอบคุณภาพหนังสือโดยผู้เรียน

1) ศึกษาหลักสูตร ผู้ศึกษาได้วิเคราะห์หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เกี่ยวกับสาระการเรียนรู้และมาตรฐานการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยเพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างหนังสือ

2) ศึกษาข้อมูลตำนานพื้นบ้านและประเพณีของจังหวัดสระบุรี โดยศึกษาข้อมูลจากเอกสารและบุคคลในท้องถิ่น พร้อมทั้งนำข้อมูลที่ได้ไปให้ผู้เชี่ยวชาญในท้องถิ่น พร้อมทั้งนำข้อมูลที่ได้ไปให้ผู้เชี่ยวชาญในท้องถิ่นของจังหวัดสระบุรี จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลที่ผู้ศึกษาได้รวบรวมและเรียบเรียงไว้ โดยใช้ผู้เชี่ยวชาญเลือกเรื่องที่เหมาะสม โดยมีดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 1.00 จากนั้นคัดเลือกตำนานพื้นบ้านและประเพณีที่มีคุณค่าเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน และสอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้ นำมาเป็นแนวทางในการสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติม สำหรับนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 6 อำเภอเสนาให้ จังหวัดสระบุรี

3) กำหนดโครงสร้างของหนังสือ

(1) การออกแบบปก ได้นำเสนอภาพตำนานพื้นบ้านและประเพณีของจังหวัดสระบุรีเป็นภาพถ่ายสี

(2) ส่วนประกอบของหนังสือ ประกอบด้วย ปกหน้า ซึ่งสื่อให้ผู้อ่านเข้าใจถึงเนื้อหา มีชื่อเรื่องบอกเนื้อหาสาระ หน้าคำนำ เพื่อแสดงจุดมุ่งหมายของการเขียน กล่าวขอบคุณผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการสร้างหนังสือ หน้าสารบัญ บรรจุบัญชชีชื่อหัวข้อเรื่องที่ปรากฏอยู่ในหนังสือ พร้อมทั้งระบุเลขหน้าเพื่อสะดวกแก่ผู้อ่านสามารถค้นคว้าหาสิ่งที่ต้องการอ่านได้อย่างรวดเร็ว เนื้อเรื่องแต่ละเรื่องมีภาพประกอบและกิจกรรมท้ายเรื่อง บรรณานุกรม บอกแหล่งค้นคว้าที่มาของข้อมูลเพื่อเป็นการเสนอแนะให้ผู้อ่านไปค้นคว้าเพิ่มเติม

(3) ขนาดของหนังสือ หนังสือที่สร้างขึ้นมีขนาด 21 × 29.7 เซนติเมตร

(4) ขนาดของตัวอักษร ซึ่งมีความสำคัญต่อการใช้สายตาของเด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 เป็นเด็กค่อนข้างโต จึงใช้ขนาดตัวอักษร 18 พ้อยท์ หัวข้อปรับขนาดตามความเหมาะสม

(5) การแบ่งเนื้อหาแต่ละขั้นตอน มีการจัดเนื้อหาสาระตามโครงสร้างของเนื้อหา ซึ่งประกอบด้วย ตำนานพื้นบ้าน ได้แก่ ตำนานพระพุทธบาท ตำนาน เสาร์ร้องไห้ ตำนานผาเสด็จ ตำนานถ้ำหมาสุนัข และตำนานพระพุทธฉาย ประเพณีได้แก่ ประเพณีกำฟ้า ประเพณีตักบาตรข้าวต้มลูกโยน ประเพณีจุดประทีปตีนกา ประเพณีทำบุญข้าวห่อ ประเพณีพิธีรำโรง ประเพณีตักบาตรดอกไม้

(6) สร้างกิจกรรมท้ายเรื่อง เรื่องละ 2 ตอน เพื่อวัดความรู้ความเข้าใจของเนื้อหาในแต่ละเรื่อง และเพื่อพัฒนาทักษะทางภาษาของผู้เรียน

(7) ภาพประกอบ เลือกใช้ภาพประกอบที่เป็นภาพถ่ายจากสถานที่จริง มีความเหมาะสมและเกี่ยวข้องกับเนื้อหา

(8) ขนาดของภาพประกอบ จัดภาพให้เป็นส่วนหนึ่งของเนื้อหาโดยจัดภาพให้เหมาะสมกับหน้า และมีข้อความอธิบายภาพด้านล่าง

(9) จำนวนภาพประกอบ เนื่องจากภาพประกอบมีส่วนช่วยเสริมเนื้อหาสาระและดึงดูดความสนใจ เสริมสร้างจินตนาการและเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจช่วยให้หนังสือ น่าสนใจ ช่วยให้ผู้อ่านได้รับรู้เรื่องนั้นได้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะภาพถ่ายจากสถานที่จริง

4) สร้างแบบประเมินคุณภาพของหนังสืออ่านเพิ่มเติมโดยครอบคลุมทั้ง 5 ด้าน คือ ด้านลักษณะรูปเล่มและการพิมพ์ ด้านภาพประกอบ ด้านเนื้อหา ด้านการใช้ภาษา และด้าน ประโยชน์ที่ได้รับ จำนวน 2 ชุด ชุดที่ 1 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพหนังสือโดย ผู้ทรงคุณวุฒิ ชุดที่ 2 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อหนังสือ โดยใช้สถิติวิเคราะห์ ข้อมูล คือ ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

5) นำหนังสืออ่านเพิ่มเติมเสนอให้ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ด้านการเขียน หนังสือเพิ่มเติม ด้านตำนานพื้นบ้านและประเพณี ด้านการใช้ภาษาไทย ด้านหลักสูตรและการ จัดการเรียนการสอนภาษาไทย จำนวน 3 ท่าน พิจารณาประเมินคุณภาพหนังสือ พร้อมให้ ข้อเสนอแนะแนวทางในการปรับปรุงหนังสือ

6) นำหนังสือมาปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ แล้วนำไป ทดลองใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 10 คน อ่านและประเมินคุณภาพหนังสือ พร้อม ให้ข้อเสนอแนะแนวทางในการปรับปรุงหนังสือ

7) จัดทำรายงานสรุปผลการจัดทำหนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่อง ตำนานพื้นบ้าน และประเพณีของจังหวัดสระบุรี สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จังหวัดสระบุรี

1.4 สรุปผลการสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติม

1.4.1 ลักษณะหนังสืออ่านเพิ่มเติม

หนังสืออ่านเพิ่มเติมที่สร้างขึ้นมีลักษณะดังต่อไปนี้

1) เป็นหนังสืออ่านเพิ่มเติมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 อายุระหว่าง 11-12 ปี แหล่งที่มาของหัวเรื่อง มาจากตำนานพื้นบ้านและประเพณีของจังหวัดสระบุรี กำหนดชื่อ หนังสือว่า ตำนานพื้นบ้านและประเพณีของจังหวัดสระบุรี โครงสร้างเนื้อหาประกอบด้วย เนื้อเรื่อง ภาพประกอบและกิจกรรมท้ายเรื่อง ภาพประกอบเป็นภาพถ่ายจากสถานที่จริง แนวการเขียนเป็น แบบสารคดีและบันเทิงคดี รูปเล่มหนังสือใช้รูปเล่มมาตรฐานทั่วไป

2) โครงสร้างเนื้อหาที่นำมาสร้างหนังสือได้แก่

(1) ตำนานพื้นบ้านของจังหวัดสระบุรี จำนวน 5 เรื่อง ได้แก่ ตำนาน พระพุทธรบาท ตำนานเสาร้องไห้ ตำนานผาเสด็จ ตำนานถ้ำหมาสนุก และตำนานพระพุทธราย

(2) ประเพณีของจังหวัดสระบุรี ได้แก่ ประเพณีกำฟ้า ประเพณี ตักบาตรข้าวต้มลูกโยน ประเพณีจุดประทัดปีตึกกา ประเพณีทำบุญข้าวห่อ ประเพณีพิธีรำโรง ประเพณี ตักบาตรดอกไม้

1.4.2 สรุปผลการตรวจสอบคุณภาพหนังสืออ่านเพิ่มเติม

การตรวจสอบคุณภาพหนังสือโดยผู้ทรงคุณวุฒิและนักเรียน สรุปผลได้ดังนี้

1) การตรวจสอบคุณภาพหนังสือโดยผู้ทรงคุณวุฒิ

ผลการตรวจสอบคุณภาพหนังสือโดยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน โดยใช้แบบประเมินค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.66 – 1.00 ซึ่งมีรายการประเมิน 5 ด้านดังนี้

(1) ด้านลักษณะรูปเล่มและการพิมพ์

ด้านลักษณะรูปเล่มและการพิมพ์ผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นเกี่ยวกับลักษณะรูปเล่มและการพิมพ์ในภาพรวมมีความเหมาะสม โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.66-1.00 เมื่อพิจารณาแต่ละรายการพบว่า การออกแบบปกเหมาะสมกับเนื้อหา รูปเล่มและปกแข็งแรงทนทาน ขนาดของอักษรเหมาะสมกับวัยของผู้อ่านมีความเหมาะสม โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้อง 1.00 และชื่อเรื่องน่าสนใจ การออกแบบปกเหมาะสมกับเนื้อหา ปกสวยงามน่าสนใจ จำนวนหน้ามีความเหมาะสมและขนาดรูปเล่มมีความเหมาะสม โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.66-1.00

(2) ด้านภาพประกอบ

ด้านภาพประกอบผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 3 ท่านมีความเห็นเกี่ยวกับด้านภาพประกอบ ในภาพรวมมีความเหมาะสม โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.66-1.00 เมื่อพิจารณาแต่ละรายการพบว่า การจัดวางภาพประกอบและตัวอักษรเหมาะสม ภาพประกอบช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจเนื้อเรื่องดียิ่งขึ้น และจำนวนภาพประกอบเหมาะสม มีความเหมาะสม โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้อง 1.00 ส่วนภาพประกอบส่งเสริมจินตนาการของผู้อ่าน ภาพประกอบสวยงามน่าสนใจ จำนวนภาพประกอบเหมาะสมกับเนื้อหาและสีของภาพประกอบทำให้น่าอ่าน มีความเหมาะสม โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.66-1.00

(3) ด้านเนื้อหา

ด้านเนื้อหาโดยผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 3 ท่านมีความเห็นด้านเนื้อหาในภาพรวมมีความเหมาะสม โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.66-1.00 เมื่อพิจารณาแต่ละรายการพบว่า เนื้อหาส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญาอารมณ์และสังคม เนื้อหาช่วยให้ผู้อ่านเกิดแนวคิดและทัศนคติที่ดีเกี่ยวกับท้องถิ่นและความยาวของเนื้อหาที่มีความเหมาะสมกับวัยของผู้อ่านมีความเหมาะสม โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้อง 1.00 ส่วนเนื้อหาสนุกสนานเพลิดเพลินและกิจกรรมท้ายบทมีความยากง่ายเหมาะสมกับผู้อ่าน มีความเหมาะสม โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.66 -1.00

(4) ด้านภาษา

ด้านภาษาโดยผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 3 ท่านมีความเห็นด้านภาษา ในภาพรวมมีความเหมาะสม โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.66-1.00 เมื่อพิจารณาแต่ละรายการพบว่า ภาษาชัดเจน เข้าใจง่าย การอธิบายคำศัพท์ทำให้เข้าใจเนื้อเรื่องดีขึ้นและการใช้คำถูกต้องตามหลักภาษา มีความเหมาะสม โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้อง 1.00 ส่วนภาษาเหมาะสมกับวัยของผู้อ่านมีความเหมาะสม โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.66-1.00

(5) ด้านประโยชน์ที่ได้รับ

ด้านประโยชน์ที่ได้รับโดยผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 3 ท่านมีความเห็นด้านประโยชน์ที่ได้รับในภาพรวมมีความเหมาะสม โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 1.00 เมื่อพิจารณาแต่ละรายการพบว่า สามารถนำไปประยุกต์ใช้กับชีวิตประจำวัน สารที่ได้อ่านทำให้เกิด

ความรู้สึกตระหนักและภาคภูมิใจในท้องถิ่นของตนและหนังสืออ่านเพิ่มเติมเล่มนี้ส่งเสริมให้เกิดนิสัยรักการอ่านมีความเหมาะสม โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้อง 1.00

(6) สรุปในภาพรวมของหนังสือแต่ละด้าน

ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นว่าคุณภาพหนังสือโดยภาพรวมมีความเหมาะสม โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.66-1.00 เมื่อพิจารณาแต่ละรายละเอียดพบว่า ด้านประโยชน์ที่ได้รับมีความเหมาะสม โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้อง 1.00 ส่วนด้านรูปเล่มและการพิมพ์ ด้านภาพประกอบ ด้านเนื้อหาและด้านภาษามีความเหมาะสม โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้อง ระหว่าง 6.00-1.00

2) การตรวจสอบคุณภาพหนังสือโดยนักเรียน ผลปรากฏดังนี้

(1) ด้านรูปเล่มและการพิมพ์

นักเรียนมีความเห็นเกี่ยวกับด้านรูปเล่มและการพิมพ์ ในภาพรวมว่าเหมาะสมมาก ($\bar{X} = 4.28$) ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้ การออกแบบปกเหมาะสมกับเนื้อหา มีค่าเฉลี่ยความเหมาะสมมากที่สุด ($\bar{X} = 4.50$) รองลงมาได้แก่ ชื่อเรื่องน่าสนใจ โดยมีค่าเฉลี่ยความเหมาะสมมาก ($\bar{X} = 4.40$) และรองลงมาได้แก่ ปกสวยงามน่าสนใจและขนาดของอักษรเหมาะสมกับวัยผู้อ่าน โดยมีค่าเฉลี่ยความเหมาะสมมาก ($\bar{X} = 4.30$)

(2) ด้านภาพประกอบ

นักเรียนมีความเห็นเกี่ยวกับด้านภาพประกอบในภาพรวมว่าเหมาะสมมาก ($\bar{X} = 4.34$) ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้ จำนวนภาพประกอบเหมาะสมกับเนื้อหา มีค่าเฉลี่ยความเหมาะสมมากที่สุด ($\bar{X} = 4.60$) รองลงมาได้แก่ ภาพประกอบช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจเนื้อเรื่องดียิ่งขึ้น ($\bar{X} = 4.50$) และรองลงมาได้แก่ ภาพประกอบส่งเสริมจินตนาการของผู้อ่าน ภาพประกอบสวยงามน่าสนใจ และสีของภาพประกอบทำให้น่าอ่าน โดยมีค่าเฉลี่ยความเหมาะสมมาก ($\bar{X} = 4.20$)

(3) ด้านเนื้อหา

นักเรียนมีความเห็นเกี่ยวกับด้านเนื้อหาในภาพรวมว่าเหมาะสมมาก ($\bar{X} = 4.17$) ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้ เนื้อหาสนุกสนานเพลิดเพลินมีค่าเฉลี่ยความเหมาะสมมากที่สุด ($\bar{X} = 4.50$) รองลงมาได้แก่ ความยาวของเนื้อหามีความเหมาะสม โดยมีค่าเฉลี่ยความเหมาะสมมาก ($\bar{X} = 4.30$) และรองลงมาได้แก่ กิจกรรมท้ายบทมีความง่ายเหมาะกับผู้อ่าน โดยมีค่าเฉลี่ยความเหมาะสมมาก ($\bar{X} = 4.10$)

(4) ด้านภาษา

นักเรียนมีความเห็นเกี่ยวกับด้านภาษาในภาพรวมว่าเหมาะสมมากที่สุด ($\bar{X} = 4.60$) ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้ ภาษาชัดเจน เข้าใจง่ายมีค่าเฉลี่ยความเหมาะสมมากที่สุด ($\bar{X} = 4.70$) รองลงมาได้แก่ การอธิบายคำศัพท์ทำให้เข้าใจเนื้อเรื่องดีขึ้น โดยมีค่าเฉลี่ยความเหมาะสมมากที่สุด ($\bar{X} = 4.60$) และรองลงมาได้แก่ ภาษาเหมาะสมกับวัยของผู้อ่าน โดยมีค่าเฉลี่ยความเหมาะสมมากที่สุด ($\bar{X} = 4.50$)

(5) ด้านประโยชน์ที่ได้รับ

นักเรียนมีความเห็นเกี่ยวกับด้านประโยชน์ที่ได้รับในภาพรวมว่าเหมาะสมมาก ($\bar{X} = 4.40$) ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้ ผู้อ่านเกิดความรู้สึกตระหนักและภาคภูมิใจในท้องถิ่นของตน และผู้อ่านเกิดนิสัยรักการอ่าน โดยมีค่าเฉลี่ยความเหมาะสมมากที่สุด ($\bar{X} = 4.50$) และรองลงมาได้แก่ ความรู้จากการอ่านสามารถนำไปประยุกต์ใช้กับชีวิตประจำวันได้ โดยมีค่าเฉลี่ยความเหมาะสมมาก ($\bar{X} = 4.20$)

(6) สรุปในภาพรวมของหนังสือแต่ละด้าน

นักเรียนมีความเห็นเกี่ยวกับหนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่องตำนานและประเพณีของจังหวัดสระบุรี สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยในภาพรวมมีความเหมาะสมมาก ($\bar{X} = 4.40$) โดยในรายละเอียดพบว่า ด้านภาษา โดยมีค่าเฉลี่ยความเหมาะสมมากที่สุด ($\bar{X} = 4.60$) รองลงมาได้แก่ ด้านประโยชน์ที่ได้รับ โดยมีค่าเฉลี่ยความเหมาะสมมาก ($\bar{X} = 4.40$) และรองลงมาได้แก่ ด้านภาพประกอบ โดยมีค่าเฉลี่ยความเหมาะสมมาก ($\bar{X} = 4.32$)

2. อภิปรายผล

ผลการสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่อง ตำนานพื้นบ้านและประเพณีของจังหวัดสระบุรี สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จังหวัดสระบุรี พบว่าความเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิและนักเรียนสรุปได้ว่าหนังสืออ่านเพิ่มเติมที่สร้างขึ้นมีคุณภาพอยู่ในระดับมาก โดยแสดงความคิดเห็นว่า

2.1 ด้านลักษณะรูปเล่มและการพิมพ์

ผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นว่า การออกแบบปกเหมาะสมกับเนื้อหา โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ที่ระดับ 1.00 ซึ่งสอดคล้องกับความคิดเห็นของนักเรียนที่เห็นว่าการออกแบบปกเหมาะสมกับเนื้อหา โดยมีค่าเฉลี่ยความเหมาะสมมากที่สุดระดับ ($\bar{X} = 4.50$) เช่นเดียวกัน ข้อค้นพบดังกล่าวสอดคล้องกับความคิดเห็นของฉวีวรรณ คูหาภินันท์ (2542, น. 43) ที่กล่าวว่า การวางรูปหน้าแต่ละหน้า และหน้าปก เลือกรูปที่เด่น ตรงต่อความเป็นจริงเพื่อดึงดูดความสนใจของเด็ก

2.2 ด้านภาพประกอบ

ผู้ทรงคุณวุฒิได้ให้ความคิดเห็นด้านภาพประกอบคือ ภาพประกอบช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจเนื้อเรื่องดียิ่งขึ้น และจำนวนภาพประกอบเหมาะสมกับเนื้อหา โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ที่ระดับ 1.00 ซึ่งสอดคล้องกับความคิดเห็นของนักเรียนที่เห็นว่า ภาพประกอบช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจเนื้อเรื่องดียิ่งขึ้น และจำนวนภาพประกอบเหมาะสมกับเนื้อหา โดยมีค่าเฉลี่ยความเหมาะสมมากที่สุดอยู่ที่ระดับ ($\bar{X} = 4.60$) เช่นเดียวกันข้อค้นพบดังกล่าวสอดคล้องกับความคิดเห็นของสมพร จารุณี (2541, น. 77-136) ที่กล่าวว่าไม่ว่าจะเป็นหนังสือบันเทิงคดี หรือสารคดีภาพประกอบจะมีบทบาทช่วยเสริมเนื้อหาสาระและเรื่องราว ดึงดูดความสนใจ ช่วยเสริมสร้างจินตนาการ และยังช่วยให้ผู้อ่านมีความรู้สึกว่าได้ไปรับรู้เรื่องราวดังกล่าวอีกด้วย

2.3 ด้านเนื้อหา

ผู้ทรงคุณวุฒิได้ให้ความคิดเห็นด้านเนื้อหา คือ เนื้อหาสนุกสนานเพลิดเพลินโดยมีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ที่ระดับ 1.00 ซึ่งสอดคล้องกับความคิดเห็นของนักเรียนที่เห็นว่า เนื้อหาสนุกสนานเพลิดเพลินโดยมีค่าเฉลี่ยความเหมาะสมมากที่สุดอยู่ที่ระดับ ($\bar{X} = 4.60$) เช่นเดียวกันข้อค้นพบดังกล่าวสอดคล้องกับความคิดเห็นของจินตนา ไบกาชุย (2542, น. 10-19) ที่กล่าวถึงลักษณะของหนังสืออ่านเพิ่มเติมที่ดีว่า เนื้อหาต้องมีความยากง่ายเหมาะสมกับวัย ความสามารถในการอ่าน และความสนใจในการอ่านของผู้อ่านตามระดับวัย เนื้อหาควรสนุกสนานเพลิดเพลิน ใช้ตัวละครที่เหมาะสม

2.4 ด้านภาษา

ผู้ทรงคุณวุฒิได้ให้ความคิดเห็นด้านภาษา คือ ภาษาชัดเจน เข้าใจง่ายและการอธิบายคำศัพท์ทำให้เข้าใจเนื้อเรื่องดีขึ้นโดยมีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ที่ระดับ 1.00 ซึ่งสอดคล้องกับความคิดเห็นของนักเรียนที่เห็นว่า ภาษาชัดเจน เข้าใจง่าย การอธิบายคำศัพท์ทำให้เข้าใจเนื้อเรื่องดีขึ้นโดยมีค่าเฉลี่ยความเหมาะสมมากที่สุดอยู่ที่ระดับ ($\bar{X} = 4.70$) เช่นเดียวกันข้อค้นพบดังกล่าวสอดคล้องกับความคิดเห็นของสุวรรณา รัตนธรรมเมธี (2550, น. 59-61) ที่กล่าวถึงว่า หนังสืออ่านเพิ่มเติมที่น่าอ่านควรมีภาษาที่สื่อความหมายชัดเจน ใช้ภาษาง่ายเป็นคำที่คุ้นเคยใกล้ตัวผู้อ่าน ไม่ใช่ภาษาที่สูงเกินไป ใช้ภาษาที่สุภาพ ภาษาที่หยาบคายไม่ควรนำมาใช้แม้ว่าจะเป็นคำใกล้ตัวก็ตาม

2.5 ด้านประโยชน์ที่ได้รับ

ผู้ทรงคุณวุฒิได้ให้ความคิดเห็นด้านประโยชน์ที่ได้รับ คือ สารที่ได้อ่านทำให้เกิดความรู้สึกระทึกและภาคภูมิใจในท้องถิ่นของตน และหนังสืออ่านเพิ่มเติมเล่มนี้ส่งเสริมให้เกิดนิสัยรักการอ่านโดยมีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ที่ระดับ 1.00 ซึ่งสอดคล้องกับความคิดเห็นของนักเรียนที่เห็นว่า ผู้อ่านเกิดความรู้สึกระทึกและภาคภูมิใจในท้องถิ่นของตน ผู้อ่านเกิดนิสัยรักการอ่านโดยมีค่าเฉลี่ยความเหมาะสมมากที่สุดอยู่ที่ระดับ ($\bar{X} = 4.50$) เช่นเดียวกันข้อค้นพบดังกล่าวสอดคล้องกับความคิดเห็นของสมพร จารุณี (2554, น. 13-60) ที่กล่าวว่า หนังสือไม่ว่าจะมีเนื้อหาสาระเกี่ยวกับเรื่องใด มีจุดมุ่งหมายทั่วไปหรือเฉพาะเจาะจงอย่างไร ควรเป็นประโยชน์ต่อผู้อ่านเกี่ยวกับสาระความรู้ การส่งเสริมความคิด เจตคติ และค่านิยมที่เหมาะสมอย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายด้านพร้อมกันไป

3. ข้อเสนอแนะ

3.1 ข้อเสนอแนะในการนำหนังสือไปใช้

3.1.1 ครูผู้สอนควรทำความเข้าใจวัตถุประสงค์ของหนังสืออ่านเพิ่มเติมเพื่อสามารถเสนอแนะให้ผู้เรียนใช้หนังสือได้อย่างถูกต้อง

3.1.2 การใช้หนังสืออ่านเพิ่มเติมนั้นผู้เรียนจะต้องตอบคำถามท้ายเรื่องเพื่อประเมินผู้เรียนจากการศึกษาแต่ละเรื่อง

3.1.3 การใช้หนังสือนอกจากจะใช้เป็นหนังสืออ่านเพิ่มเติมนอกเวลาเรียนแล้วผู้สอนยังสามารถนำหนังสือไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน โดยบูรณาการทักษะทางภาษา เพื่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนมีความสมบูรณ์

3.2 ข้อเสนอแนะในการสร้างหนังสือครั้งต่อไป

3.2.1 ควรมีการสร้างเนื้อหาเพิ่มเติมโดยนำเรื่องในท้องถิ่นมาเป็นเนื้อหา เช่น ภูมินามของจังหวัดสระบุรี นิทานพื้นบ้าน และอื่น ๆ เพื่อสร้างจิตสำนึกความภาคภูมิใจและรักท้องถิ่นให้กับผู้อ่าน

3.2.2 ควรสร้างเป็นหนังสืออิเล็กทรอนิกส์แบบมัลติมีเดีย

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กรมวิชาการ. (2545). *หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544*. กรุงเทพฯ: การศาสนา.
- กระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2552). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. กรุงเทพฯ: ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- จินตนา ไบกาซูยี. (2536). *การเขียนสื่อการเรียนการสอน*. กรุงเทพฯ: ดันอ้อแถมมี.
- _____. (2536). *แนวการจัดทำหนังสือสำหรับเด็ก*. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- _____. (2542). *เทคนิคการเขียนหนังสือสำหรับเด็ก*. กรุงเทพฯ: ครูสภาลาดพร้าว.
- จิระประภา บุญนิത്യ และคนอื่นๆ. (2551). *วิธีช่วยให้เด็กรักการอ่าน*. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ฉวีวรรณ คูหาภินันท์. (2542). *การอ่านและส่งเสริมการอ่าน*. กรุงเทพฯ: บุรพาสาส์น.
- _____. (2545). *การทำหนังสือสำหรับเด็ก*. กรุงเทพฯ: บุรพาสาส์น.
- ชนัญญา ฤทธิ์แดง. (2542). *การสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่อง "ประเพณีท้องถิ่นสมุทรปราการ" สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.
- ดุขฎิ บริพัตร ณ อยุธยา. (2537). *บันทึกประเพณีไทยภาคกลาง*. กรุงเทพฯ: ดอกหญ้า.
- ถวัลย์ มาศจรัส. (2545). *สารคดีและการเขียนสารคดี*. กรุงเทพฯ: ธารอักษร.
- _____. (2548). *การเขียนหนังสืออ่านเพิ่มเติม*. กรุงเทพฯ: ธารอักษร.
- เบญจมาศ รังสีสหกรณ์. (2556). *การสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่องตำนานและนิทานพื้นบ้านอำเภอวังเหนือ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 อำเภอวังเหนือ จังหวัดลำปาง*. (การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.
- ประคอง นิมานเหมินท์. (2542). *นิทานพื้นบ้านศึกษา*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ประพันธ์ สีทองสุด. (2554). *การสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่อง ประเพณี และนิทานพื้นบ้านเพชรบูรณ์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จังหวัดเพชรบูรณ์*. (การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.
- ปราณี บุญน้อม. (2551). *การพัฒนาหนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่อง เมืองแห่งน้ำ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จังหวัดสระบุรี*. (การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.
- ปานรวี ยงยุทธวิชัย. (2548). *การเขียนหนังสืออ่านเพิ่มเติม*. กรุงเทพฯ: ธารอักษร.
- พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน. (2554). กรุงเทพฯ: นามมีบุ๊คส์พับลิเคชั่นส์.
- พลสุข บุญมี. (2555). *การพัฒนาหลักสูตรบูรณาการ เรื่อง ตำนานกระจำนบ้านเรา อำเภออุ้มทอง จังหวัดสุพรรณบุรี สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี, ลพบุรี.
- แมนมาส ขวลิต. (2546). *การสร้างหนังสือสำหรับเด็ก*. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.

- วรรณธรา คำสุภา. (2546). การสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติมเรื่อง ตำนานพื้นบ้านหรือภูเขย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดลำพูน. (การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.
- วิริยะ สิริสิงห. (2537). การสร้างสรรค์วรรณกรรมสำหรับเด็กและเยาวชน. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- วิลักษณ์ ศรีป่าซาง.(2541). วรรณกรรมตำนานล้านนา การศึกษาวิธีการสร้าง. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- วิลาสินี พ้องพงษ์ศรี. (2552). การพัฒนาหนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่อง ตำนานเมืองสระบุรี สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี, ลพบุรี.
- สมพร จารุณัฐ. (2538). การจัดทำหนังสือประเภทเสริมประสบการณ์. กรุงเทพฯ: ศูนย์พัฒนาหนังสือกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ.
- _____. (2541). คู่มือการเขียนบันเทิงคดีและสารคดีสำหรับเด็ก. กรุงเทพฯ: สถาบันภาษาไทย กรมวิชาการ.
- สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. (2545). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545. กรุงเทพฯ: พรึกหวานกราฟฟิค.
- อนุนานราชธน, พระยา. (2506). ตรุช-สารทประเพณีเกี่ยวกับเทศกาล. กรุงเทพฯ: สมาคมสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย.
- อุษณีย์ ธงไชย.(2540). จาริตและตำนาน หลักฐานที่สร้างขึ้นภายใต้อิทธิพลของพุทธศาสนาลังกาวงศ์. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.

ภาคผนวก

มหาวิทยาลัย

สกลนครราชภัฏ

ภาคผนวก ก

รายชื่อผู้ให้ข้อมูลตำนานพื้นบ้านและประเพณี

รายชื่อผู้ให้ข้อมูลตำนานพื้นบ้านและประเพณี

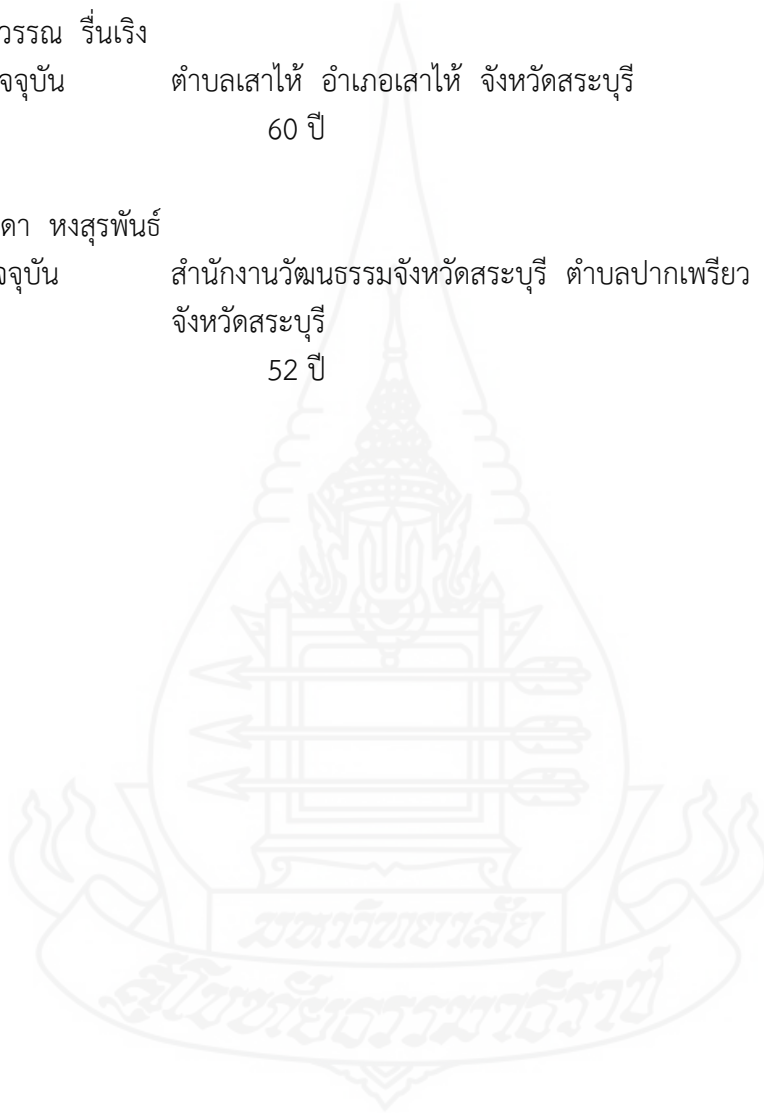
1. พระเจริญ ธรรมวุฑโฒ
ที่อยู่ปัจจุบัน วัดโพธิ์ ตำบลพระยาทต อำเภอสายใต้ จังหวัดสระบุรี
อายุ 45 ปี
2. นางสุปราณี หุ่มขุนทด
ที่อยู่ปัจจุบัน 29 หมู่ 5 ตำบลพระยาทต อำเภอสายใต้ จังหวัดสระบุรี
อายุ 55 ปี
3. นายชุมพล บุญตา
ที่อยู่ปัจจุบัน 67 หมู่ 6 ตำบลพระยาทต อำเภอสายใต้ จังหวัดสระบุรี
อายุ 63 ปี
4. นางสุรัตน์ หาร์ญดา
ที่อยู่ปัจจุบัน 33 หมู่ 5 ตำบลพระยาทต อำเภอสายใต้ จังหวัดสระบุรี
อายุ 61 ปี
5. นายอู๊ด หนูจันทร์
ที่อยู่ปัจจุบัน 76 หมู่ 6 ตำบลพระยาทต อำเภอสายใต้ จังหวัดสระบุรี
อายุ 62 ปี
6. นายศรชัย วงษ์สง่า
ที่อยู่ปัจจุบัน ตำบลห้วยบง อำเภอลำลูกเกด จังหวัดสระบุรี
อายุ 68 ปี
7. นายประยูร แก้ววิภา
ที่อยู่ปัจจุบัน ตำบลพระยาทต อำเภอสายใต้ จังหวัดสระบุรี
อายุ 73 ปี

ภาคผนวก ข
รายชื่อผู้เชี่ยวชาญในท้องถิ่น

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญในท้องถิ่น

1. นายชำนาญ นิธิ์นพวรรณ
ที่อยู่ปัจจุบัน โรงเรียนบ้านยาง ตำบลบ้านยาง อำเภอเสนาห์ จังหวัดสระบุรี
อายุ 57 ปี
2. นางฉวีวรรณ รื่นเรือง
ที่อยู่ปัจจุบัน ตำบลเสนาห์ อำเภอเสนาห์ จังหวัดสระบุรี
อายุ 60 ปี
3. นางลัดดา หงสุรพันธ์
ที่อยู่ปัจจุบัน สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดสระบุรี ตำบลปากเพรียว อำเภอเมืองสระบุรี
จังหวัดสระบุรี
อายุ 52 ปี

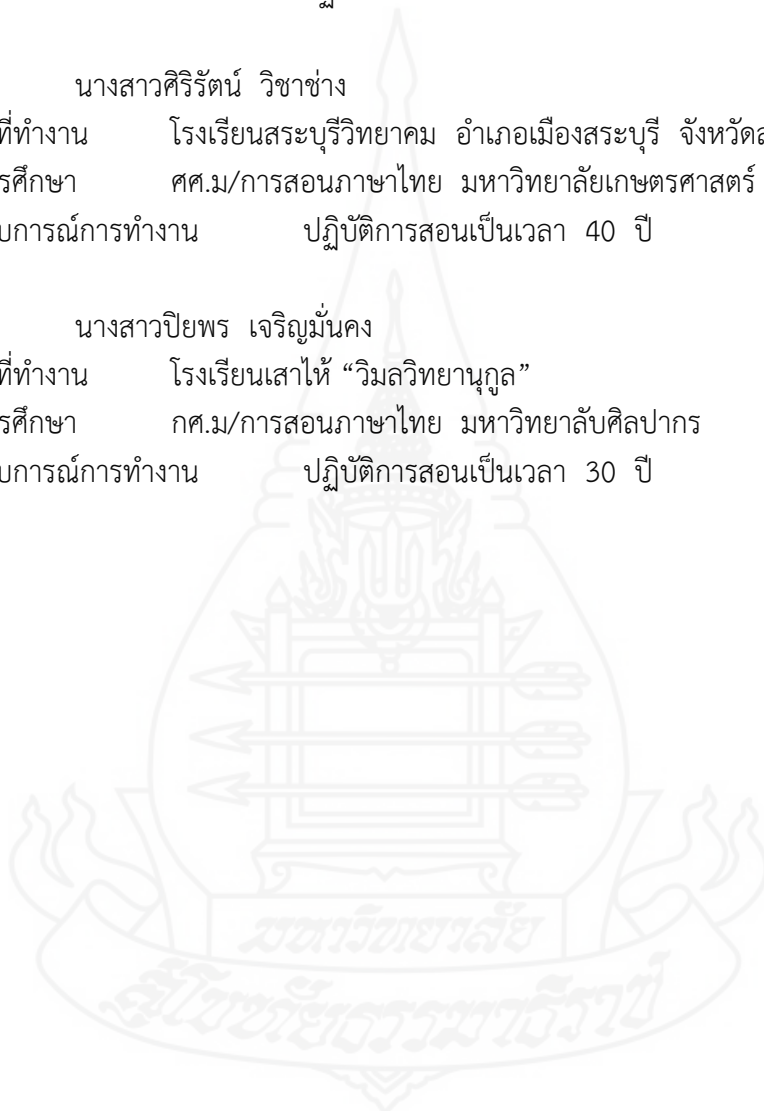

ภาคผนวก ค
รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญในท้องถิ่น

1. ชื่อ นา ประนอม ช่างจักร
สถานที่ทำงาน โรงเรียนสระบุรีวิทยาคม อำเภอเมืองสระบุรี จังหวัดสระบุรี
วุฒิการศึกษา กศ.ม./การสอนภาษาไทย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
ประสบการณ์การทำงาน ปฏิบัติการสอนเป็นเวลา 27 ปี
2. ชื่อ นางสาวศิริรัตน์ วิชาช่าง
สถานที่ทำงาน โรงเรียนสระบุรีวิทยาคม อำเภอเมืองสระบุรี จังหวัดสระบุรี
วุฒิการศึกษา ศศ.ม./การสอนภาษาไทย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
ประสบการณ์การทำงาน ปฏิบัติการสอนเป็นเวลา 40 ปี
3. ชื่อ นางสาวปิยพร เจริญมั่นคง
สถานที่ทำงาน โรงเรียนเสาไห้ “วิมลวิทยานุกูล”
วุฒิการศึกษา กศ.ม./การสอนภาษาไทย มหาวิทยาลัยศิลปากร
ประสบการณ์การทำงาน ปฏิบัติการสอนเป็นเวลา 30 ปี

ภาคผนวก ง
สำเนาหนังสือเชิญผู้ทรงคุณวุฒิ

ที่ ศธ ๐๕๒๒.๑๖ (บ)/๓๕๓

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
ตำบลบางพูด อำเภอปากเกร็ด
จังหวัดนนทบุรี ๑๑๑๒๐

๕ พฤศจิกายน ๒๕๕๙

เรื่อง ขอเรียนเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาเครื่องมือวิจัย

เรียน อาจารย์ศิริรัตน์ วิชาช่าง

สิ่งที่ส่งมาด้วย โครงการการศึกษาค้นคว้าอิสระ จำนวน ๑ ชุด

ด้วยนางกรรมการ ชัยชาญธรรม นักศึกษาหลักสูตรบัณฑิตศึกษา แขนงวิชาหลักสูตรและการสอน วิชาเอกภาษาไทย สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ได้รับอนุมัติให้ทำการศึกษาค้นคว้าอิสระ เรื่อง การสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่องตำนานพื้นบ้านและประเพณี จังหวัดสระบุรี สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา ปีที่ ๕ อำเภอเสนาให้ จังหวัดสระบุรี ตามโครงการการศึกษาค้นคว้าอิสระที่แนบมาด้วยนี้

การจัดทำการศึกษาค้นคว้าอิสระเรื่องดังกล่าว นักศึกษาได้จัดทำเครื่องมือที่จะเก็บรวบรวมข้อมูลและ ได้รับความเห็นชอบเบื้องต้นจากอาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาค้นคว้าอิสระไว้ชิ้นหนึ่งแล้ว แต่เพื่อให้เครื่องมือที่จัดทำ นั้นมีความครอบคลุมเนื้อหาวิชา แนวปฏิบัติ และสอดคล้องกับหลักและกระบวนการวิจัย ทางสาขาวิชาจึงขอความ อนุเคราะห์จากท่านในฐานะผู้ทรงคุณวุฒิด้านภาษาไทย ได้โปรดพิจารณาตรวจสอบและให้ความคิดเห็นเพื่อการ ปรับปรุงเครื่องมือการศึกษาค้นคว้าอิสระของนักศึกษาผู้นี้ด้วย สำหรับรายละเอียดอื่น ๆ นักศึกษาจะนำเรียนด้วย ตนเอง

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านเป็นอย่างดี จึงขอขอบคุณ มา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ทวีวัฒน์ วัฒนกุลเจริญ)

รักษาการแทน

ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์

ฝ่ายบัณฑิตศึกษา

โทร. ๐-๒๕๐๔-๘๕๐๕

โทรสาร. ๐-๒๕๐๓-๓๕๖๖-๗

เบอร์โทรศัพท์นักศึกษา ๐-๘๘๓๖-๔๐๐๘๖

ที่ ศธ ๐๕๒๒.๑๖ (บ)/๒๕๕๙

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
ตำบลบางพูด อำเภอปากเกร็ด
จังหวัดนนทบุรี ๑๑๑๒๐

๔ พฤศจิกายน ๒๕๕๙

เรื่อง ขอเรียนเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาเครื่องมือวิจัย

เรียน อาจารย์ประนอม ช่างงจักร

สิ่งที่ส่งมาด้วย โครงการการศึกษาค้นคว้าอิสระ จำนวน ๑ ชุด

ด้วยนางกรรมการฯ ชัยชาญธรรม นักศึกษาหลักสูตรบัณฑิตศึกษา แขนงวิชาหลักสูตรและการสอน วิชาเอกภาษาไทย สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ได้รับอนุมัติให้ทำการศึกษาค้นคว้าอิสระ เรื่อง การสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่องตำนานพื้นบ้านและประเพณี จังหวัดสระบุรี สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕ อำเภอเสนาให้ จังหวัดสระบุรี ตามโครงการการศึกษาค้นคว้าอิสระที่แนบมาด้วยนี้

การจัดทำการศึกษาค้นคว้าอิสระเรื่องดังกล่าว นักศึกษาได้จัดทำเครื่องมือที่จะเก็บรวบรวมข้อมูลและได้รับความเห็นชอบเบื้องต้นจากอาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาค้นคว้าอิสระไว้ชิ้นหนึ่งแล้ว แต่เพื่อให้เครื่องมือที่จัดทำนั้นมีความครอบคลุมเนื้อหาวิชา แนวปฏิบัติ และสอดคล้องกับหลักและกระบวนการวิจัย ทางสาขาวิชาจึงขอความอนุเคราะห์จากท่านในฐานะผู้ทรงคุณวุฒิด้านภาษาไทย ได้โปรดพิจารณาตรวจสอบและให้ความคิดเห็นเพื่อการปรับปรุงเครื่องมือการศึกษาค้นคว้าอิสระของนักศึกษาผู้นี้ด้วย สำหรับรายละเอียดอื่นๆนักศึกษาจะนำเรียนด้วยตนเอง

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านเป็นอย่างดี จึงขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ทวีวัฒน์ วัฒนกุลเจริญ)

รักษาการแทน

ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์

ฝ่ายบัณฑิตศึกษา

โทร. ๐-๒๕๐๔-๘๕๐๕

โทรสาร. ๐-๒๕๐๓-๓๕๖๖-๗

เบอร์โทรศัพท์นักศึกษา ๐-๘๘๓๖-๔๐๐๘๖

ที่ ศธ ๐๕๒๒.๑๖ (บ)/๓๙๙

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
ตำบลบางพูด อำเภอปากเกร็ด
จังหวัดนนทบุรี ๑๑๑๒๐

๔ พฤศจิกายน ๒๕๕๙

เรื่อง ขอเรียนเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาเครื่องมือวิจัย
เรียน อาจารย์ปิยพร เจริญมั่นคง
สิ่งที่ส่งมาด้วย โครงการการศึกษาค้นคว้าอิสระ จำนวน ๑ ชุด

ด้วยนางกรรมการ ผู้ช่วยชาญธรรม นักศึกษาหลักสูตรบัณฑิตศึกษา แขนงวิชาหลักสูตรและการสอน วิชาเอกภาษาไทย สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ได้รับอนุมัติให้ทำการศึกษาค้นคว้าอิสระ เรื่อง การสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่องตำนานพื้นบ้านและประเพณี จังหวัดสระบุรี สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕ อำเภอเสนาให้ จังหวัดสระบุรี ตามโครงการการศึกษาค้นคว้าอิสระที่แนบมาด้วยนี้

การจัดทำการศึกษาค้นคว้าอิสระเรื่องดังกล่าว นักศึกษาได้จัดทำเครื่องมือที่จะเก็บรวบรวมข้อมูลและได้รับความเห็นชอบเบื้องต้นจากอาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาค้นคว้าอิสระไว้ขั้นหนึ่งแล้ว แต่เพื่อให้เครื่องมือที่จัดทำนั้นมีความครอบคลุมเนื้อหาวิชา แนวปฏิบัติ และสอดคล้องกับหลักและกระบวนการวิจัย ทางสาขาวิชาจึงขอความอนุเคราะห์จากท่านในฐานะผู้ทรงคุณวุฒิด้านภาษาไทย ได้โปรดพิจารณาตรวจสอบและให้ความคิดเห็นเพื่อการปรับปรุงเครื่องมือการศึกษาค้นคว้าอิสระของนักศึกษาผู้นี้ด้วย สำหรับรายละเอียดอื่น ๆ นักศึกษาจะนำเรียนด้วยตนเอง

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านเป็นอย่างดี จึงขอคุณ
มา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ทวีวัฒน์ วัฒนกุลเจริญ)

รักษาการแทน

ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์

ฝ่ายบัณฑิตศึกษา

โทร. ๐-๒๕๐๔-๘๕๐๕

โทรสาร. ๐-๒๕๐๓-๓๕๖๖-๗

เบอร์โทรศัพท์นักศึกษา ๐-๘๘๓๖-๔๐๐๘๖

ภาคผนวก จ

ตัวอย่างแบบประเมินคุณภาพหนังสือโดยผู้เชี่ยวชาญในท้องถิ่น

แบบสอบถามความคิดเห็นของภูมิปัญญาท้องถิ่น ตำนานพื้นบ้านและประเพณีจังหวัดสระบุรี

- คำชี้แจง โปรดพิจารณาความถูกต้องเหมาะสมของเนื้อหา ตามเกณฑ์ต่อไปนี้
1. เป็นตำนานและประเพณีของจังหวัดสระบุรี
 2. เนื้อหาเหมาะสมกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
- แล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับระดับความคิดเห็นของท่าน
- +1 ถูกต้องเหมาะสม
- 0 ไม่แน่ใจว่าถูกต้องเหมาะสมหรือไม่
- 1 ไม่ถูกต้องเหมาะสม

ข้อ	หัวข้อ / เนื้อหา	คะแนนความคิดเห็น		
		+1	0	-1
1.	ตำนาน			
1.1	ตำนานพระพุทธบาท สระบุรี			
1.2	ตำนานเสาร์ร้องไห้			
1.3	ตำนานน้ำตกเจ็ดสาวน้อย			
1.4	ตำนานผาเสด็จ			
1.5	ตำนานแม่น้ำป่าสักเบญจสุทธิดังคา			
1.6	ตำนานเมืองขีดขิน			
1.7	ตำนานถ้ำมหาสนุก			
1.8	ตำนานวัดพระพุทธฉาย สระบุรี			
1.9	อื่นๆ			
2.	ประเพณี			
3.1	ประเพณีตักบาตรดอกไม้ม			
3.2	ประเพณีสร้างน้ำเสานางตะเคียนทองวัดสูง			
3.3	ประเพณีกำฟ้า สระบุรี			
3.4	ประเพณีข้าวต้มลูกโยน			
3.5	ประเพณีแข่งเรือยาวลุ่มน้ำป่าสัก			
3.6	ประเพณีจุดประทีปตีนกา			
3.7	ประเพณีเจ้าพ่อเขาคอก			
3.8	ประเพณีทำบุญข้าวห่อ			
3.9	ประเพณีพิธีรำโรง			
3.10	ประเพณีแห่พระเขี้ยวแก้ว			
3.11	อื่นๆ			

ข้อเสนอแนะอื่น

.....
.....
.....
.....

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

(.....)

ตำแหน่ง.....

วันที่.....เดือน..... พ.ศ.....

ภาคผนวก ฉ

ตัวอย่างแบบประเมินคุณภาพหนังสือโดยผู้ทรงคุณวุฒิ

สำหรับ
ผู้ทรงคุณวุฒิ

แบบประเมินคุณค่าหนังสืออ่านเพิ่มเติม
เรื่องตำนานพื้นบ้านและประเพณีจังหวัดสระบุรี
สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จังหวัดสระบุรี

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย / ลงในช่องความคิดเห็นที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน
โดย +1 หมายถึง เหมาะสม
0 หมายถึง ไม่แน่ใจ
-1 หมายถึง ไม่เหมาะสม

รายการประเมิน	เกณฑ์การประเมิน		
	+1	0	-1
1. ด้านรูปเล่มและการพิมพ์			
1.1 ชื่อเรื่องน่าสนใจ			
1.2 การออกแบบปกเหมาะสมกับเนื้อหา			
1.3 ปกสวยงามน่าสนใจ			
1.4 รูปเล่มและปกแข็งแรงทนทาน			
1.5 ขนาดของอักษรเหมาะสมกับวัยผู้อ่าน			
1.6 จำนวนหน้ามีความเหมาะสม			
1.7 ขนาดของรูปเล่มมีความเหมาะสม			
2. ด้านภาพประกอบ			
2.1 การจัดวางภาพประกอบและตัวอักษรเหมาะสม			
2.2 ภาพประกอบส่งเสริมจินตนาการของผู้อ่าน			
2.3 ภาพประกอบช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจเนื้อเรื่องดียิ่งขึ้น			
2.4 ภาพประกอบสวยงามน่าสนใจ			
2.5 จำนวนภาพประกอบเหมาะสมกับเนื้อหา			
2.6 สีของภาพประกอบทำให้น่าอ่าน			
3. ด้านเนื้อหา			
3.1 เนื้อหาสนุกสนานเพลิดเพลิน			
3.2 เนื้อหาส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญา อารมณ์และสังคม			
3.3 เนื้อหาช่วยให้ผู้อ่านเกิดแนวคิดและทัศนคติที่ดีเกี่ยวกับท้องถิ่น			
3.4 ความยาวของเนื้อหามีความเหมาะสมกับวัยของผู้อ่าน			
3.5 กิจกรรมท้ายบทมีความยากง่ายเหมาะกับผู้อ่าน			

รายการประเมิน	เกณฑ์การประเมิน		
	+1	0	-1
4. ด้านภาษา			
4.1 ภาษาชัดเจน เข้าใจง่าย			
4.2 การอธิบายคำศัพท์ทำให้เข้าใจเนื้อเรื่องดีขึ้น			
4.3 การใช้คำถูกต้องตามหลักภาษา			
4.4 ภาษาเหมาะสมกับวัยของผู้อ่าน			
5. ด้านประโยชน์ที่ได้รับ			
5.1 สามารถนำไปประยุกต์ใช้กับชีวิตประจำวันได้			
5.2 สารที่ได้อ่านทำให้เกิดความรู้สึกตระหนักและภาคภูมิใจในท้องถิ่นของตน			
5.3 หนังสืออ่านเพิ่มเติมเล่มนี้ส่งเสริมให้เกิดนิสัยรักการอ่าน			

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

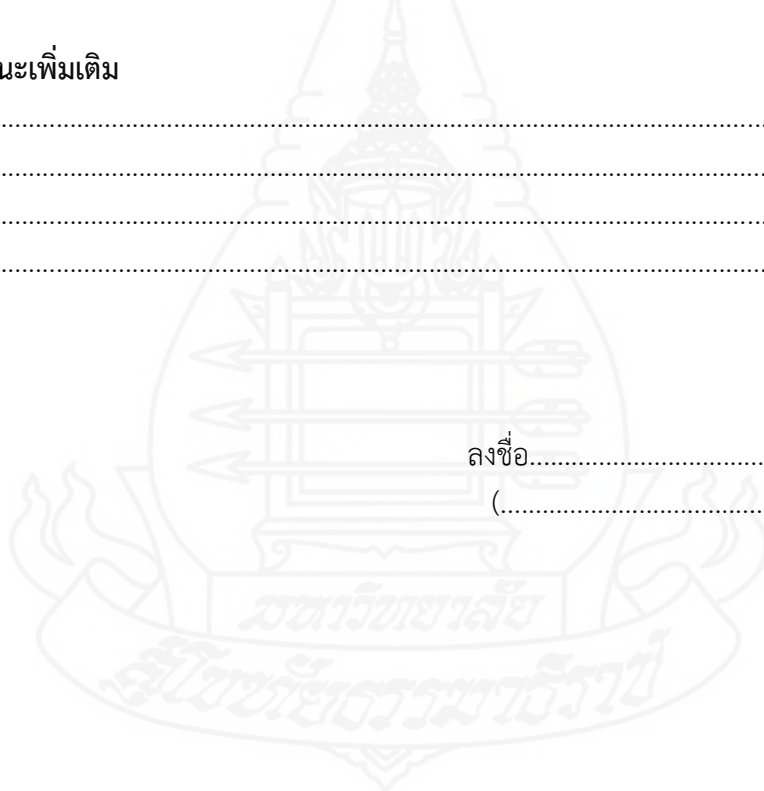
.....

.....

.....

.....

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน
(.....)

ภาคผนวก ข

ตารางแสดงผลการตรวจสอบคุณภาพหนังสือโดยผู้ทรงคุณวุฒิ

ตารางแสดงผลการตรวจสอบคุณภาพหนังสือโดยผู้ทรงคุณวุฒิ

ตารางผนวกที่ 1.1 แสดงผลการตรวจสอบคุณภาพหนังสือด้านรูปเล่มและการพิมพ์

รายการประเมิน	ความเห็นผู้ทรงคุณวุฒิ			ระดับ IOC	แปลผล
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3		
1. ชื่อเรื่องน่าสนใจเหมาะสม	1	0	1	0.66	เหมาะสม
2. การออกแบบปกเหมาะสมกับเนื้อหา	1	1	1	1.00	เหมาะสม
3. ปกสวยงามน่าสนใจ	1	1	0	0.66	เหมาะสม
4. รูปเล่มและปกแข็งแรง ทนทาน	1	1	1	1.00	เหมาะสม
5. ขนาดของอักษรเหมาะสมกับวัยของผู้อ่าน	1	1	1	1.00	เหมาะสม
6. จำนวนหน้ามีความเหมาะสม	1	0	1	0.66	เหมาะสม
7. ขนาดรูปเล่มมีความเหมาะสม	1	0	1	0.66	เหมาะสม

จากตารางผนวกที่ 1.1 พบว่าผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 3 ท่านมีความเห็นด้านรูปเล่มและการพิมพ์ในภาพรวมมีความเหมาะสม โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.66-1.00 เมื่อพิจารณาแต่ละรายการพบว่า การออกแบบปกเหมาะสมกับเนื้อหา รูปเล่มและปกแข็งแรงทนทาน ขนาดของอักษรเหมาะสมกับวัยของผู้อ่านมีความเหมาะสม โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้อง 1.00 และชื่อเรื่องน่าสนใจ การออกแบบปกเหมาะสมกับเนื้อหา ปกสวยงามน่าสนใจ จำนวนหน้ามีความเหมาะสมและขนาดรูปเล่มมีความเหมาะสม โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.66-1.00

ตารางผนวกที่ 1.2 แสดงผลการตรวจสอบคุณภาพหนังสือด้านภาพประกอบ

รายการประเมิน	ความเห็นผู้ทรงคุณวุฒิ			ระดับ IOC	แปลผล
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3		
1. การจัดวางภาพประกอบ และตัวอักษรเหมาะสม	1	1	1	1.00	เหมาะสม
2. ภาพประกอบส่งเสริมจินตนาการของผู้อ่าน	0	1	1	0.66	เหมาะสม
3. ภาพประกอบช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจเนื้อเรื่องดียิ่งขึ้น	1	1	1	1.00	เหมาะสม
4. ภาพประกอบสวยงามน่าสนใจ	1	0	1	0.66	เหมาะสม
5. จำนวนภาพประกอบเหมาะสมกับเนื้อหา	1	1	1	1.00	เหมาะสม
6. สีของภาพประกอบทำให้น่าอ่าน	0	1	1	0.66	เหมาะสม

จากตารางผนวกที่ 1.2 พบว่าผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 3 ท่านมีความเห็นด้านภาพประกอบในภาพรวมมีความเหมาะสม โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.66-1.00 เมื่อพิจารณาแต่ละรายการพบว่า การจัดวางภาพประกอบและตัวอักษรเหมาะสม ภาพประกอบช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจเนื้อเรื่องดียิ่งขึ้น และจำนวนภาพประกอบเหมาะสม มีความเหมาะสม โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้อง 1.00 ส่วนภาพประกอบส่งเสริมจินตนาการของผู้อ่าน ภาพประกอบสวยงามน่าสนใจ จำนวนภาพประกอบเหมาะสมกับเนื้อหาและสีของภาพประกอบทำให้น่าอ่าน มีความเหมาะสม โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.66-1.00

ตารางผนวกที่ 1.3 แสดงผลการตรวจสอบคุณภาพหนังสือด้านเนื้อหา

รายการประเมิน	ความเห็นผู้ทรงคุณวุฒิ			ระดับ IOC	แปลผล
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3		
1. เนื้อหาสนุกสนานเพลิดเพลิน	1	1	1	1.00	เหมาะสม
2. เนื้อหาส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญา อารมณ์และสังคม	1	1	1	1.00	เหมาะสม
3. เนื้อหาช่วยให้ผู้อ่านเกิดแนวคิด และทัศนคติที่ดีเกี่ยวกับท้องถิ่น	1	1	1	1.00	เหมาะสม
4. ความยาวของเนื้อหา มีความเหมาะสมกับวัยของผู้อ่าน	1	1	1	1.00	เหมาะสม
5. กิจกรรมท้ายบทมีความง่าย เหมาะกับผู้อ่าน	1	0	1	0.66	เหมาะสม

จากตารางผนวกที่ 1.3 พบว่าผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 3 ท่านมีความเห็นด้านเนื้อหา ในภาพรวมมีความเหมาะสม โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.66-1.00 เมื่อพิจารณาแต่ละรายการพบว่าเนื้อหาสนุกสนานเพลิดเพลิน เนื้อหาส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญาอารมณ์และสังคม เนื้อหาช่วยให้ผู้อ่านเกิดแนวคิดและทัศนคติที่ดีเกี่ยวกับท้องถิ่นและความยาวของเนื้อหา มีความเหมาะสมกับวัยของผู้อ่านมีความเหมาะสม โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้อง 1.00 ส่วนเนื้อหาสนุกสนานเพลิดเพลิน และกิจกรรมท้ายบทมีความง่ายเหมาะสมกับผู้อ่านมีความเหมาะสม โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.66-1.00

ตารางผนวกที่ 1.4 แสดงผลการตรวจสอบคุณภาพหนังสือด้านภาษา

รายการประเมิน	ความเห็นผู้ทรงคุณวุฒิ			ระดับ IOC	แปลผล
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3		
1. ภาษาชัดเจน เข้าใจง่าย	1	1	1	1.00	เหมาะสม
2. การอธิบายคำศัพท์ทำให้เข้าใจเนื้อเรื่องดีขึ้น	1	1	1	1.00	เหมาะสม
3. การใช้คำถูกต้องตามหลักภาษา	1	1	1	1.00	เหมาะสม
4. ภาษาเหมาะสมกับวัยของผู้อ่าน	0	1	1	0.66	เหมาะสม

จากตารางผนวกที่ 1.4 พบว่าผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 3 ท่านมีความเห็นด้านภาษา ในภาพรวมมีความเหมาะสม โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.66-1.00 เมื่อพิจารณาแต่ละรายการพบว่า ภาษาชัดเจน เข้าใจง่าย การอธิบายคำศัพท์ทำให้เข้าใจเนื้อเรื่องดีขึ้นและการใช้คำถูกต้องตามหลักภาษามีความเหมาะสม โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้อง 1.00 ส่วนภาษาเหมาะสมกับวัยของผู้อ่านมีความเหมาะสม โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.66-1.00

ตารางผนวกที่ 1.5 แสดงผลการตรวจสอบคุณภาพหนังสือด้านประโยชน์ที่ได้รับ

รายการประเมิน	ความเห็นผู้ทรงคุณวุฒิ			ระดับ IOC	แปลผล
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3		
1. สามารถนำไปประยุกต์ใช้กับชีวิตประจำวัน	1	1	1	1.00	เหมาะสม
2. สารระที่ได้อ่านทำให้เกิดความรู้สึกตระหนักและภาคภูมิใจในท้องถิ่นของตน	1	1	1	1.00	เหมาะสม
3. หนังสืออ่านเพิ่มเติมเล่มนี้ส่งเสริมให้เกิดนิสัยรักการอ่าน	1	1	1	1.00	เหมาะสม

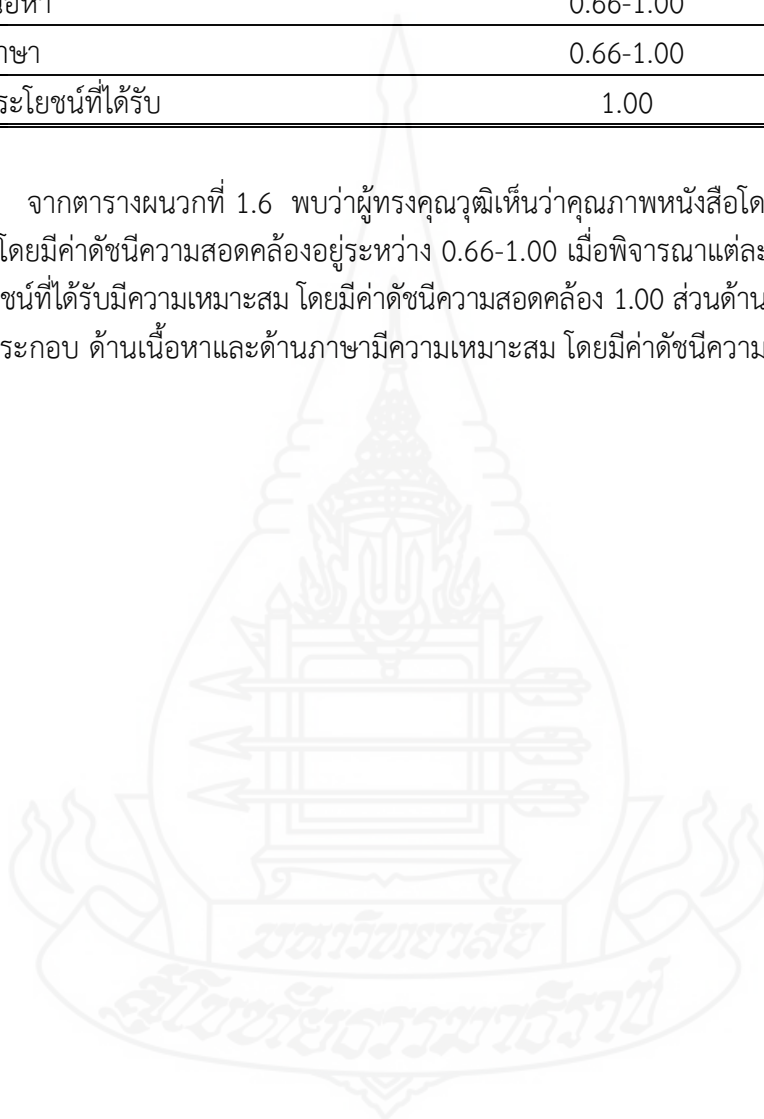
จากตารางผนวกที่ 1.5 พบว่าผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 3 ท่านมีความเห็นด้านประโยชน์ที่ได้รับในภาพรวมมีความเหมาะสม โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 1.00 เมื่อพิจารณาแต่ละรายการพบว่า สามารถนำไปประยุกต์ใช้กับชีวิตประจำวัน สารระที่ได้อ่านทำให้เกิดความรู้สึกตระหนักและภาคภูมิใจในท้องถิ่นของตนและหนังสืออ่านเพิ่มเติมเล่มนี้ส่งเสริมให้เกิดนิสัยรักการอ่านมีความเหมาะสม โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้อง 1.00

ตารางผนวกที่ 1.6 แสดงผลการตรวจสอบคุณภาพหนังสือในภาพรวมโดยผู้ทรงคุณวุฒิ

รายการประเมิน	ระดับ IOC	แปลผล
1. ด้านรูปเล่มและการพิมพ์	0.66-1.00	เหมาะสม
2. ด้านภาพประกอบ	0.66-1.00	เหมาะสม
3. ด้านเนื้อหา	0.66-1.00	เหมาะสม
4. ด้านภาษา	0.66-1.00	เหมาะสม
5. ด้านประโยชน์ที่ได้รับ	1.00	เหมาะสม

จากตารางผนวกที่ 1.6 พบว่าผู้ทรงคุณวุฒิเห็นว่าคุณภาพหนังสือโดยภาพรวมมีความเหมาะสม โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.66-1.00 เมื่อพิจารณาแต่ละรายละเอียดพบว่า ด้านประโยชน์ที่ได้รับมีความเหมาะสม โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้อง 1.00 ส่วนด้านรูปเล่มและการพิมพ์ ด้านภาพประกอบ ด้านเนื้อหาและด้านภาษามีความเหมาะสม โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้อง ระหว่าง 0.66-1.00

ภาคผนวก ซ

รายชื่อนักเรียนที่ร่วมประเมินหนังสือ

รายชื่อนักเรียนที่ร่วมประเมินหนังสือ
ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดโพธิ์ (นาควิทยานุสรณ์) ปีการศึกษา 2559

1. เด็กชายศิริชัย กองแก้วภูมิ
2. เด็กชายพิพัฒน์ หลักพิมพ์
3. เด็กชายศิริชัย ศรสำแดง
4. เด็กชายชูชาติ เขียวพุด
5. เด็กชายธนธรณ์ ใจแก้ว
6. เด็กหญิงคณิตา ภูมิมา
7. เด็กหญิงสุนิสา คงเจริญ
8. เด็กหญิงกาญจนา คำต๊ิบ
9. เด็กหญิงขวัญเรือน บัวตุม
10. เด็กหญิงทิพวรรณ แก้วไพฑูรย์

ภาคผนวก ฅ

ตัวอย่างแบบประเมินคุณภาพหนังสือโดยนักเรียน

แบบประเมินคุณค่าหนังสืออ่านเพิ่มเติม
เรื่องตำนานพื้นบ้านและประเพณีจังหวัดสระบุรี
สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จังหวัดสระบุรี

คำชี้แจง ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย / ลงในช่องความคิดเห็นที่ตรงกับความคิดเห็นของนักเรียน
 โดย 1 หมายถึง น้อยที่สุด 2 หมายถึง น้อย
 3 หมายถึง ปานกลาง 4 หมายถึง มาก
 5 หมายถึง มากที่สุด

รายการประเมิน	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
1. ด้านรูปเล่มและการพิมพ์					
1.1 ชื่อเรื่องน่าสนใจ					
1.2 การออกแบบปกเหมาะสมกับเนื้อหา					
1.3 ปกสวยงามน่าสนใจ					
1.4 รูปเล่มและปกแข็งแรงทนทาน					
1.5 ขนาดของอักษรเหมาะสมกับวัยผู้อ่าน					
1.6 จำนวนหน้ามีความเหมาะสม					
2. ด้านภาพประกอบ					
2.1 ภาพประกอบส่งเสริมจินตนาการของผู้อ่าน					
2.2 ภาพประกอบช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจเนื้อเรื่องดีขึ้น					
2.3 ภาพประกอบสวยงามน่าสนใจ					
2.4 จำนวนภาพประกอบเหมาะสมกับเนื้อหา					
2.5 สีของภาพประกอบทำให้น่าอ่าน					
3. ด้านเนื้อหา					
3.1 เนื้อหาสนุกสนานเพลิดเพลิน					
3.2 ความยาวของเนื้อหามีความเหมาะสม					
3.3 กิจกรรมท้ายบทมีความยากง่ายเหมาะกับผู้อ่าน					
4. ด้านภาษา					
4.1 ภาษาชัดเจน เข้าใจง่าย					
4.2 การอธิบายคำศัพท์ทำให้เข้าใจเนื้อเรื่องดีขึ้น					
4.3 ภาษาเหมาะสมกับวัยของผู้อ่าน					

รายการประเมิน	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
5. ด้านประโยชน์ที่ได้รับ					
5.1 ความรู้จากการอ่านสามารถนำไปประยุกต์ใช้กับชีวิตประจำวันได้					
5.2 ผู้อ่านเกิดความรู้สึกตระหนัก และภาคภูมิใจในท้องถิ่นของตน					
5.3 ผู้อ่านเกิดนิสัยรักการอ่าน					

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

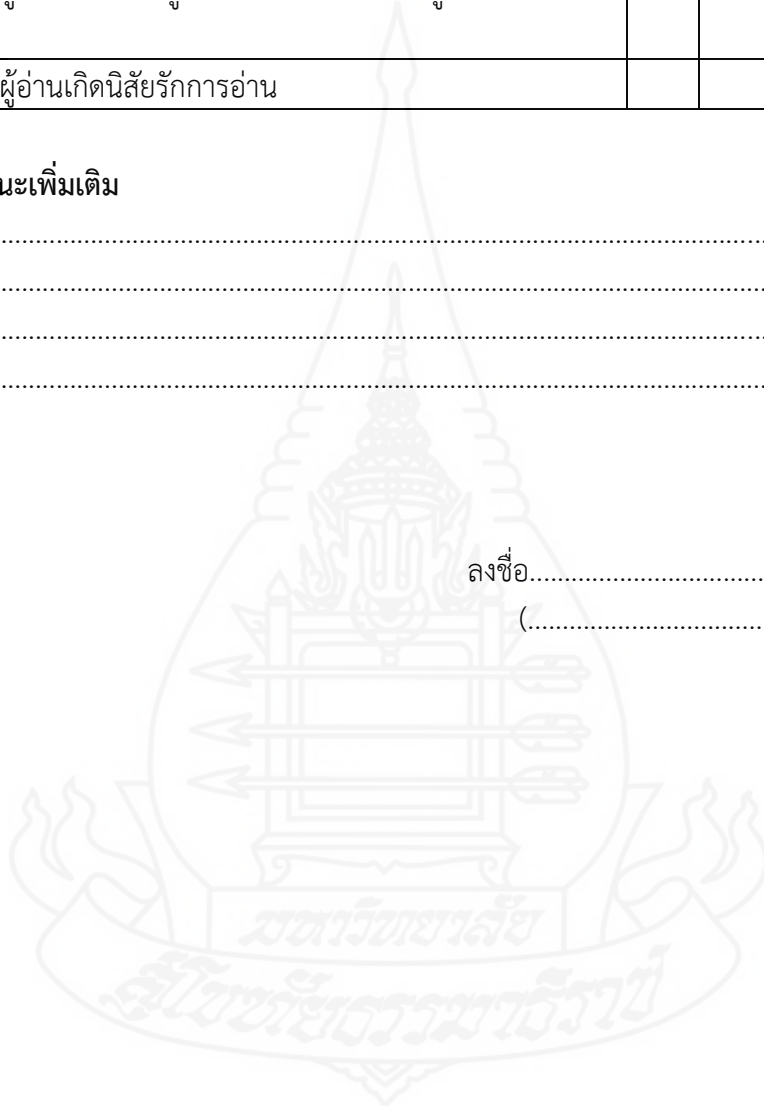
.....

.....

.....

.....

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน
(.....)

ภาคผนวก ญ

ตารางแสดงผลการตรวจสอบคุณภาพหนังสือโดยการสอบถามนักเรียน

ตารางแสดงผลการตรวจสอบคุณภาพหนังสือโดยนักเรียน

ตารางผนวกที่ 2.1 แสดงผลการตรวจสอบคุณภาพหนังสือด้านรูปเล่มและการพิมพ์

รายการประเมิน	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. ชื่อเรื่องน่าสนใจ	4.40	0.52	มาก
2. การออกแบบปกเหมาะสมกับเนื้อหา	4.50	0.53	มากที่สุด
3. ปกสวยงามน่าสนใจ	4.30	0.82	มาก
4. รูปเล่มและปกแข็งแรงทนทาน	3.90	0.88	มาก
5. ขนาดของอักษรเหมาะสมกับวัยผู้อ่าน	4.30	0.67	มาก
6. จำนวนหน้ามีความเหมาะสม	4.20	0.79	มาก
รวม	4.27	0.70	มาก

จากตารางผนวกที่ 2.1 พบว่านักเรียนมีความเห็นด้านรูปเล่มและการพิมพ์ในภาพรวมว่าเหมาะสมมาก ($\bar{X} = 4.28$) ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้ การออกแบบปกเหมาะสมกับเนื้อหา มีค่าเฉลี่ยความเหมาะสมมากที่สุด ($\bar{X} = 4.50$) รองลงมาได้แก่ ชื่อเรื่องน่าสนใจ โดยมีค่าเฉลี่ยความเหมาะสมมาก ($\bar{X} = 4.40$) และรองลงมาได้แก่ ปกสวยงามน่าสนใจและขนาดของอักษรเหมาะสมกับวัยผู้อ่าน โดยมีค่าเฉลี่ยความเหมาะสมมาก ($\bar{X} = 4.30$)

ตารางผนวกที่ 2.2 แสดงผลการตรวจสอบคุณภาพหนังสือด้านภาพประกอบ

รายการประเมิน	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. ภาพประกอบส่งเสริมจินตนาการของผู้อ่าน	4.20	0.79	มาก
2. ภาพประกอบช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจเนื้อเรื่องดียิ่งขึ้น	4.50	0.53	มากที่สุด
3. ภาพประกอบสวยงามน่าสนใจ	4.20	0.42	มากที่สุด
4. จำนวนภาพประกอบเหมาะสมกับเนื้อหา	4.60	0.52	มากที่สุด
5. สีของภาพประกอบทำให้น่าอ่าน	4.20	0.63	มาก
รวม	4.34	0.61	มาก

จากตารางผนวกที่ 2.2 พบว่านักเรียนมีความเห็นด้านภาพประกอบในภาพรวมว่าเหมาะสมมาก ($\bar{X} = 4.34$) ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้ จำนวนภาพประกอบเหมาะสมกับเนื้อหา มีค่าเฉลี่ยความเหมาะสมมากที่สุด ($\bar{X} = 4.60$) รองลงมาได้แก่ ภาพประกอบช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจเนื้อเรื่องดียิ่งขึ้น ($\bar{X} = 4.50$) และรองลงมาได้แก่ ภาพประกอบส่งเสริมจินตนาการของผู้อ่าน ภาพประกอบสวยงามน่าสนใจ และสีของภาพประกอบทำให้น่าอ่าน โดยมีค่าเฉลี่ยความเหมาะสมมาก ($\bar{X} = 4.20$)

ตารางผนวกที่ 2.3 แสดงผลการตรวจสอบคุณภาพหนังสือด้านเนื้อหา

รายการประเมิน	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. เนื้อหาสนุกสนานเพลิดเพลิน	4.50	0.53	มากที่สุด
2. ความยาวของเนื้อหาเหมาะสม	4.30	0.67	มาก
3. กิจกรรมท้ายบทมีความยากง่ายเหมาะกับผู้อ่าน	4.10	0.74	มาก
รวม	4.17	0.65	มาก

จากตารางผนวกที่ 2.3 พบว่านักเรียนมีความเห็นด้านเนื้อหาในภาพรวมว่าเหมาะสมมาก ($\bar{X} = 4.17$) ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้ เนื้อหาสนุกสนานเพลิดเพลินมีค่าเฉลี่ยความเหมาะสมมากที่สุด ($\bar{X} = 4.50$) รองลงมาได้แก่ ความยาวของเนื้อหาเหมาะสม โดยมีค่าเฉลี่ยความเหมาะสมมาก ($\bar{X} = 4.30$) และรองลงมาได้แก่ กิจกรรมท้ายบทมีความยากง่ายเหมาะกับผู้อ่าน โดยมีค่าเฉลี่ยความเหมาะสมมาก ($\bar{X} = 4.10$)

ตารางผนวกที่ 2.4 แสดงผลการตรวจสอบคุณภาพหนังสือด้านภาษา

รายการประเมิน	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. ภาษาชัดเจน เข้าใจง่าย	4.70	0.48	มากที่สุด
2. การอธิบายคำศัพท์ทำให้เข้าใจเนื้อเรื่องดีขึ้น	4.60	0.52	มากที่สุด
3. ภาษาเหมาะสมกับวัยของผู้อ่าน	4.50	0.53	มากที่สุด
รวม	4.60	0.51	มากที่สุด

จากตารางผนวกที่ 2.4 พบว่านักเรียนมีความเห็นด้านภาษาในภาพรวมว่าเหมาะสมมากที่สุด ($\bar{X} = 4.60$) ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้ ภาษาชัดเจน เข้าใจง่ายมีค่าเฉลี่ยความเหมาะสมมากที่สุด ($\bar{X} = 4.70$) รองลงมาได้แก่ การอธิบายคำศัพท์ทำให้เข้าใจเนื้อเรื่องดีขึ้น โดยมีค่าเฉลี่ยความเหมาะสมมากที่สุด ($\bar{X} = 4.60$) และรองลงมาได้แก่ ภาษาเหมาะสมกับวัยของผู้อ่าน โดยมีค่าเฉลี่ยความเหมาะสมมากที่สุด ($\bar{X} = 4.50$)

ตารางผนวกที่ 2.5 แสดงผลการตรวจสอบคุณภาพหนังสือด้านประโยชน์ที่ได้รับ

รายการประเมิน	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. ความรู้จากการอ่านสามารถนำไปประยุกต์ใช้กับชีวิตประจำวันได้	4.20	0.42	มาก
2. ผู้อ่านเกิดความรู้สึกตระหนักและภาคภูมิใจในท้องถิ่นของตน	4.50	0.71	มากที่สุด
3. ผู้อ่านเกิดนิสัยรักการอ่าน	4.50	0.71	มากที่สุด
รวม	4.40	0.61	มาก

จากตารางผนวกที่ 2.5 พบว่านักเรียนมีความเห็นด้านประโยชน์ที่ได้รับในภาพรวมว่าเหมาะสมมาก ($\bar{X} = 4.40$) ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้ ผู้อ่านเกิดความรู้สึกตระหนักและภาคภูมิใจในท้องถิ่นของตน และผู้อ่านเกิดนิสัยรักการอ่าน โดยมีค่าเฉลี่ยความเหมาะสมมากที่สุด ($\bar{X} = 4.50$) และรองลงมาได้แก่ ความรู้จากการอ่านสามารถนำไปประยุกต์ใช้กับชีวิตประจำวันได้ โดยมีค่าเฉลี่ยความเหมาะสมมาก ($\bar{X} = 4.20$)

ตารางผนวกที่ 2.6 แสดงผลการตรวจสอบคุณภาพหนังสือในภาพรวมโดยนักเรียน

รายการประเมิน	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. ด้านรูปเล่มและการพิมพ์	4.28	0.70	มาก
2. ด้านภาพประกอบ	4.32	0.61	มาก
3. ด้านเนื้อหา	4.17	0.65	มาก
4. ด้านภาษา	4.60	0.51	มากที่สุด
5. ด้านประโยชน์ที่ได้รับ	4.40	0.61	มาก
รวม	4.40	0.61	มาก

จากตารางผนวกที่ 2.6 พบว่านักเรียนมีความเห็นเกี่ยวกับหนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่องตำนานและประเพณีของจังหวัดสระบุรี สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยในภาพรวมมีความเหมาะสมมาก ($\bar{X} = 4.40$) โดยในรายละเอียดพบว่า ด้านภาษา โดยมีค่าเฉลี่ยเหมาะสมมากที่สุด ($\bar{X} = 4.60$) รองลงมาได้แก่ ด้านประโยชน์ที่ได้รับ โดยมีค่าเฉลี่ยเหมาะสมมาก ($\bar{X} = 4.40$) และรองลงมาได้แก่ ด้านภาพประกอบ โดยมีค่าเฉลี่ยเหมาะสมมาก ($\bar{X} = 4.32$)

ประวัติผู้ศึกษา

ชื่อ	นางกรรณิการ์ ชัยชาญธรรม
วัน เดือน ปีเกิด	3 มีนาคม 2526
สถานที่เกิด	อำเภอเสนาห์ จังหวัดสระบุรี
ประวัติการศึกษา	ศิลปศาสตรบัณฑิต (ศศ.บ) วิชาเอกภาษาไทย มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต พ.ศ. 2548
สถานที่ทำงาน	โรงเรียนวัดโพธิ์ (นาควิทยานุสรณ์) อำเภอเสนาห์ จังหวัดสระบุรี
ตำแหน่ง	ครู

